

UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI
BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ

**BIBLIOTECA - MEDIU INFORMAȚIONAL
RELEVANT ÎN INSTRUIRE ȘI CERCETARE**

**CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ
CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ
TRADIȚIE ȘI INOVARE
ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ,**

EDIȚIA a XI-a

7 octombrie, 2022

Secțiunea:

BIBLIOTECONOMIE ȘI ȘTIINȚELE INFORMĂRII

Bălți, 2024

CZU 02(478)(082)

B51

Coordonator: Lina MIHALUȚA
Colegiul de redacție: Lina MIHALUȚA
Mihaela STAVER
Elena SCURTU
Rezumate în limba engleză: Valentina TOPALO
Coperta/machetare/tehnoeditare: Silvia CIOBANU

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

Biblioteca – mediu informațional relevant în instruire și cercetare : Conferința științifică cu participare internațională „Tradiție și inovare în cercetarea științifică”, ediția a 11-a, 7 octombrie 2022 : Secțiunea Biblioteconomie și Științele Informării / coordonator: Lina Mihaluța ; colegiul de redacție: Lina Mihaluța [et al.] ; rezumate în limba engleză: Valentina Topalo. – Bălți : [S. n.], 2024. – 80 p. : fot., tab.

Antetit.: Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Biblioteca Științifică. – Cuprins paral.: lb. rom., engl. – Rez.: lb. engl. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – [10] ex.

ISBN 978-9975-50-317-4.

Responsabilitatea pentru conținutul și corectitudinea articolelor
revine autorilor

© Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2024

ISBN 978-9975-50-317-4

SUMAR

Lina MIHALUȚA, Lilia UCRAINEȚ Managementul schimbării în vremuri incerte / <i>Management changing in uncertain times</i>	7
Ludmila CORGHENCI Dezvoltarea competențelor profesionale a personalului de specialitate din biblioteci: orientări de perspectivă / <i>Development of the professional and ethical competences of specialist staff in libraries: outlook guidelines</i>	17
Lilia POVESTCA Modele de competențe ale personalului din instituțiile infodocumentare / <i>Competence models of specialized staff in infodocumentary institutions</i>	22
Valentina TOPALO Obiectivele de Dezvoltare Durabilă în ansamblu de activități al BȘ a USARB / <i>Useful activities on the Objectives of Sustainable Development Goals</i>	29
Mihaela STAVER Aplicarea altmetricilor ca metodă alternativă de măsurare a impactului / <i>Application of altmetrics as an alternative method of impact measurement</i>	37
Anna NAGHERNEAC, Elena SCURTU Revista Confluente Bibliologice - 15 ani împreună cu cititorul / <i>Informational-bibliographic axiology</i>	45
Ludmila RĂILEANU, Ala LÎȘÎ, Veronica BARBAROȘ Diversificarea formelor și metodelor de comunicare a documentelor în biblioteca universitară / <i>Diversification of the forms and methods of document communication in the university library</i>	52
Olga DASCAL, Angela HĂBĂȘESCU Valorificarea contribuțiilor științifico-didactice ale profesorilor Facultății de Științe Reale, Economice și ale Mediului (ȘREM) / <i>Valorization of the scientific-methodical contribution of the teaching staff from the faculty of educational sciences, psychology and arts of usarb</i>	58
Silvia CIOBAN Marketingul modern în Biblioteca Științifică USARB / <i>Modern marketing in the USARB Scientific Library</i>	68

UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI
BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ
TRADIȚIE ȘI INOVARE ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ,

Ediția a XI-a, 7 octombrie 2022

<https://meet.google.com/cma-gwau-gaz>

**BIBLIOTECA – MEDIU INFORMAȚIONAL RELEVANT
ÎN INSTRUIRE ȘI CERCETARE**

în cadrul Secțiunii
BIBLIOTECONOMIE ȘI ȘTIINȚELE INFORMĂRII

7 octombrie 2022, ora 11.30

<https://meet.google.com/gbz-obda-ndp>

09.30 – 10.00 – Înregistrarea participanților

10.00 – 11.15 – Deschiderea solemnă a lucrărilor Conferinței. Comunicări în plen

11.15 – 11.30 – Pauză

11.30 – 15.00 – Ședințe în secțiuni

15.00 – Închiderea solemnă a lucrărilor Conferinței

Moderatori: Lina MIHALUȚA, directoare adjunctă a BȘ USARB
Mihaela STAVER, bibliotecară principală,
Centrul de Cercetare și activitate metodologică.

Managementul schimbării în vremuri incerte

Lina MIHALUȚA, directoare adjunctă, Lilia UCRAINEȚ, bibliotecară

Dezvoltarea competențelor profesionale a personalului de specialitate din biblioteci: orientări de perspectivă

Ludmila CORGHENCI, șefa Centrului de Formare Continuă în
Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a

Modele de competențe ale personalului din instituțiile infodocumentare

Lilia POVESTCA, doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova

Perspectivă legislativă privind bibliotecile publice din Republica Moldova și România

Dorin COZAN, dr. în filosofie, drd., Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă în ansamblu de activități al BS USARB

Valentina TOPALO, bibliotecară principală

Transformarea bibliotecilor universitare în era digitală

Bianca Georgiana ADASCALITEI MACARI, drd., Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău

Servicii de bibliotecă online: oportunități și viziuni

Tatiana POGREBNEAC, bibliotecară, Taisia ACULOVA, bibliografă principală

Aplicarea altmetricilor ca metodă alternativă de măsurare a impactului

Mihaela STAVER, bibliotecară principală

Axiologie informațional-bibliografică

Anna NAGHERNEAC, bibliotecară principală, Elena SCURTU, bibliografă

Diversificarea formelor și metodelor de comunicare a documentelor în biblioteca universitară

Ala LÎȘÎI, bibliotecară, Ludmila RĂILEANU, șefă serviciu, Veronica BARBAROȘ, bibliotecară

Valorificarea contribuțiilor științifico-didactice ale profesorilor Facultății de Științe Reale, Economice și ale Mediului (ȘREM)

Olga DASCAL, bibliotecară, Angela HĂBĂȘESCU, șefă birou

Marketingul modern în Biblioteca Științifică USARB

Silvia CIOBANU, bibliotecară principală

Discuții, concluzii.

EXPOZIȚII:

[Contribuțiile profesorilor USARB, 2017-2018 \(expoziție on-line\)](#)

APARIȚII EDITORIALE:

1. Contribuții pedagogice ale universitarilor bălțeni

[Vol. 1 : Indice bibliografic, 2022;](#)

[Vol. 2 : Indexuri auxiliare, 2022.](#)

2. Tradiție și inovare în cercetarea științifică. Ediția a 9-a : Materialele Colloquia Professorum din 11 octombrie, 2019.

3. Serviciile moderne de bibliotecă și transformarea digitală : Masa rotundă în cadrul Conferinței Științifice cu participare internațională „Tradiție și inovare în cercetarea științifică”, ediția a 10-a : Secțiunea Biblioteconomie și Științele Informării, 8 octombrie, 2021.

MANAGEMENTUL SCHIMBĂRII ÎN VREMURI INCERTE

MANAGEMENT CHANGING IN UNCERTAIN TIMES

Lina MIHALUȚA¹ [ORCID: 0000-0001-5833-3690]

Lilia UCRAINETȚ² [ORCID: 0000-0003-2547-0423]

Abstract: *The article reports on the influence of the pandemic caused by COVID-19 in infodocumentary institutions at the global level, the impact of the pandemic on the activity of libraries in the Republic of Moldova. The problem of library management during the pandemic in the USARB Scientific Library is examined, the new online services and products created for users during this time are reviewed.*

Keywords: *BŞ USARB, online librarian, users, pandemic, electronic services, products, information technologies, online exhibitions*

De-a lungul timpului, omenirea a fost pusă la încercare prin diverse situații incerte care, în consecință, au modelat cursul vieții. Războiul, foametea, dezastrele naturale, infectarea cu anumiți viruși – reprezintă factorii ce au provocat și antrenat, după sine, o serie de schimbări ale căror urmări se fac simțite de noile generații.

Secolul al XXI-lea, la fel, a fost marcat de o situație incertă, care s-a manifestat la nivel mondial și a afectat umanitatea. Pandemia, provocată de infecția COVID-19, a determinat apariția crizei globale de sănătate, fiind prima din istorie cauzată de un coronavirus. Drept urmare, managementul schimbării a trecut într-o altă etapă care s-a axat pe tehnologiile informaționale și re-structurarea serviciilor și produselor.

Influența pandemiei provocată de COVID-19 în instituțiile infodocumentare la nivel global

Pandemia generată de noul coronavirus a adus provocări unice în toate domeniile de activitate. Declanșarea neașteptată a crizei determinate de COVID-19 a afectat drastic și instituțiile infodocumentare, însă profesioniștii din biblioteci au reușit, totuși, să găsească modalități de lucru noi, într-un interval de timp extrem de scurt, înfruntând și acceptând noile încercări.

În această perioadă deosebit de incertă pentru personal, bibliotecile au pus la dispoziția utilizatorilor servicii și activități online. *Tehnologia și-a spus cuvântul și s-a dovedit a fi, în acest răstimp, elementul cheie și salvator!*

Conform IFLA, bibliotecile din întreaga lume s-au confruntat cu alegeri dificile în privința serviciilor și posibilităților de a fi prestate. S-a ținut cont de restricții minime pentru a nu fi închise complet.

Federația Internațională a Asociațiilor Bibliotecilor (IFLA) a publicat un studiu privind impactul pandemiei pe termen scurt, mediu și lung. De asemenea, a fost studiat impactul social posibil al pandemiei din punct de vedere tehnologic, educațional, al pieței forței de muncă, social, artistic, mobil.

¹Directoare adjunctă, Biblioteca Științifică a USARB, aculina12@mail.ru

² Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, liliaucrainet@gmail.com

Asociația Bibliotecilor Americane (ALA) a realizat o analiză privind posibilele efecte, consecințe ale pandemiei de coronavirus, a schițat o așa numită strategie coronavirus în privința condițiilor redeschiderii serviciilor. Bibliotecile din România s-au străduit, de asemenea, să găsească soluții pentru a putea face față provocărilor pandemiei.

Astfel, Biblioteca Națională a României a început recuperarea restanțelor pricinuite de pandemie, fără a neglija activitățile specifice, precum descrierile CIP, oferirea codurilor ISBN, ISSN, actualizarea depozitului legal.

Guvernele au adoptat abordări diferite, uneori ordonând închiderea tuturor instituțiilor, alteori, indicând că viața ar trebui să continue în mod obișnuit, iar în unele cazuri, rezolvarea problemei, pur și simplu, rămânea pe seama managerilor superiori ai instituțiilor. Întrebările cele mai frecvente, în decursul acestei perioade au fost:

Introducerea distanțării sociale și a carantinei a afectat grav principiile de funcționare a bibliotecilor. În pofida acestui fapt, bibliotecile au reacționat corect la provocările digitalizării, oferind servicii hibride atât în spațiul real, cât și în cel virtual. În perioada carantinei, volumul serviciilor bibliotecare digitale oferite a crescut într-un mod fără precedent.

Impactul pandemiei covid-19 asupra activității bibliotecilor din Republica Moldova

Pandemia provocată de infecția COVID-19 a avut un impact semnificativ și asupra instituțiilor din domeniul cultural din Republica Moldova. Pe fundalul incertitudinilor, fiecare bibliotecă a luat decizii dificile cu privire la desfășurarea activității:

- să traseze responsabilități clare și să monitorizeze situația;
- să identifice alternative în sprijinul utilizatorilor de a folosi resursele bibliotecii și de acces la informație;
- să elaboreze planul pentru activitatea instituției, protecția angajaților și a utilizatorilor.
- să gestioneze corect situația pandemică, în beneficiul utilizatorilor și a comunității bibliotecare din țară;
- să se asigure păstrarea personalului în siguranță.

Surprinși de noile condiții, bibliotecarii au încercat să reorganizeze munca și, în același timp, să își îndeplinească corect funcțiile. Paralel cu serviciile prestate în incinta bibliotecilor, au fost create servicii noi trecute în mediul online. În așa mod, a fost asigurată continuitatea activității și interacțiunea cu utilizatorii de la distanță, grație resurselor electronice disponibile și a rețelilor sociale.

Sarcinile principale ale Bibliotecilor, la acea etapă, au fost *menținerea ajustarea, crearea unor servicii electronice noi*. Astfel, au fost instituite următoarele servicii online noi:

- Munca la distanță
- Bibliotecarul online
- Expozițiile online
- Intensificarea activităților pe Paginile web și Blogurile Bibliotecilor

Managementul schimbării în perioada pandemică în Biblioteca Științifică a USARB

Criza globală a influențat, nemijlocit, activitatea Bibliotecii Științifice a USARB, astfel, la recomandarea Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, la fel, ca în alte biblioteci din lume, accesul utilizatorilor a fost suspendat temporar (de la 23 martie până la 15 mai, 2020). Instituția a continuat, însă, să fie deschisă online, susținând, cu resurse și servicii, procesul de instruire și cercetare științifică, trecut la distanță. Programul Bibliotecii universitare din Bălți a fost redirecționat spre spațiul virtual pentru oferta de servicii și conținuturi digitale de care comunitatea academică a avut și continuă să aibă nevoie.

Cel mai solicitat serviciu a devenit **Pagina web** - sursă de informații moderne, cu capacități bine dezvoltate și multiple oportunități, oferind posibilitate navigatorilor să consume, în mod activ, o multitudine de resurse și servicii. Bibliotecarii BȘ USARB s-au adaptat rapid la aceste modificări, grație faptului că Biblioteca Științifică a USARB are, de mult, creată o întregă infrastructură de bază, inclusiv pregătirea personalului pentru acordarea serviciilor și instruirea la distanță.

Folosind posibilitățile din domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor, comunicarea profesională (*monitorizarea activității bibliotecarilor cu munca la distanță, întrunirile profesionale, diseminarea informațiilor utile*) a fost organizată, în această perioadă, online.

Principalele servicii electronice solicitate de utilizatori, frecvent, în această perioadă au fost:

- *Catalogul electronic partajat (7 biblioteci universitare) de pe platforma ExLibrisPrimo*
- *Întreabă Bibliotecarul*
- *Bibliotecarul online*
- *Repozitoriul Instituțional Open Research Archive (ORA) USARB (Căutări - 859 164)*
- *Biblioteca digitală USARB (Căutări - 3 888 579)*
- *Bazele de date naționale și internaționale prin Consorțiul Resurse Electronice pentru Moldova (REM)*
- *BIBLIOTECI DESCHISE ȘI PLATFORME INFORMAȚIONALE: Repoziitoriul European ZENODO - depozit de date de cercetare cu acces deschis; CEEOL - Biblioteca Europeană Centrală online; OPEN LIBRARY - bibliotecă deschisă ce oferă acces la 1,7 milioane de versiune scanate ale cărților; CALAMEO; ISSUU; SCRIBD; SLIDESHARE*

Alte activități în susținerea procesului de instruire și cercetare:

Atribuirea indicelui CZU la articolele științifice, teze de master; Consultații, asistență informațional-bibliografică; Diseminarea selectivă a informației; Servirea diferențiată a conducerii; Bibliografiile la cerere; Serviciul electronic Propuneri pentru achiziție; Servicii bibliometrice, bibliotecarul de subiect; Servicii de utilitate interactivă, inclusiv servicii pe rețele sociale; Asistență tehnică și suport informațional în procesul de

instruire la distanță.

Baze de date (Instrumente de regăsire a informației în acces deschis pentru studiu și cercetare)

- Instrumentul Bibliometric Național (IBN) cea mai mare bibliotecă electronică cu Acces Deschis la articole publicate în revistele științifice din Republica Moldova în perioada 1993 - 2020.

- DOAJ (Directory of Open Access Journals) – text integral, articole științifice recenzate din 15 990 reviste academice din 124 de țări și publicate în 80 de limbi;

- DOAB (Directory of Open Access Books) conține 36 528 de cărți academice în acces deschis evaluate de la 598 de editori. Toate serviciile și datele DOAB sunt disponibile gratuit.

- Directoriul OpenDOAR – 5 325 arhive digitale;

- Registrul ROAR – 4 725 arhive digitale;

Baze de date internaționale:

- EBSCO – oferă posibilitatea de a accesa bazele de date de la domiciliu prin ID și parola. În susținerea educației și activității de cercetare în calitate de membru al Consorțiului REM, Biblioteca oferă utilizatorilor acces gratuit la pachetul de baze de date a platformei EIFL.net.

- Research4Life – oferă instituțiilor din țările cu venituri mai mici acces online la conținut academic și profesional, pentru lumea în curs de dezvoltare. Cu un singur nume de utilizator și o parolă pentru utilizatorii USARB se oferă acces la cele 5 programe oferite de platforma științifică Research4life: HINARI, AGORA, ARDI, OARE, GOALI.

- OpenEdition – un portal pentru resurse electronice în științele umaniste și sociale ce sprijină accesul deschis la informație.

- SAGE Research Methods Cases – conține informații cu full-texte, abstracte din diverse domenii de studii. Sursa include dicționare și enciclopedii, capitole din cărți, cărți academice complete, reviste științifice și articole din ele.

- Cambridge Journals Online oferă acces la conținuturi digitale în scopuri educaționale și științifice.

- Taylor & Francis Online Journal Library – oferă acces la cercetări științifice cruciale în domeniile științelor sociale, umaniste, tehnologice și medicinale;

- Baze de date ONU – cuprinde aproximativ toate tipurile de documente ONU, date, publicități, începând cu mijlocul anilor 1990;

- Publicații ale Uniunii Europene (OPOCE) – acces online gratuit la peste 300 000 de resurse de la editori de prestigiu. Bazele de date răspund nevoilor informaționale ale utilizatorilor;

- SpringerLink – baza de date conține informații cu full-texte din diverse domenii, se actualizează zilnic.

- IPR SMART – acces la o colecție multidisciplinară de 46 855 de cărți și 738 reviste științifice editate în ultimii ani.

- eLIBRARY.RU – cea mai mare bibliotecă digitală a publicațiilor științifice din Rusia cu capacități extinse de căutare a informației.

LIVRARE ELECTRONICĂ (mesaje e-mail, SMS, Messenger, telefon) de documente cu acces indirect.

SERVICII ȘI PRODUSE. Servicii și produse informaționale moderne de înaltă calitate la distanță: Arhive științifice, biblioteci electronice; Baze de date de pe site-ul

Bibliotecii Științifice USARB; e-Buletinul Achiziții recente; Tutoriale/suporturi video; Cultura informației. Formarea utilizatorilor; Expoziții tematice on-line; Prezentare a referințelor bibliografice; Blogul Biblioteca Științifică USARB în dialog cu utilizatorii; Blogul Centrului de Informare al României din Bălți; Indexarea publicațiilor cercetătorilor universitari în baze de date, repozitorii

CONSULTARE/ÎMPRUMUT (Asigurarea accesului la serviciile de consultare / împrumut)

- Serviciile de consultare / împrumut au fost asigurate în următoarele condiții: informarea utilizatorilor prin mesaje e-mail, SMS, Messenger, telefon privind termenul de expirare a împrumutului;

- Restituirea documentelor împrumutate de către utilizatorii BȘ USARB și semnarea Foilor de achitare pentru absolvenți s-au realizat în locuri special amenajate pentru a minimaliza fluxul în spațiile bibliotecii, respectându-se următoarele reguli:

- purtarea măștilor și mănușilor de protecție la intrare în Biblioteca Științifică;
- dezinfectarea mâinilor cu o soluție pe bază de alcool;
- amenajarea unor spații speciale de depozitare temporară a documentelor restituite de utilizatori, în scopul carantinării acestora și depunerii în circulație în condiții de siguranță;
- dezinfectarea cu soluție specială și plasate în carantină pentru 72 ore a documentelor consultate și restituite de către utilizatori;
- respectarea distanței sociale, acces doar pentru 1-2 persoane.

Subliniem, odată în plus, că oferta informațională a fost suplimentată prin abonarea la 103 la baze de date, cu conținuturile integrale a peste 1 514 564 e-cărți și 180 591 e-reviste, printre care: EBSCO, SPRINGER, bazele de date ale ONU, DOAJ, E-BOOK .

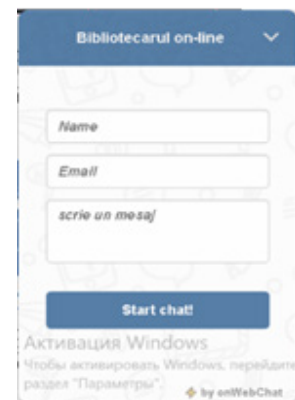
În perioada pandemiei a fost inițiat editarea Buletinului informativ *Instrument de cercetare și instruire* al Centrului de informare al Uniunii Europene al Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, care include noutățile Oficiului pentru Publicații ale Uniunii Europene în perioada vizată. Un alt buletin informativ, nou creat, este cel al *Noutăților Organizației Națiunilor Unite, Agențiilor ei* cu oferirea posibilităților și oportunităților utilizării resurselor și instrumentelor de cercetare online. <http://www.libruniv.usarb.md/images/pdf/2021/noutati-onu4.pdf>

BIBLIOTECARUL ONLINE

Un alt serviciu important inițiat în perioada de pandemie este Serviciul interactiv *Bibliotecarul online*. Acesta reprezintă un live chat, care răspunde într-o formă simplă la întrebările utilizatorilor privind informațiile generale despre Biblioteca, precum: structură, condiții de acces, servicii, orar, etc

SERVICIUL DE REFERINȚE EXPEDIERE PRIN E-MAIL

Serviciul de referințe *Expediere prin e-mail* a fost, în această perioadă, foarte solicitat. S-au furnizat referințe prin poșta electronică tuturor utilizatorilor BȘ USARB, care au cerut informațiile necesare. Orice răspuns a fost acordat utilizatorilor

prin messenger sau telefon. Au fost oferite răspunsuri la peste 150 de apeluri telefonice. Pe parcursul anului 2021, au fost expediate prin e-mail: 2244 mesaje (642 pentru cadre didactice, 304 pentru masteranzi, 1 298 la studenți/elevi), numărul de utilizatori fiind de 3 174 (201 cadre didactice, 2 973 utilizatori: 654 masteranzi, 2 319 studenți/liceeni).

Total au fost trimise: 6 498 informații:

- 3 216 pentru membrii comunității universitare
- 3282 pentru utilizatori: 688 pentru masteranzi și 2 865 pentru studenți/elevi).

MANIFESTĂRI CULTURALE ÎN BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ USARB

Centrul Manifestări Culturale (CMC) a trăit, de asemenea un an al provocărilor, dar și al experimentărilor, inovărilor. Serviciile și activitățile au fost desfășurate în beneficiul utilizatorilor, în condițiile impuse de pandemie. Programele anului au inclus evenimente naționale, internaționale și mondiale, printre ele un șir de expoziții: *Anul 2021 – Anul Internațional al Păcii și al Încrăderii*, *Anul 2021 – Anul Internațional al economiei creative pentru Dezvoltare Durabilă*; *Anul 2021 – Anul Internațional al fructelor și legumelor*.

Cele mai vizualizate expoziții de către utilizatori au fost:

- 15 ianuarie - Ziua Culturii Naționale, Ziua comemorării poetului național Mihai EMINESCU - 1 970 vizualizări
- Gheorghe Mustea, compozitor și dirijor - 70 de ani de la naștere (1 mai 1951) - 1 608
- Cărți jubiliare 2021 - 1 505 vizualizări
- Wolfgang Amadeus Mozart, compozitor austriac - 265 de ani de la naștere (7 ianuarie 1756 - 5 decembrie 1791) – 1 389 vizualizări

În această perioadă, s-a manifestat prin prezentarea expozițiilor tematice și informative online și CLUBUL CĂRȚII. Expozițiile au avut drept scop cultivarea interesului pentru lectură, valorificarea creației scriitorilor autohtoni și universali.

Cele mai solicitate expoziții au fost:

- Grigore Vieru în artă – 9 052
- Ziua Grigore Vieru – 8 424
- Grigore Vieru – valoare și adevăr petic – 8 394
- Grigore Vieru – cântece pe versurile poetului – 8 376
- Lecturi Alecu Russo: Cântarea României - 2 408

BLOGUL BIBLIOTECARII USARB: PROFESIONAL

Perioada de pandemie, creată de virusul COVID-19, a constrâns Biblioteca Științifică a USARB să revadă activitatea instituției și să caute o nouă posibilitate pentru a îmbina mediul real cu cel virtual. Platformele și instrumentele web pe situl Bibliotecii: *Wikipedia*, blogurile: *Biblioteca*

în dialog cu cititorii, Bibliotecarii USARB: Profesional, Blogul Centrului de Informare al României, Blogul Centrului Biblioteconomic Departamental Biblioteca Științifică a USARB au fost completate cu altele noi, de exemplu, în luna octombrie, în contextul Anului Lecturii 2020, au fost create, 2 pagini noi: **Lecturi profesionale și Reviste**. Prima invită bibliotecarii să se informeze și să disemineze diverse informații din domeniul profesional. Cea de a doua rubrică conține lista revistelor electronice din Republica Moldova, România și Rusia. Scopul paginii a fost de a informa, a face mai lesne de realizat căutarea publicațiilor de specialitate din țările respective.

BLOGUL BIBLIOTECA ÎN DIALOG CU CITITORII

Blogul permite fiecărei diviziuni din Bibliotecă să comunice cu utilizatorul, să posteze informații interesante. Ca regulă, sunt propuse descrierile bibliografice și adnotări la documentele achiziționate recent în colecție.

Spre exemplu, cele mai solicitate publicații postate în 2020 au fost:

- *Note de curs la psihoterapie* (sl3) – 306
- *Didactica educației plastice* (sl3) – 209
- *Dialog între discipline* (sl3) – 186

Blogul dispune de 2 rubrici care oferă publicații pentru distracții, autoformare.

RUBRICA **LECTURA DE WEEKEND** este creată în 2021, fiind administrată de S11 Documente științifice / beletristică.

Cele mai vizualizate documente oferite: *83 de jocuri psihologice pentru animarea grupurilor: Manual pentru psihologi, consilieri școlari, profesori, asistenți sociali; Profesorul de succes: 59 de principii de pedagogie practică* de Ion-Ovidiu Pânișoară
Cititorul din peșteră de Rui Zink

RUBRICA **AUTOCUNOAȘTERE ȘI DEZVOLTARE PERSONALĂ** a fost inițiată în 2022 de SL3 Științe psihopedagogice, naturii, reale. Arte.

Cele mai vizualizate documente propuse:

- *Mindfulness: o noua strategie pentru combaterea stresului zilnic* de Ellen J. Langer;
- *Cum să faci față persoanelor explozibile;*

CENTRULUI DE INFORMARE AL ROMÂNIEI DIN BĂLȚI

Activitatea Centrului de Informare al României din Bălți, începând cu luna martie 2020, a fost transpusă în mediul virtual, devenind spațiul de comunicare și promovare a produselor și serviciilor. Astfel, evenimentele culturale, expozițiile tematice în format electronic, mesele rotunde au fost publicate pe pagina Web a Bibliotecii Științifice USARB <http://www.libruniv.usb.md/>; pe blogul CIR <https://cirkbalti.wordpress.com/> și pe contul de pe Facebook. Pentru a promova cultura și civilizația românească în regiune, Centrul

de Informare al României, în perioada pandemiei, a stabilit și dezvoltat relații de colaborare cu instituții de învățământ atât locale, cât și regionale:

- Colegiul Pedagogic „Ion Creangă”, mun. Bălți
- Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă”, mun. Bălți
- Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, mun. Bălți
- Liceul Teoretic „B.P. Hasdeu”, mun. Bălți
- Liceului Teoretic „Vasile Alecsandri”, mun. Bălți
- Liceul Teoretic „Vasile Coroban”, or. Glodeni
- Liceului Teoretic „Ștefan cel Mare” din or.

Drochia

- Gimnaziul din s. Gribova, r-nul Drochia
- Gimnaziul „Dumitru Matcovschi”, com. Cotuienii Mici, r-nul Sîngerei
- Școala primară, satul Alexeuca, r-nul Sîngerei

BLOGUL CENTRULUI BIBLIOTECONOMIC DEPARTAMENTAL BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ USARB

Biblioteca Științifică a USARB, fiind Centru Biblioteconomic Departamental, a acordat asistență metodologică, în perioada dată, bibliotecilor instituțiilor de învățământ din Nordul Moldovei. S-a recepționat, analizat, sintetizat și diseminat informația, privind activitatea bibliotecară. Au fost organizate forumuri internaționale, mese rotunde, conferințe și întruniri profesionale în mediul online. În anul 2020 au fost plasate 5 informații cu 106 accesări și 80 utilizatori.

REȚELE SOCIALE

Informații utile cu privire la activitățile desfășurate în Biblioteca Științifică USARB au fost, la fel, plasate și pe rețele sociale: *Facebook, Twitter, YouTube, LinkedIn, Pinterest, Instagram, Ok.*

EXPOZIȚII TEMATICE. EXPOZIȚII INFORMATIVE

Utilizatorii au fost informați despre achizițiile recente prin anunțuri privind prezentarea expozițiilor tradiționale din spațiile Bibliotecii. Evident, că în perioada pandemică s-au bucurat de succes expozițiile online. A crescut considerabil numărul de cititori ce urmăreau expozițiile online, consacrate aniversării personalităților culturii naționale și mondiale. Toate expozițiile conțin coloana sonoră, iar expozițiile informative, din rubrica nouă *Invitații la lectură*, sunt vociferate.

În perioada de pandemie s-a profitat

de **Google Meet** (cunoscut anterior ca **Hangouts Meet**) serviciu de comunicare video dezvoltat de Google. Este una dintre cele două aplicații care înlocuiesc Google Hangouts și Google Chat. În BȘ USARB, prin intermediul acestei platforme, au fost organizate manifestările științifice, conferințele internaționale, trainingurile profesionale, orele de formare profesională și activitățile culturale.

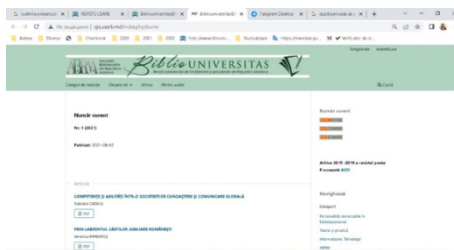
Pentru a fi mai aproape de utilizatori, BȘ USARB, chiar și după perioada pandemiei, a continuat dezvoltarea serviciilor și produselor noi. În data de 18.06.2022, a fost lansat canalul propriu de TELEGRAM.

Canalul este axat pe recomandarea resurselor informaționale din colecția Bibliotecii Științifice USARB, care pot fi accesate, descărcate și lecturate online. Scopul este de a valorifica cele mai relevante resurse din colecția bibliotecii, de a dezvolta pasiunea utilizatorilor pentru lectură și stimularea consumului de carte.

Pentru descărcare, se face clic pe pictograma de descărcare și se obține cartea electronică în format PDF.

O resursă electronică care popularizează serviciile bibliotecilor este Revista *Bibliouniversitas@ABRM.md*, revistă originală, cu apariție bianuală, disponibilă doar în format online la adresa: http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv_rev/buniv.html

Creșterea volumului de conținut al paginii revistei, raportarea la standardele de accesibilitate, precum și necesitatea de a fi administrată mai flexibil, adaptarea la exigențele tehnologice ale utilizatorilor au impus modificări substanțiale, în special, migrația către un sistem de gestionare a revistelor electronice tip **open source** – precum este **OJS** (Open Journal Systems). În prezent, revista are o interfață și structură nouă. Începând cu numărul 1 (2021), revista poate fi accesată la adresa: <http://ojs.usarb.md/index.php/buniv>

Pandemia COVID-19, eveniment tulburător global din secolul al XXI-lea, a impus întregii lumi o altă modalitate de gândire, lăsând amprente pe toate continentele, a constituit un punct de cotitură și în dezvoltarea activității bibliotecilor. Experiența trăită a învățat bibliotecarii să regândească servicii, strategii, practici de lucru, abordări noi, să colaboreze și să rămână deschiși, să accepte tot ce este nou, în pofida faptului că, din punct de vedere psihologic, această constrângere a fost dificilă.

În timpul pandemiei, s-a simțit, mai mult ca niciodată, necesitatea interacțiunii umane, unde tehnologiile au jucat un rol enorm în depășirea crizei și au permis lumii să rămână conectată spre comunicare.

Referințe bibliografice:

1. *Biblioteci în pandemie* [online] [citată 24.05.2022]. Disponibil: <https://moldova.europa-libera.org/a/biblioteci-%C3%AEn-pandemie/31096180.html>
2. CARA, Lilia. *Impactul pandemiei Covid-19 asupra activității Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova* [online] [citată 24.05.2022]. Disponibil: http://molldis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1404/Cara_Impactul_Pandemiei.pdf?sequence=1&isAllowed=y

3. CONSTANTINESCU-MATIȚA, Maria-Stela. *Servicii de bibliotecă în pandemie. Cazul unor biblioteci importante din România* [online] [citată 21.05.2022]. Disponibil: <https://www.bcuculj.ro/ro/bb/bb-numar2-articol6>
4. *COVID-19 and the Global Library Field* [online] [citată 21.05.2022]. Disponibil: <https://www.ifla.org/covid-19-and-the-global-library-field/>
5. MIHALUȚA, Lina. Biblioteca Științifică USARB în anul pandemiei globale. In: *Tradiții și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie. Ediția 1-a*, 2020. Bălți, 2021
6. OSOIANU, Vera. *Biblioteca, covid-19 și timpul polițelor de plătit* [online] [citată 23.05.2022]. Disponibil: file:///E:/Document%60s/Downloads/Osoianu_Biblioteca_COVID-19.pdf
7. OSOIANU, Vera. *Paradigma bibliotecii în „noua realitate/normalitate” sau biblioteca la viitorul prezent* [online] [citată 24.05.2022]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1127/Osoianu_Paradigma.pdf?sequence=6&isAllowed=y
8. *Pandemia a redus numărul vizitatorilor, însă bibliotecile au găsit alternative* [online] [citată 23.05.2022]. Disponibil: https://www.ipn.md/ro/pandemia-a-redus-numarul-vizitatorilor-insa-bibliotecile-au-gasit-7967_1079630.html
9. VASILICA, Victoria. *Bliotecile din Republica Moldova în perioada pandemiei: resurse și activități* : Studiu sociologic [online] [citată 24.05.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/38-43_25.pdf
10. SZEGEDI, Eva. *Bibliotecile în perioada pandemiei*. In: *Breviaria Bibliothecaria* [online]. 2021, nr.1. ISSN: 2821-5346 [accesat 24.05.2022]. Disponibil: <https://www.bcuculj.ro/ro/bb/bb-numar1-articol1>
11. TOPALO,Valentina. *Capitalul educațional și cultural al Bibliotecii Științifice bălțene pe timp de pandemie*. [online] [citată 24.05.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%203-4%202021.pdf>

**DEZVOLTAREA COMPETENTELOR PROFESIONALE ȘI DEONTOLOGICE A
PERSONALULUI DE SPECIALITATE DIN BIBLIOTECI:
ORIENTĂRI DE PERSPECTIVA**

*DEVELOPMENT OF THE PROFESSIONAL AND ETHICAL COMPETENCES
OF SPECIALIST STAFF IN LIBRARIES: OUTLOOK GUIDELINES*

Ludmila CORGHENCI¹ [ORCID: 0000-0002-0248-9108]

Abstract: *The article is focused on the provisions of the new strategic and regulatory documents regarding the activity of libraries, highlighting the perspective aspects related to the development of the professional and deontological skills of library staff. The provisions of the new national document “Regulation on methodological activity within the National Library System” (approved by order no. 132 of July 14, 2022 of the Ministry of Culture of the Republic of Moldova), as well as the “IFLA Report on library trends 2021” guide the augmentation of the educational function of the library as a provider of educational programs.*

Keywords: *methodological activity, IFLA Trend Report, continuing professional training of library staff*

Dezvoltarea competențelor profesionale este o atribuție obligatorie, stabilită prin cadrul legislativ și de reglementare, aprobat după anul 2017 în Republica Moldova. Legea cu privire la biblioteci (nr. 160 din 20.07.2017) include două articole (articolul 26 și 27), care specifică funcționalitatea formării de bază a personalului din biblioteci, precum și a formării profesionale continue în context formal, nonformal și informal. Accentuăm că Legea cu privire la biblioteci orientează biblioteca publică pentru implicarea eficientă în dezvoltarea comunităților democratice (identificată ca un serviciu public prin articolul 1 al acesteia), fapt ce necesită conștientizarea de către fiecare angajat al rolului și locului său profesional, al inter-relaționării cu utilizatorii, fondatorii, partenerii reali și potențiali etc. Articolul 29 din legea menționată stipulează faptul, că bibliotecarii își desfășoară activitatea în conformitate cu normele de conduită profesională, prevăzute de Codul deontologic [1, 4]. Cert este faptul, că pregătirea profesională, îmbinată organic cu o conduită și comportament inteligent, un mod de interacțiune respectuos în comunitatea profesională și cea servită – constituie premisa poziționării strategice a bibliotecii. Competența deontologică oferă un plus de valoare pentru cea profesională, angajatul bibliotecii devenind un membru „de încredere” în comunitate, asigurând o atitudine corespunzătoare din partea comunității față de instituția pe care o reprezintă.

Iată de ce, la părerea noastră, este important în prezent să punem accent pe importanța îmbinării competențelor profesionale cu cele deontologice. Spre aceasta ne orientează cadrul de reglementare național, fiind necesar de a reflecta acest aspect și în conținuturile componente de documentare instituționale [2].

Scopul prezentului material: axarea pe prevederile noilor documente de reglementare și strategice privind activitatea bibliotecilor, reliefând aspectele de perspectivă ce țin de

¹Șef Centrul de Formare Continua în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, lcorghenci@bnrm.md

dezvoltarea competențelor profesionale și deontologice ale personalului din biblioteci.

Primul document asupra căruia insistăm – „Regulamentul privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Biblioteci”, a fost aprobat prin ordinul nr. 132 din 14 iulie 2022 al Ministerului Culturii. Proiectul a fost avizat de către Consiliul Biblioteconomic Național în cadrul ședinței plenare din 30 octombrie 2021. Prin intermediul Consiliului Biblioteconomic Național, au fost solicitate opiniile și sugestiile specialiștilor din toate tipurile de biblioteci.

Scopul regulamentului este de a reglementa funcțiile și obiectivele, metodele și tehnicile de desfășurare a activității metodologice, organizarea acesteia, domeniile de autoritate și atribuțiile instituțiilor care desfășoară activitate metodologică. Regulamentul include mai multe prevederi noi (în comparație cu Regulamentul din anul 2016): descrierea conținutului funcțiilor activității metodologice; obiectivele acesteia; metodele și tehnicile de desfășurare a activității metodologice; modificări în Anexa nr. 1 „Lista centrelor biblioteconomice etc. Este un document care trebuie adus la cunoștința fiecărui bibliotecar, fondatorilor, comunității chiar utilizatorilor (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132844&lang=ro).

Astfel, regulamentul menționează următoarele funcții ale activității metodologice: gestionarea metodologică; organizatorică; educativă; analitică; informativă; formativă; consultativă și de cercetare (a se vedea Capitolul II al Regulamentului) [5].

Funcției educative i se acordă un spațiu substanțial în document. Punctul 5 din Regulament răspunde la întrebarea în ce constă această funcție: „Funcția educativă rezidă în stimularea educației continue a personalului din biblioteci, informarea și asigurarea accesului la diverse programe de formare profesională, crearea posibilităților de instruire” [5].

Atragem atenția asupra conținutului punctului 15 din prezentul Regulament, care, de fapt, prezintă un algoritm al implementării funcției educative a centrului biblioteconomic:

- a) diagnoza situației privind personalul de specialitate din biblioteci/biblioteca (număr personal, nivel de studii, vechime în muncă; mobilitatea și analiza stabilității personalului; satisfacția de personal în corelare cu atribuțiile bibliotecii etc.);
- b) identificarea necesităților de formare profesională continuă a personalului (studii, discuții, informații solicitate);
- c) elaborarea și asigurarea accesului la Oferta educațională;
- d) furnizare de programe de formare profesională continuă prin colaborare și parteneriate (cursuri, training-uri, ateliere, stagii etc.);
- e) instituirea unui sistem de formare profesională continuă în contextul educației nonformale (a se completa cu „educația informală” – mai ales prin intermediul listelor de lecturi profesionale);
- f) evaluarea impactului activităților educaționale și competențelor obținute de către formabili (chestionare, teste, dovezi solicitate și observate etc.);
- g) promovarea și stimularea învățământului profesional biblioteconomic (diseminarea informațiilor privind admiterea la studii, campanii etc.); În acest context – în perioada 20 octombrie – 6 noiembrie 2022, în cadrul USM este organizat cursul „Bazale biblioteconomiei și științelor informării”, 10 credite;
- h) crearea unui mediu benefic și stimulativ de comunicare, informare și învățare. Profesională [5].

Un document de importanță strategică, recent publicat în Repozitoriul IFLA (Federația Internațională a Asociațiilor de Bibliotecari și Biblioteci) este „Raportul IFLA privind tendințele bibliotecilor 2021” [3].

Rapoartele de tendințe IFLA, publicate începând cu anul 2016, cu actualizările ulterioare în anii 2017, 2018, 2019, au scopul de a oferi bibliotecarilor „combustibil” pentru reflecții. Raportul privind tendințele bibliotecilor 2021 a fost elaborat în baza discuțiilor și conținuturilor prezentate în cadrul Congresului IFLA 2022, vorba fiind despre tendințele care ar modela domeniul bibliotecii în următorii zece ani.

Raportul IFLA 2021 prezintă 20 de politici: economice, sociale, culturale și tendințele tehnologice ale dezvoltării comunităților în scopul modelării activității bibliotecilor în viitor. Tendințele sunt prezentate ca un set bogat și divers de idei expertizate. Unele sunt complexe, vorbesc despre schimbări în politică și societate, în timp ce altele sunt mai specifice, mai apropiate bibliotecilor. Cert este un lucru - implicarea bibliotecilor în realizarea, sprijinirea sau minimizarea impactului acestor tendințe cere în primul rând competențe profesionale și deontologice de calitate și actuale din partea bibliotecarilor.

Prezintă interes structura Raportului IFLA ca document strategic: articolul „IFLA ca voce globală în Biblioteconomie și Științe ale Informării”; Lista contribuitorilor la elaborarea documentului; articolul introductiv „Ce este Raportul de tendințe IFLA?”; „Cuvânt înainte” semnat de către Barbara Lison, președinta IFLA 2021-2023; „Introducere” de Gerard Leitner, secretar general IFLA; articolul rezumativ „20 de tendințe”; prezentarea fiecărei tendințe în modul: titlul, rezumat și conținuturi-cheie [3].

Să urmărim care sunt tendințele care vor modela activitatea bibliotecilor în următorii ani:

<i>Nr. d.r.</i>	<i>Denumirea</i>	<i>Detaliiere</i>
1.	Urmează vremuri grele	O revenire lentă de la COVID va pune presiune asupra tuturor formelor de cheltuieli publice, solicitând bibliotecilor să intensifice eforturile de advocacy (Adaptarea activității bibliotecii la condiții de criză).
2.	Biblioteca a plecat virtual pentru a rămâne	Oamenii continuă preferințele de acces la serviciile bibliotecii de la distanță, punând la îndoială valoarea spațiilor și a ofertelor fizice
3.	Dar... Revenirea în spațiile fizice	Oamenii redescoperă valoarea spațiilor care oferă oportunități de comunicare, schimb și discuții
4.	Incluziunea digitală a bibliotecarilor	Evoluția rapidă a tehnologiilor, evidentă din ce în ce mai mult, solicită bibliotecarilor să poată inova și să se adapteze la situații imprevizibile
5.	Diversitatea luată în serios	O conștientizare tot mai mare a existenței și a impactului discriminării duce la o reformă radicală a colecțiilor, serviciilor și practicilor bibliotecilor
6.	Schimbarea mediului	Schimbările climatice aduc noi amenințări pentru biblioteci și comunitățile în care acestea se află, forțând adaptarea radicală pentru a evita dezastrul

7.	O populație mobilă (membri ai comunităților)	Cu oamenii din ce în ce mai „nomazi”, conceptul de bibliotecă „locală” devine mai puțin relevantă, iar nevoia de a furniza servicii combinate transfrontaliere crește
8.	Utilizatorul impacientat (nerăbdător, îngrijorat, grăbit)	Utilizatorii bibliotecii, în special, din generațiile mai tinere, se așteaptă cel mai mult la tehnologii și servicii moderne și riscă să se îndepărteze de biblioteci dacă acestea nu pot fi găsite online
9.	Redescoperirea resurselor fizice ca o evadare	O nouă generație, traumatizată de stresul constant al rețelelor sociale, redescoperă resursele fizice – inclusiv cărțile – ca o evadare
10.	Scala contează (biblioteci mari și mici)	Costul furnizării de servicii complete și moderne oferă șanse deosebite bibliotecilor mai mari, lăsându-le în urmă pe cele mai mici
11.	Inteligența artificială. Dreptul de autor	Noile utilizări și aplicații ale datelor schimbă viața economică și socială în mod dramatic, reliefând importanța alfabetizării oamenilor pentru a face față cerințelor moderne
12.	Căutarea și regăsirea informației	Inteligența artificială revoluționează modul în care găsim informații, făcând posibilă furnizarea de rezultate din ce în ce mai plină, detaliată, precisă pentru utilizatori
13.	Adaptare la situații de polarizare a societății	Polarizarea crescândă a societății. Dezbaterea politică devine mai polarizată, ceea ce face mai dificil de găsit consens în politică și societate deopotrivă
14.	Învățarea pe parcursul întregii vieți	Nu mai există un loc de muncă pe viață, adică mai mulți oameni trebuie să se recalifice de-a lungul vieții. Bibliotecile intensifică dezvoltarea capacităților de a învăța continuu
15.	O singură colecție globală	Odată cu digitalizarea resurselor și a posibilităților instituțiilor de a interacționa, nu mai este atât de relevant să vorbim despre colecții locale, ci mai degrabă despre accesul la resurse universale
16.	Privatizarea cunoașterii	Utilizarea instrumentelor tehnologice, precum și reformele lente ale drepturilor de autor înseamnă că este posibil ca actorii privați să restricționeze și să controleze informațiile, obligând la permisiuni și plăți
17.	Calificarea contează	Pe măsură ce crește complexitatea mediului informațional, nevoia de educație profesională a bibliotecarilor crește și ea
18.	Evaluarea competențelor de cultura informației, cultura media	Guvernele și alte organizații recunosc, pe deplin, importanța alfabetizării informaționale ca răspuns la creșterea dezinformării (și la creșterea și diversificarea volumului de informație)

19.	Capacitarea bibliotecilor pentru accesul deschis la informații	Cu o cotă tot mai mare de informații științifice disponibile gratuit, bibliotecile sunt forțate să-și adapteze rolul, să-și piardă poziția, relevanța. Autorii au sentimentul că disponibilitatea la conținuturile create în mod gratuit, le devalorizează munca. Ar putea fi nevoie ca bibliotecile să direcționeze activitățile de advocacy față de autori în jurul meritelor de acces maxim la informații, să demonstreze cât de puternic influențează accesul deschis la informații dezvoltarea societății
20.	Inegalitățile se adâncesc	Tehnologiile creează noi posibilități pentru cei care au acces la ea, pe când populația săracă rămâne în afara informației. Se creează un decalaj între ei, care necesită măsuri urgente

Raportul de tendințe IFLA 2021 ne oferă suport real în exploatarea pârgurilor, care influențează și modelează activitatea bibliotecilor. Documentul va fundamenta prioritatea și inițiativele-cheie ale activităților de bibliotecă, contribuind la alinierea bibliotecilor din Moldova la tendințele și experiențele internaționale.

Referințe bibliografice:

1. *CODUL deontologic al bibliotecarului. Aprobata la ședința plenară a Consiliului Biblioteconomic Național din 7 septembrie 2018* [online] [citată 01.11.2022]. Disponibil: <http://www.bnm.md/files/accesDedicat/Codul%20deontologic%20al%20bibliotecarului%20din%20Republica%20Moldova.pdf>
2. CORGHENCI, Ludmila. Incluziunea digitală a personalului de specialitate din biblioteci: competențe, învățare orientată. In: *Magazin bibliologic*. 2021, nr. 1-2, pp. 50-54. ISSN 1857-1476. DOI: 10.5281/zenodo.4636776
3. *IFLA Trend Report 2021* [online] [citată 31.10.2022]. Disponibil: <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/1830/1/IFLA%20TREND%20REPORT%202021%20UPDATE.pdf>
4. *LEGE cu privire la biblioteci*: [nr.160 din 20 iulie 2017] [online] [citată 31.10.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro
5. *REGULAMENT privind activitatea metodologică în cadrul sistemului național de biblioteci*. Aprobata prin ordinul nr. 132 din 14 iulie 2022 [online] [citată 1.11.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132844&lang=ro

MODELE DE COMPETENȚE ALE PERSONALULUI DE SPECIALITATE
DIN INSTITUȚIILE INFODOCUMENTARE

COMPETENCE MODELS OF SPECIALIZED STAFF IN INFODOCUMENTARY
INSTITUTIONS

Lilia POVESTCA¹ [ORCID: [0000-0002-4761-2384](https://orcid.org/0000-0002-4761-2384)]

Abstract: *Depending on the success of humanity, in the use of the technologies of the information and communication era, the roles of the infodocumentary specialist are essentially changing and the spectrum of mandatory skills is expanding. These represent the knowledge of information sources, the provision of quality services, the knowledge of information and communication technologies, the multi-aspect study of the user. Based on the proposed methodology, the author identifies a set of professional skills, necessary for specialized library staff, to successfully provide library products and services. Emphasis is placed on continuing education opportunities in skill development. It highlights the moment of obtaining new skills to face challenges and create a positive image in society.*

Key words: *skills, library staff, continuing education, librarian roles*

Introducere

Instituțiile infodocumentare sunt structuri ale dezvoltării cunoașterii, ale libertății accesului la informație, ale nediscriminării de orice fel și ale ofertei generoase și fără limite [15, p. 13]. Pe parcursul a 4000 de ani de existență, bibliotecile au trecut prin etape de remodelări și transformări continue care, cu siguranță, se datorează implicării bibliotecarilor, mereu dispuși să-și adapteze competențele la noile provocări și cerințe [14, p. 1]. Potrivit cercetătorului Ion Stoica „Profesia de bibliotecar se reformează în acord cu nevoile dezvoltării lumii contemporane și cu exigențele perinătății cunoașterii” [15, p. 136]. Specialistă O. Makeeva [19, p. 72] susține că modelarea competențelor va asigura integrarea efectivă a personalului de specialitate din biblioteci în mediul de activitate, va permite obținerea performanțelor înalte în activitatea profesională.

În funcție de succesul umanității, în utilizarea tehnologiilor erei informaționale și comunicaționale, se modifică esențial rolurile specialistului din domeniul informației și se lărgeste spectrul de competențe obligatorii. Prin competență se înțelege un ansamblu de trăsături de personalitate interconectate (cunoștințe, abilități, metode de activitate dobândite, caracteristici volitive), care oferă posibilitatea acțiunilor raționale și productive în situații specifice, inclusiv cele problematice [10]. Competențele, pe care trebuie să le dețină bibliotecarul de azi, apar ca o consecință logică din rolurile pe care le are specialistul. Practica biblioteconomică a arătat că în era Internetului și digitalizării, bibliotecarii preiau diverse roluri. Transformarea bibliotecii și menținerea atenției publicului poate fi realizată anume de către angajații care activează în aceste instituții. Rezultatul muncii bibliotecarilor depinde de abilitățile lor profesionale și de calitățile personale. Dar care anume? Pentru a determina competențele-cheie ale personalului de specialitate din biblioteci și apoi a le evalua, s-a realizat această investigație.

¹ Doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova, lpovestca@bnrm.md

Metodologia cercetării

În scopul propunerii unui model de competențe ale personalului de specialitate din instituțiile infodocumentare, a fost stabilit drept *obiectiv*: identificarea unui set de competențe profesionale pentru a presta cu succes serviciile de bibliotecă.

Pentru atingerea obiectivului, a fost adoptată o abordare care a inclus următoarele etape:

- analiza literaturii de specialitate cu privire la competențele bibliotecarilor;
- studierea rezultatelor unor studii care a permis identificarea competențelor necesare personalului din domeniul infodocumentar la etapa actuală.

Rezultate

Domeniul biblioteconomiei și științei informării a suferit rapide și radicale schimbări în ultimele decenii, iar profesionistul are nevoie de un spectru mai larg de competențe. Federația Internațională a Asociațiilor și Instituțiilor Bibliotecare (IFLA) și UNESCO recomandă ca o treime din personal (cu excepția personalului auxiliar) să fie calificat [1, p. 61]. Organizația UNESCO prezintă un model de competențe-cheie care include: componenta cognitivă (*a ști, a ști să faci*); componenta socială (*a ști pentru a colabora*); componenta afectivă (*a ști pentru a fi*) [6, p. 4], care presupune ca personalul de specialitate din biblioteci să posede competențe de a învăța utilizatorul nu doar modalitatea de accesare și evaluare a informației, ci și generarea noilor cunoștințe; crearea sistemelor și instrumentelor de distribuire și analiză a informației.

Problema competențelor mereu a fost pe agenda Uniunii Europene (UE). În acest context, a fost creată în 1992 o asociație a societăților din țările UE, care are ca obiect de activitate problemele privind informarea-documentarea din țările respective – Consiliul European al Asociațiilor din Informare și Documentare (ECIA). Produsele elaborate în cadrul proiectelor ca *Ghidul eurocompetențelor*, instrument necesar uniformizării profesiei, cunoașterii evoluției posturilor, actualizării programelor universitare, a modulelor de formare oferite de instituțiile și asociațiile implicate în acest proces; *Euroreferențial I&D* (Euroreferențialul privind competențele profesioniștilor europeni în domeniul informării și documentării), cuprinde treizeci și trei de domenii de competențe repartizate în cinci grupe: informare, tehnologii, comunicare, management, alte cunoștințe și un altul de douăzeci de aptitudini: relaționale, cercetare, analiză, comunicare, gestionare, organizare [4, pp. 111-115].

Specialiștii din România, V. Petrescu și O. Sachelarie [8, p. 81], se întreabă dacă este suficient ca bibliotecarul să fie doar un tehnician stăpânind noile instrumente metodologice și tehnice sau un umanist? La rândul său, G. Buluță își pune câteva întrebări: „Bibliotecarul are nevoie de o solidă cultură generală sau aceasta este desuetă? Este el un inginer social, un asistent pentru comunitate, un educator sau un simplu intermediar impersonal între document și cetățean?” [2, p. 135]. Biblioteconomistele L. Stanciu, M., L. Butnariu încearcă să răspundă la întrebarea persistentă: „Care sunt competențele de care au nevoie bibliotecarii în portofoliul lor pentru a practica această profesie?” [14] în situația când utilizarea tehnologiei este în creștere și are un impact semnificativ asupra activității generale a personalului din biblioteci.

Implementarea tehnologiei în domeniul infodocumentar a diversificat sarcinile personalului de specialitate din biblioteci, de la verificarea cărților și servicii de arhivare la crearea cataloagelor online, activități de instruire pentru utilizatori online, comunicarea

online cu colegii, crearea repozitoriilor, etc. Biblioteca viitorului este cu „mai puține colecții și mai multe conexiuni”. Această idee predomină în raportul „*The library of the future: junction of knowledge, contact and culture*” publicat în 2014 de the Dutch Library Institute. În acest context, M. Polderman [9] identifică patru moduri de conexiuni:

- Conexiunea dintre oameni și informație: biblioteca ca portal către cunoaștere;
- Conexiunea între oameni: biblioteca ca platformă;
- Conexiunea între/în cadrul comunității: biblioteca ca inimă a societății;
- Conexiunea între sursele de informații: informații în context.

Seth Godin în lucrarea „*Stop Stealing Dreams (what is school for?)*” atribuie personalului de specialitate din bibliotecă un rol diferit în societatea contemporană. Autorul american consideră că „Bibliotecarul nu este un funcționar care activează la o bibliotecă. Un bibliotecar este un vânător de date, un ghid, un profesor. Bibliotecarul este interfață între multitudinea de date și utilizatorul neinstruit, dar motivat”. De asemenea, Godin accentuează importanța „Este nevoie de bibliotecari mai mult decât am avut vreodată. Ceea ce nu avem nevoie este simplu – funcționari care păzesc hârtie moartă” [3, p. 86]. În aspect general, I. Shettar și B. Chavan [13] scot în evidență rolurile și abilitățile necesare unui bibliotecar profesionist în sec. XXI: psiholog pentru a înțelege care sunt cerințele utilizatorilor, tehnician de prelucrare a informației, analist pentru a analiza și evalua informația, negociator cu editorii, manager și lider în cadrul echipei, navigator de informații pentru utilizatorii bibliotecii, etc. Specialiștii clasifică setul de competențe în trei grupe: *competențe profesionale*, ajută profesioniștii să exerseze și să își îndeplinească atribuțiile specifice la locul de muncă; *abilități tehnice*, cunoștințele și abilitățile necesare pentru a realiza operațiuni tehnice cu ajutorul unor instrumente; *abilități personale*, ce țin de personalitatea individului și de calitățile comportamentale la locul de muncă.

Efectuând o simplă analiză a ofertelor pe piața muncii observăm că termenul de „bibliotecar” lipsește sau se întâlnește foarte rar. Titlurile de genul: analist și cercetător în informații strategice, analist în managementul documentelor, specialist în informații, specialist în cercetare, șef management documentație, consilier în știința informației, specialist în resurse documentare, coordonator de cercetare a informațiilor sau analist de conținut web – confirmă rolurile personalului de bibliotecă de a analiza, coordona, gestiona resursele și a contribui la dezvoltarea cercetării prin transferul de informații și cunoștințe [10].

Prezentăm în continuare, rezultatele unei analize comparative a posturilor vacante de bibliotecari din Rusia și SUA, prezentate în cadrul forumului „Bibliotecarul viitorului” (27 mai 2021) potrivit cărora angajatorii au cerințe din ce în ce mai mari pentru competențele profesionale ale persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă (autonomie, inteligență emoțională ridicată, adaptabilitate). Studiul a arătat că angajatorii SUA se concentrează pe abilități și cunoștințe a tehnologiilor avansate, crearea de biblioteci și sisteme de biblioteci la nivel național, participarea la consorții și dezvoltarea perspectivelor globale [17].

Astfel, un bibliotecar este, practic, un specialist IT cu competențe digitale, cunoștințe de imprimare 3D, de statistici, testare de aplicații, BigData, alfabetizare digitală și informațională, etc. În Rusia, lista de cerințe este mai modestă: cunoașterea MS Word, MS Excel, Adobe Photoshop, uneori limbaje de programare, promovarea bibliotecii în rețelele sociale, alfabetizarea informațională. Puțin sunt solicitate competențe în domeniul științific și analitic (cercetare, dezvoltare de programe, activități metodologice, monitorizare, diagnosticare).

În cadrul acestui forum, O. Палкевич a prezentat mai multe roluri ale bibliotecarului viitorului pentru discuții: bibliograf 5.0, curator de informații și arhitect de evenimente. Astfel, *curatorul sau/nutriționistul informațional* este specialistul capabil să îndeplinească o solicitare de informații de orice complexitate și să construiască o traiectorie informațională individuală. El este un specialist în incluziune digitală care ajută oamenii de toate vârstele să se adapteze la mediul digital și la virtualitate. La rândul său, *arhitectul de evenimente* organizează comunități locale de diferite tipuri, propune și catalizează inițiative, proiectează și organizează evenimente, crează programe de activități educative și recreative alături de comunități reale și virtuale [17].

Potrivit rezultatelor sondajului realizat de *Library Journal* și *ProQuest*, în perioada mai - iulie 2021, pe un eșantion mondial de 1.843 de biblioteci academice, au aratat că instituțiile trec prin schimbări rapide și profunde, în special în zonele afectate de tehnologie și de nevoile în schimbare ale utilizatorilor. În ceea ce privește aceste modificări, bibliotecile au raportat acces sporit la resursele electronice și achiziționarea acestora; creșterea orelor și a personalului serviciului de chat; continuarea furnizării de evenimente online și crearea de videoclipuri care înlocuiesc instruirea personală din bibliotecă; mai multe cărți electronice și resurse educaționale deschise (RED). Rezultatele obținute în urma analizei datelor demonstrează următoarele 43,7% din respondenți au menționat necesitatea personalului suplimentar pentru inițiative de digitalizare – 41,8%, crearea conținuturilor RED disponibile prin biblioteci – 55,7% și sprijinirea dezvoltării conținutului RED – 40,6%. De asemenea, 41,4% au spus că au nevoie de mai multe cunoștințe în catalogare pentru ca să mărească vizibilitatea resurselor [12].

Biblioteconomistul A. И. Земсков [18, pp. 47-59] pune accent pe competențele Bibliotecarului 4.0, tot mai des fiind vehiculate în cadrul întrunirilor profesionale internaționale. Autorul consideră că bibliotecarul trebuie să poată activa cu date științifice, forma și utiliza sistemele de Acces Deschis, să dețină competențe digitale ca să poată crea start-up-uri, să utilizeze metodele bibliometrice, să introducă sisteme noi de automatizare în bibliotecă pentru a corespunde nivelului actual al TIC-ului.

Cercetătoarea N. Țurcan [16], în baza Raportului *The Future of Jobs, looks at the employment, skills and work force strategy for the future* identifică zece competențe-cheie până în anul 2020: personalul de specialitate din biblioteci necesită competențe de a soluționa probleme complexe, de a lua decizii, de a negocia, de a deține creativitate, gândire critică, flexibilitate cognitivă, orientate spre servicii și produse noi de bibliotecă.

Specialista S. Meredith [5] enumeră topul competențelor necesare bibliotecarilor în următorii 20 de ani, realizate de Revista *Library Journal*: advocacy/politică, colaborare, comunicare/competențe umane, creativitate/inovație, gândire critică, analiza datelor, flexibilitate, leadership, marketing, management de proiect, expertiză tehnologică.

În baza rapoartelor *Association of Research Libraries (ARL – Asociația Bibliotecilor de Cercetare)* din SUA, biblioteconomista T. Oprescu [7, p. 45] deduce 5 roluri noi pentru profesioniștii din domeniul informării: 1) Intermediari – ajută utilizatorii să găsească ceea ce caută prin „labirintul informațional”; 2) Experti informaționali – satisfac cerințele informaționale; 3) Consultanți – oferă asistență în utilizarea calculatoarelor; 4) Antrenori, instructori și mentori – contribuie la susținerea studiilor; 5) Manageri.

Dezvoltarea competențelor profesionale ale bibliotecarului mileniului trei influențează imaginea bibliotecii și serviciilor pe care aceasta le poate oferi utilizatorilor. Referindu-ne la opinia lui C. Pozo [11, p. 64], accentuăm momentul că în epoca digitală,

pentru ca bibliotecarul să facă față provocărilor, să aibă o imagine pozitivă în societate nu este suficient doar să-și dezvolte și extindă competențele vechi. Se impune dobândirea de competențe noi. O competență reprezintă cunoașterea surselor de informare, furnizarea unor servicii de calitate, cunoașterea tehnologiilor de informare și comunicare, studierea multi-aspectuală a utilizatorului.

În baza analizei studiilor și opiniilor autorilor, în Tabelul 1, sunt clasificate și prezentate un set de competențele necesare personalului de specialitate din biblioteci:

Tabelul 1. Competențe necesare personalului de specialitate din biblioteci

<i>Cercetător (an)</i>	<i>Competețe necesare personalului de specialitate din biblioteci</i>
Palkevich, Olga (2019)	Competențele Bibliografului 5.0: 1) inginer de cunoștințe; 2) constructor al mediului local de cunoștințe; 3) bibliolingv, 4) asamblator/colector de infoset; 5) arheologul cunoașterii.
Zemskov, Andrei (2017)	Competențele Bibliotecarului 4.0: 1) activitatea cu date științifice non-textuale „Raw”; 2) contribuirea la formarea și utilizarea sistemelor de Acces Deschis; 3) competențe digitale; 4) utilizarea metodelor bibliometrice; 5) introducerea sistemelor noi de automatizare.
Țurcan, Nelly (2016)	Zece competențe-cheie până în anul 2020: 1) rezolvarea complexă a problemelor; 1) gândire critică; 2) creativitate; 3) managementul resurselor umane; 4) coordonare; 5) inteligență emoțională; 6) luarea deciziilor; 6) orientarea spre servicii; 7) negociere; 8) flexibilitate cognitivă.
Schwartz, Meredith (2016)	Topul competențelor în următorii 20 de ani: 1) advocacy / politică; 2) colaborare; 3) comunicare / competențe umane; 4) creativitate / inovație; 5) gândire critică; 6) analiza datelor; 7) flexibilitate; 8) leadership; 9) marketing; 10) management de proiect; 11) expertiză tehnologică.
Shettar, Iranna, Chavan Basavaraj (2016)	Competențe profesionale: 1) sistematizarea informațiilor; 2) evaluare; 3) instruire și asistență pentru utilizatori; 4) colaborare; 5) conservarea digitală; 6) marketing de bibliotecă. Abilități tehnice: 1) expertiză tehnologică; 2) software-ul bibliotecii digitale; 3) managementul cunoștințelor; 4) tehnologia web; 5) standarde de metadate; 6) gestionarea datelor; 7) drepturi de autor și licențiere. Abilități personale: 1) comunicare; 2) abilități analitice; 3) adaptabilitate; 4) managementul timpului; 5) învățarea continuă; 6) managementul echipei; 7) managementul schimbării; 8) abilitate interpersonală.
Pozo, Carmen- Leocadia (2013)	Competențe profesionale: 1) cunoașterea surselor de informare; 2) furnizarea serviciilor de calitate; 3) cunoașterea TIC; 4) studierea multi-aspectuală al utilizatorului.
Opreșcu, Tatiana (2012)	Cinci roluri noi: 1) intermediari; 2) experți informaționali; 3) consultanți; 4) antrenori, instructori și mentori; 5) manageri.

Ahmad, Parvez,
Yaseen, Mohd
(2009)

Competențe specializate și manageriale: 1) abilități tehnice; 2) abilități conceptuale; 3) abilități de prezentare, comunicare; 4) gestionarea timpului; 5) conducere; 6) planificare; 7) organizare; 8) control; 9) abilități de a lua decizii.

Sursa: Analiza și sinteza elaborată de autor

Analizând competențele enumerate, acceptăm opinia cercetătorului Ion Stoica, care meditănd asupra profilului specialistului din domeniul infodocumentar îl caracterizează ca pe „un om care ar trebui să se întâlnească într-o plămadă imposibilă, o sumă enormă de competențe și de virtuți. Nici o școală nu-i poate promite și nu-i poate oferi” [15, p. 136]. Autorul afirmă că așa cum în lumea cunoașterii s-au schimbat accentele, trebuie pregătiți specialiști care participă, evaluează, înțeleg limitele, fac opțiuni, iau decizii. Deci, personalul de specialitate din biblioteci trebuie să fie flexibil și responsabil, „să opteze pentru anumite planuri, direcții, modalități de acțiune, pornind de la nevoia inexorabilă de echilibru între parte și întreg, între scopuri și mijloace, între aspirații și capacități” [15, p. 137], să studieze continuu pentru a demonstra că este capabil să facă față cu succes provocărilor.

Concluzii

La etapa actuală este nevoie de o nouă abordare pentru constituirea unui model de competențe pentru un specialist din domeniul infodocumentar. Utilizarea metodei de analiză și sinteză a conținuturilor literaturii de specialitate, cu privire la problema formării profesionale, rezultatele studierii listei de competențe în Euroreferențial, opinii ale specialiștilor din domeniu au contribuit la identificarea diverselor roluri și competențe necesare personalului din domeniul infodocumentar. Sistemul de formare profesională continuă în domeniul infodocumentar din Republica Moldova trebuie să se bazează pe competențe, pe dezvoltarea profesională a angajaților.

Referințe bibliografice:

1. *Biblioteca Publică: Linii directoare IFLA/UNESCO pentru dezvoltare*. Chișinău: Epigraf, 2007, 92 p. ISBN 978-9975-924-57-3.
2. BULUȚĂ, Gheorghe. Formarea bibliotecarilor – încotro? In: *BANCIU, Doina, BULUȚĂ, Gheorhe, PETRESCU Victor. Biblioteca și societatea*. București: Editura Ager, 2001, 135 p.
3. GODIN, Seth. *Stop stealing dreams (what is school for?)* [online] 2012, 98 p. [citat 27.11.2021]. Disponibil: <https://seths.blog/wp-content/uploads/2019/05/stop-stealing-dreams6print.pdf>
4. MARINESCU, Nicoleta. *Dezvoltarea profesională biblioteconomică: culegere de inter-viuri, articole, comunicări, proiecte*. Iași: Princeps Edit, 2007. 155 p. ISBN 978-973-1783-44-4.
5. MEREDITH, Schwartz . Top Skills for Tomorrow's Librarians | Careers 2016. *Library Journal* [online]. 2016, 9 march [citat 12.03.2020]. Disponibil: <https://www.iatul.org/about/news/top-skills-tomorrows-librarians-careers-2016>
6. MIHUȚ, Ioan. *Management general*. Cluj-Napoca: Carpatica, 2003, 116 p. ISBN 973-9875-29-7.
7. OPRESCU, Tatiana. Rolul profesioniștilor în societatea informațională. In: *Libraria: studii și cercetări de bibliologie*. Târgu-Mureș, 2012, pp. 40-46. ISSN 1583-4468.
8. PETRESCU, Victor, SACHELARIE, Octavian MIHAIL. *Introducere în managementul de*

- bibliotecă*. Târgoviște: Bibliotheca, 2003, 191 p. ISBN 973-8413-44-3.
9. POLDERMAN, M. și alții. *Community building for public libraries in the 21st century: examples from The Netherlands* [online] [citat 1.10.2022]. Disponibil: https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/public-libraries/publications/community_building_for_public_libraries_in_the_21st_century_polderman_et_al.pdf
 10. POVESTCA, Lilia. Diverse roluri ale bibliotecarului modern și necesitatea ducăției continue. In: *Studia Universitatis Moldaviae: Științe Sociale* [online], 2021, nr. 12(158), pp. 67-75. ISSN 1814-3199. Disponibil: <https://zenodo.org/record/5816651#.Y0AHFHZBxPY>
 11. POZO, Carmen-Leocadia Pesantez. Valoarea bibliotecarului în societatea cunoașterii. In: *Biblioteconomia românească la început de secol XXI*. Constanța: Ex Ponto, 2013, pp. 63-70. ISBN 978-606-598-283-3.
 12. REA, Amy. *LJ's State of Academic Libraries Survey Reveals Challenges, Priorities* [online]. [publicat 20 octombrie 2021]. [citat 28.11.2021]. Disponibil: <https://www.libraryjournal.com/story/academiclibraries/LJs-State-of-Academic-Libraries-Survey-Reveals-Challenges-Priorities>
 13. SHETTAR, Iranna, CHAVAN, Basavaraj. Reinventing Skills for a 21st Century Library Professionals. In: *7th KSCLA National Conference on Information literacy and embedded librarianship : changing role of college libraries in digital eraat: Karnataka State Women's University* [online]. Vijayapura, november. 2016, pp. 95-102. ISBN 978-81-9330904-9. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/310672728_Reinventing_Skills_for_a_21st_Century_Library_Professionals
 14. STANCIU Loredana, BUTNARIU, Melania Luana. Skills of Romanian Librarians in 2021. Their New Mission During the Pandemic. In: *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării = Romanian Journal of Library and Information Science* [online]. 2021, vol. 17, nr.1, pp. 1-8 [citat 21.09.2022]. Disponibil: <http://rrbsi.ro/index.php/rrbsi/index>
 15. STOICA, Ion. *Sensul schimbării în universul infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009, 223 p. ISBN 978-973-644-862-1.
 16. ȚURCAN, Nelly. Competențe pentru viitor: reflecții pe marginea cercetării nevoilor de formare profesională a bibliotecarilor. In: *BiblioPolis* [online]. 2016, vol. 62, nr. 3. [citat 14.03.2020]. ISSN 1811-900X. Disponibil: <http://www.hasdeu.md/bibliopolis>
 17. Библиотекарь будущего: модель компетенций. In: *Университетская КНИГА* [online]. 2021, pp. 59-64 [citat 29.03.2021]. Disponibil: <http://www.unkniga.ru/biblioteki/bibdelo/12587-bibliotekar-buduschego-model-kompetentsiy.html>
 18. ЗЕМСКОВ, А.И. Библиотеки 4.0 и «бескнижные» библиотеки. Конференция ИАТУЛ–2017 в Южном Тироле. В: *Научные и технические библиотеки*. 2017, nr. 11, с. 47-59. ISSN 0130-9765.
 19. МАКЕЕВА, Оксана. Новый подход к построению модели компетенций библиотечных специалистов. В: *Труды ГПНТБ СО РАН*. 2020, nr. 1, pp. 71-77. <https://doi.org/10.20913/2618-7515-2020-1-71-77>

OBIECTIVELE DE DEVOLTARE DURABILĂ ÎN ANSAMBLUL DE ACTIVITĂȚI AL BȘ USARB

USEFUL ACTIVITIES ON THE OBJECTIVES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Valentina TOPALO¹ [ORCID: 0000-0001-6359-7666]

Abstract: *In September 2015, after more than three years of negotiations and intense involvement of several stakeholders, including the International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), the member states of the United Nations adopted the post-2015 Development Agenda. Goals, Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development. This paper reflects on IFLA's key steps, importance and national advocacy to include access to information, universal literacy, public access to Information and Communications Technology (ICT) and cultural heritage in the UN 2030 Agenda. The paper also discusses the role of skills and practices of impact assessment in evidence-gathering and advocacy processes on BȘ USARB's alignment with the UN 2030 Agenda. Relevant approaches, methods and tools for impact assessment of the Library's set of SDG activities are examined.*

Keywords: *Scientific Library, USARB, Sustainable Development Goals; impact assessment, access to information, IFLA, Information Culture, United Nations, European Union, advocacy*

1. Introducere

Durabilitatea sau dezvoltarea durabilă au devenit termeni la moda în ultimele două decenii, alimentate de discuțiile despre încălzirea globală, provocată de om, și despre protecția resurselor. Raportul Brundtland, cunoscut și sub numele de *Viitorul nostru comun*, un document publicat în 1987 de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare, afirmă că „Dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care satisface nevoile prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi” .

Definiția cea mai frecvent citată a dezvoltării durabile subliniază importanța responsabilității în satisfacerea nevoilor umane, accent fiind pus pe echitatea intergenerațională. În septembrie 2015, Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, adoptată de către statele membre ale Națiunilor Unite, a stabilit cadrul global, național și local pentru punerea în aplicare a acestei responsabilități. Atingerea celor 17 Obiective de dezvoltare (ODD) și celor 169 de ținte însemna că „*Nimeni nu a fost lăsat în urmă*”², reflectându-se și angajamentul progresiv și cumulativ al țărilor, comunităților, sectoarelor, organizațiilor publice, private și cetățenilor în procesul respectiv. În acest context, IFLA, a căutat în mod continuu o formulare de ODD și ținte asociate care ar reflecta contribuțiile bibliotecilor la dezvoltarea durabilă, evidențiindu-se eforturile pentru consolidarea sectorului Culturii Informației / Documentației Informaționale și dezvoltarea competențelor profesionale.

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică a USARB, valeandrew@gmail.com

² *Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare* [online], 1987, p. 43. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM:sustainable_development. [accesat 24.05.2022].

În contextul dezvoltării durabile globale, Bibliotecile sunt considerate parteneri - cheie și un contribuitor activ. Pentru a fi recunoscută alinierea la ODD, bibliotecile în calitate de agenți de dezvoltare trebuie să colecteze dovezi, bune practici/experiențe/istorii de succes și să evalueze contribuția lor la implementarea ODD. Dezvoltarea durabilă a devenit oficial unul dintre obiectivele Uniunii Europene pe termen lung în temeiul articolului 3, alineatul (3) al Tratatului privind Uniunea Europeană.

Cele 17 obiective de dezvoltare durabilă reprezintă intervenții și rezultate la toate nivelele și în toate sferele vieții: social, economic, de mediu, etc. De asemenea, acestea reprezintă modele și direcții de activitate care necesită abordare de integrare, coordonare, guvernantă și parteneriate.

În acest context, echipa de bibliotecari a BŞ USARB, dispusă să „gândească global, dar să acționeze local”, caută un răspuns la întrebarea: *Cum poate biblioteca universitară să atingă, să adune dovezi și să evalueze contribuția ei la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă?* După cum se recomandă în raportul IFLA: „strategia de evaluare a bibliotecilor, intenționează să consolideze eforturile de promovare a bibliotecilor prin rezultate bazate pe dovezi și o agendă de cercetare cuprinzătoare care promovează evaluarea sistematică a contribuțiilor bibliotecilor, modelelor conceptuale și instrumentelor analitice pentru a prezenta un caz unificat și complet pentru bibliotecii”³

Bibliotecile au un rol esențial în a ajuta la îndeplinirea acestei mari provocări, oferind acces la informații, acces public la Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC), ajutând oamenii să-și dezvolte capacitatea de a utiliza în mod eficient informațiile și de a le păstra pentru a asigura accesul continuu în viitor. „Accesul public la informație sprijină crearea Societății Cunoașterii și include infrastructura, TIC și capacitățile de alfabetizare media și informațională de care oamenii au nevoie pentru a utiliza în mod eficient informațiile și conservarea pentru a asigura accesul continuu pentru generațiile viitoare. În această definiție, tipurile de informații care ar trebui să fie furnizate depășesc informațiile puse la dispoziție de guvern sau cerute de legislația privind dreptul la informare, dar, deși recunoaște dreptul publicului de a accesa informații și date, este esențial să se respecte dreptul la intimitate individuală”⁴

Potrivit Manifestului Bibliotecilor pentru Europa, „bibliotecile se angajează pe deplin să realizeze Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU și să promoveze accesul la informații în cadrul inițiativelor sale de aderare și dezvoltare”⁵

Republica Moldova și-a asumat să atingă 106 ținte pentru o viață mai bună până în anul 2030, alături de 192 state -membre ale ONU, prin adoptarea Declarației Summitului privind Dezvoltarea Durabilă, care a avut loc la New York în septembrie 2015. În acest context, la 14 decembrie 2018, a fost aprobată Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”⁶, prin care Agenda 2030 este adaptată la contextul național al Republicii Moldova

³ *Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă* [online].Disponibil:<https://cancelaria.gov.md/ro/apc/agenda-de-dezvoltare-durabila-2030>. [accesat 24.05.2022].

⁴ *ONU Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development* [online]. Disponibil:<https://sdgs.un.org/2030agenda>. [accesat 24.05.2022].

⁵ *IFLA 2016 LIBRARIES CAN DRIVE PROGRESS ACROSS THE ENTIRE UN 2030 AGENDA* [online]. Disponibil: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/topics/libraries-development/documents/sdgs-insert.pdf>. [accesat 24.05.2022].

⁶ *A Library Manifesto for Europe* Disponibil [online]. Disponibil: www.europe4libraries2019.eu. [accesat 24.05.2022].

și indică direcția de dezvoltare a țării și a societății moldovenești. Un compartiment dedicat istoriilor de succes, privind promovarea și implicarea în realizarea ODD 2030, este Harta Bibliotecilor Lumii ⁷. Prin acest portal, bibliotecile lumii, inclusiv și cele din Republica Moldova, au oportunitatea de a promova istoriile de succes bazate pe ODD 2030 și implementate în bibliotecile respective.

2. Context

Biblioteca Științifică, ca și Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, contribuie la crearea și dezvoltarea societății noastre, fiind angajată în acest demers prin îmbrățișarea unui rol nou de a construi o lume durabilă. Astfel, Biblioteca universitară este sustenabilă, este colaborativă și oferă servicii moderne informaționale și documentare constante celor 4 facultăți, unui colegiu, unui liceu, precum și utilizatorilor din partea de nord a țării. Politica, serviciile, evaluarea și optimizarea sunt elementele-cheie care fundamentează activitatea unei biblioteci universitare stabile / perene. Valorile pe care BȘ USARB le promovează sunt încapsulate în documentele care descriu politica universității, strategia bibliotecii, structura organizatorică a acesteia, misiunea, viziunea, obiectivele și relațiile cu utilizatorii.

Strategia de dezvoltare a Bibliotecii Științifice a USARB, pentru anii 2017-2022, este o strategie durabilă, care prevede în acest scop toate activitățile: practicabilitatea bibliotecii, accesul la informație, la educație, serviciile inteligente, cultura informației, cultura cercetării, tehnologiile informației și comunicațiilor, manifestările educaționale, culturale, științifice persistente, implicarea comunității, internaționalizarea, ecologia mediului.

Din 2016, bibliotecarii universitari bălțeni au urmărit o linie de cercetare care intersectează evaluarea performanței cu sustenabilitatea managementului și dezvoltarea competențelor. Întrucât, Biblioteca are „obligația morală” de a contribui la dezvoltarea societății durabile, sustenabilitatea, la nivel universitar, a fost abordată în diverse moduri. De exemplu, declarații de parteneriate viabile între universități, biblioteci din instituțiile de învățământ superior, biblioteci din instituțiile preuniversitare. Au fost semnate și puse în practică acțiuni concrete privind dezvoltarea comunităților trainice, integrarea sustenabilității în cadrul instituțional, oferind experiențe și programe educaționale, științifice și culturale diverse. În anul 2001, BȘ USARB a semnat acordul de parteneriat cu Programul Națiunilor Unite în Republica Moldova, în 2011 - cu Delegația Uniunii Europene, fiind deschise Centrul de Documentare a ONU și Centrul de Informare a Uniunii Europene.

BȘ USARB s-a implicat activ în creșterea gradului de conștientizare a conceptului de durabilitate și promovarea celor mai bune practici, istorii privind Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 2030. Astfel, unele dintre subiectele pe care le acoperă Biblioteca Științifică a USARB cu colecția de peste un milion de documente în 57 de limbi ale lumii, sunt: managementul deșeurilor, eficiența apei și a energiei, echitatea, sărăcia, accesul persoanelor cu dizabilități, soluții de transport și navetă, sănătatea și securitatea în muncă, ergonomia și achiziționarea de produse ecologice. Aceasta este extrem de important pentru ca studenții educați în mediul universitar să participe ulterior la remodelarea întregii societăți pe o bază durabilă.

⁷ *Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030* [online]. Disponibil: https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/strategia_nationale_de_dezvoltare_moldova_2030-t.pdf. [accesat 24.05.2022].

O altă perspectivă de sustenabilitate a Bibliotecii este participarea studenților la cele 15 sondaje realizate de Biblioteca Științifică. Pe de o parte, studenții care urmează studiile la Facultăți, au arătat că „activitățile Bibliotecii contribuie la dezvoltarea durabilă prin angajamentul și participarea activă a utilizatorilor.” Pe de altă parte, studenții și-au exprimat opiniile cu privire la modul în care „inițiativele sustenabile de campus, implicarea personalului bibliotecii i-au ajutat să se dezvolte, să primească informația necesară, să se pregătească de viitoarea carieră”, fiindcă „procesul de predare/educație, cercetare, comportamentul ecologic sunt susținute de Bibliotecă la cel mai înalt nivel”.

Susținând dezvoltarea durabilă, Biblioteca performează prin: evoluție, promovarea unei culturi a informației, a serviciilor de calitate, a gândirii critice și inovațiilor în rândul studenților, a activități științifice și de cercetare.

În anii 2016 și 2017, experiența interdisciplinară a cursului de Cultură a Informației (CI) a condus la co-definirea, co-crearea orelor teoretice și practice pentru construirea, evaluarea și determinarea impactului sustenabilității lui. Cursul de Cultura Informației a fost consolidat în continuare prin participarea la Proiectul „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Republica Moldova”, finanțat de Programul Norvegian de Cooperare în domeniul învățământului superior cu Eurasia, dezvoltat în parteneriat între Academia de Studii Economice din Moldova, Universitatea din Bergen, Norvegia, Universitatea Transilvania din Brașov, România și 18 biblioteci universitare din Moldova (03/2016-10/2019) și Programul Erasmus+ al Uniunii Europene „**Servicii de suport pentru rețeaua de biblioteci: modernizarea bibliotecilor în Armenia, Moldova și Belarus prin dezvoltarea personalului bibliotecar și reformarea bibliotecilor** (15/10/2015-14/10/2018), precum și Programul TEMPUS, Proiectul MISISQ (2013-2016).

Realizarea Agendei ODD 2030 în Republica Moldova este structurată în câteva etape principale: (1) Identificarea abordărilor, metodelor și instrumentelor relevante pentru măsurarea și evaluarea contribuției Bibliotecilor la dezvoltare; (2) Alinierea la obiectivele, țintele și indicatorii ODD; (3) Cadrul de evaluare a contribuției bibliotecilor la ODD. În prima etapă, procesul de revizuire este completat cu un chestionar care timp de mai mulți ani face diagnosticarea implicării bibliotecilor în inițiativele internaționale, naționale și locale ale ODD.

3. Biblioteca Științifică și sustenabilitatea: abordări și metode de evaluare

În cadrul dezvoltării durabile și evaluării sustenabilității, identificăm trei abordări principale: una vizează ecologizarea bibliotecilor și reducerea impactului acestora asupra mediului; alta este ancorată în cultură ca al patrulea pilon al durabilității, declarat de UNESCO, și următoarea - centrată pe contribuția bibliotecilor la realizarea obiectivelor globale de dezvoltare (durabilă), promovată de IFLA.

Agenda 2030 este un document istoric în care este specificată dezvoltarea durabilă ca responsabilitate colectivă a guvernelor, a sectorului privat, a societății civile, a cetățenilor, precum și a țărilor în curs de dezvoltare. Conform Declarației IFLA „Accesul public la informații permite oamenilor să ia decizii în cunoștință de cauză care le pot îmbunătăți viața. Comunitățile, care au acces la informații relevante și în timp util pentru toți, sunt mai bine poziționate pentru a eradică sărăcia și inegalitatea, a îmbunătăți agricultura, a oferi educație de calitate și a sprijini sănătatea, cultura, cercetarea și inovarea oamenilor”⁸

⁸ *Harta Bibliotecilor Lumii* [online]. Disponibil: <https://librarymap.ifla.org/stories>. [accesat 24.05.2022].

Instrumentele utile bibliotecarilor în plan internațional sunt următoarele :

- Declarația IFLA privind accesul la informare și dezvoltare, Lyon, 2014;
- Ghidul de advocacy IFLA „Bibliotecile și implementarea Agendei 2030 a ONU”, 9 noiembrie 2015;
- Programul Internațional de Advocacy Chestionarul IFLA: Exemple privind contribuția bibliotecilor la Agenda ONU 2030;
- Sinteza IFLA în baza Chestionarului;
- Development and Access to Information 2019;
- IFLA Strategy 2019- 2024 ;
- IFLA Global Vision Ideas Store;
- ISO 16439 (2014) – Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor, ca răspuns la cererea la nivel mondial pentru specificații de evaluare a impactului bibliotecilor <https://www.iso.org/standard/56756.html/> ISO 16439:2014 ;
- Information and documentation — Methods and procedures for assessing the impact of libraries.

În plan național:

- Demonstrarea valorii bibliotecii prin oferirea serviciilor de calitate privind realizarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”;
- Institutul de Standardizare din Moldova (ISM), (Organizația Internațională de Standardizare (ISO), ISO deține în portofoliul său mii de standarde care ajută întreprinderile și organizațiile să contribuie la dezvoltarea durabilă. Unul din aceste standarde reprezintă ISO 26000 Linii directoare privind responsabilitatea socială.
- Biblioteca Națională a Republicii Moldova, ABRM s-au implicat activ în organizarea forumurilor și promovarea unor documente importante referitoare la Agenda ONU, abordând probleme de sustenabilitate în mai multe parteneriate, evenimente (seminare, întâlniri regionale) și webinarii specializate.
- Bibliotecile și implementarea Agendei ONU 2030: Ghid.
- Completarea Formularului statistic 6-c *Activitatea bibliotecilor*, care face diagnosticarea implicării bibliotecilor publice în inițiativele internaționale, naționale și locale ale ODD.
- Participarea reprezentantului BȘ USARB la Forumul Managerilor care vizează schimbul de bune practici în ceea ce privește atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale Națiunilor Unite. ODD 2030 în Bibliotecă este reflectată prin alinierea sa la ODD în anii 2019-2021: Activități de succes ale bibliotecii în domeniul dezvoltării durabile

Activitatea BȘ USARB este privită prin prisma instrumentelor, serviciilor oferite utilizatorilor care contribuie zilnic la promovarea durabilității. „ *Informația durabilă este văzută ca fiind formată din două părți distincte: informația pentru dezvoltare durabilă (văzută ca o resursă pentru proiectul de dezvoltare durabilă) și dezvoltarea informației durabile (crearea unor tehnologii durabile de informare și comunicare)*. Jean Nolin (2010) Swedish School of Library and Information Science, University of Borås, Sweden Sustainable information and information science June 2010 [Information Research](https://www.researchgate.net/publication/47502616_Sustainable_information_and_information_science)15(2) June 2010 June 201 https://www.researchgate.net/publication/47502616_Sustainable_information_and_information_science.

În anul 2016, activitatea Bibliotecii Științifice, a Centrului de Documentare ONU, Centrului de Informare al Uniunii Europene, Punctului de Informare NATO, Centrului de Informare a României, a fost planificată în conformitate cu prioritățile și tendințele cadrului instituțional general, fiind aliniată la realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă prin:

- Adoptarea, la nivelul comunității universitare a programului „BȘ USARB pentru Dezvoltare Durabilă”, includerea și îmbunătățirea poziționării BȘ USARB în clasamentele internaționale de profil.

- Planul, Raportul de activitate al BȘ USARB sunt un model de evaluare a impactului bibliotecii. Mai mult, prezintă o analiză de conținut calitativă și cantitativă asupra programelor, deoarece acestea din urmă oglindesc strategiile de sustenabilitate pe care BȘ USARB intenționează să le dezvolte până în 2030, având drept scop dezvoltarea competențelor personale ale tinerilor și antrenarea lor în fața provocărilor cu care se confruntă societatea pentru a pune capăt sărăciei, pentru a proteja planeta și pentru a asigura prosperitatea pentru toți.

- Pentru perioada respectivă, (până în 2030), Biblioteca tinde spre servirea perfectă a utilizatorilor (masteranzi, doctoranzi, elevi, cadre didactice), susținerea numărului de cercetători științifici, urmărind asigurarea accesului la informație, promovarea culturii Informației, dezvoltarea abilităților de cultură digitală.

Câteva cifre:

- 127 activități (culturale, educaționale, științifice) privind Informarea utilizatorilor Bibliotecii / populației din nordul țării despre importanța ODD-urilor în scopul implicării și susținerii realizării prevederilor „Agendei de Dezvoltare Durabilă – 2030”;

- Publicarea pe pagina Web a Bibliotecii a informațiilor privind activitățile, educaționale, culturale și științifice care vizează dezvoltarea durabilă după cum urmează: CATALOG ExLibrisPrimo - 443 452 de înregistrări, ORA USARB (Open Research Archive) - 4600 de înregistrări, Acces deschis: baze de date științifice - 1 385 541 cărți electronice, 183 548 e- reviste științifice, Diseminarea selectivă a Informației, Produsul științific indexat în 8 platforme informaționale online: ZENODO, ORCID, CEEOL, IBN, ISSUU, CALAMEO, Academia.eu, E-Library.ru, Diseminarea selectivă a Informației, Serviciul „ÎNTREABĂ BIBLIOTECARUL”;

- Participarea Centrului de Documentare a ONU la facilitarea și sprijinirea integrării politicii de dezvoltare durabilă în universitate, susținerea studenților cu diverse nevoi speciale de învățare;

- Activitatea Centrelor în vederea atingerii și depășirii tuturor indicatorilor de sustenabilitate din planul de activitate al Bibliotecii, susținerii proiectelor de cercetare universitară privind ODD 2030. Prin urmare, Centrele bibliotecii, prin serviciile oferite, abordează probleme privind educația, angajarea în câmpul muncii, incluziunea digitală, probleme de ordin social, relațiile dintre cetățeni și stat, schimbările demografice și schimbările climatei, asigurarea egalității și justiției sociale.

- Creșterea imaginii Bibliotecii Științifice drept actor important în promovarea Agendei ONU privind realizarea ODD 2030 (prezențe în programele comunității, publicații în reviste și mass-media etc.).

- Promovarea online: web BȘ USARB, bloguri, Wikipedia, Facebook, LinkedIn, You Tube, Instagram, Telegram.

- Organizarea a 400 de expoziții tradiționale, 68 online și 6 evenimente consacrate

mai multor obiective de dezvoltare durabilă. Implicarea studenților în activități de dezvoltare durabilă, prin organizarea de workshopuri sau alte activități studențești specifice, prezentări de expoziții, discuții cu utilizatorii pe marginea mai multor obiective:

- Obiectivul 1: FĂRĂ SĂRĂCIE,
- Obiectivul 3: SĂNĂTATE ȘI STARE BINE,
- Obiectivul 4. EDUCAȚIE DE CALITATE,
- Obiectivul 5. EGALITATE DE GEN,
- Obiectivul 6. APĂ CURATĂ ȘI IGIENĂ,
- Obiectivul 9. INDUSTRIE, INOVAȚIE ȘI INFRASTRUCTURĂ,
- Obiectivul 11. ORAȘE ȘI COMUNITĂȚI DURABILE,
- Obiectivul 13. ACȚIUNE ASUPRA CLIMEI,
- Obiectivul 15. VIAȚA PE PĂMÂNT,
- Obiectivul 16. PACE, JUSTIȚIE ȘI INSTITUȚII PUTERNICE.

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 2030 sunt reflectate, în mare măsură, în serviciile de bibliotecă. Unele domenii acoperă mai multe obiective. De exemplu ODD 4 EDUCAȚIE DE CALITATE atinge mai multe obiective durabile, deoarece educația este o condiție de a combate sărăcia (ODD 1), prin educație sunt promovate drepturile omului și egalitatea de gen (ODD 5) Obiectivul 16 PACE, JUSTIȚIE ȘI INSTITUȚII PUTERNICE” susține promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă prin accesul la justiție pentru toți, informarea populației despre importanța eliminării corupției, sporirii transparenței decizionale; formarea la membrii comunității a spiritului participativ; promovarea drepturilor și libertăților oamenilor.

Implicarea Bibliotecii Științific în desfășurarea conferințelor universitare cu vernisarea/prezentarea expozițiilor: 2022 - Anul Internațional al Științelor de Bază pentru Dezvoltare Durabilă (IYBSD), Anul European al Tineretului, 10 decembrie - Ziua drepturilor omului, Deceniul Energiei Durabile pentru toți, DECENIUL BIODIVERSITĂȚII, Deceniul Națiunilor Unite privind restaurarea ecosistemelor, Deceniul Internațional de acțiune „Apa pentru dezvoltare durabilă” Săptămâna Educației Descise, Săptămâna Accesului Deschis la Informație, Săptămâna Educației Artistice etc... Un număr de peste 2400 de participanți la evenimente s-au familiarizat cu expozițiile tradiționale și online, medalioane de profil, workshopuri, prezentări de baze de date, în care s-a pus accent pe importanța ODD 2030. Programele de activitate ale bibliotecii au scopul de a îmbunătăți accesul la informații pentru dezvoltarea durabilă, care sunt semnificative pentru fiecare individ, comunitate. În acest context, serviciile bibliotecare sunt fundamentate pe necesitățile utilizatorilor privind accesul la informații, dezvoltarea competențelor, implicarea în activități de voluntariat etc. ODD 2030 îmbunătățesc calitatea vieții cetățenilor, ceea ce contribuie la edificarea unei societăți pașnice, solidare și de înaltă coeziune, formată din oameni educați, cu gândire critică bazată pe argumente și care respectă cu strictețe drepturile omului.

Referințe bibliografice:

1. *Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare* [online], 1987, p. 43 [citată 24.05.2022]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM:sustainable_development
2. *Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă* [online] [citată 24.05.2022]. Disponibil: <https://cancelaria.gov.md/ro/apc/agenda-de-dezvoltare-durabila-2030>

3. *ONU Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development* [online] [citat 24.05.2022]. Disponibil: <https://sdgs.un.org/2030agenda>
4. *IFLA 2016 LIBRARIES CAN DRIVE PROGRESS ACROSS THE ENTIRE UN 2030 AGENDA* [online] [citat 24.05.2022]. Disponibil: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/topics/libraries-development/documents/sdgs-insert.pdf>
5. *A Library Manifesto for Europe*[online] [citat 24.05.2022]. Disponibil: www.europe4libraries2019.eu
6. *Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030* [online] [citat 24.05.2022] Disponibil:https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/strategia_nationale_de_dezvoltare_moldova_2030-t.pdf
7. *Harta Bibliotecilor Lumii*. [online] [citat 24.05.2022]. Disponibil: <https://librarymap.ifla.org/stories>.
8. *Declarația IFLA* [online] [citat 24.05.2022]. Disponibil: <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/2036/1/ifla-statement-on-open-access-ro.pdf>
9. *Sustainable Development Goal indicators website* [online] [citatat 24.05.2022]. Disponibil: <https://librarymap.ifla.org/stories>.

APLICAREA ALTMETRICELOR CA METODĂ ALTERNATIVĂ DE MĂSURARE A IMPACTULUI

APPLICATION OF ALTMETRICS AS AN ALTERNATIVE METHOD OF IMPACT MEASUREMENT

Mihaela STAYER¹ [ORCID: 0000-0001-7068-205X]

Abstract: *The reserach paper topic include the so-called alternative metrics or almetrics, based on social media platforms and tools, which have recently emerged as alternative means of measuring academic impact. It is a new way of measuring the impact of scientific research, based on new indicators that try to quantify the presence and dissemination of academic activity on social networks.*

Keywords: *altmetrics, scientific evaluation, bibliometric analysis, research, library, research results, almetric data providers*

Scopul comunicării este de a măsura interacțiunile academice bazate pe web, cum ar fi frecvența postării pe Twitter a cercetării, citările de brevete, mențiunile Wikipedia, numărul de distribuiri, aprecieri, urmăritori, postări, mențiuni și comentarii. Impactul unei lucrări nu depinde doar de numărul de citări, ci și de alte aspecte ale lucrării, cum ar fi: vizualizări de articole, descărcări, mențiuni în rețelele sociale.

Obiectivul referatului este efectuarea unei analize concise a necesității noilor metrici în evaluarea științei, pe baza principalelor aplicații ale indicatorilor, avantajelor, dezavantajelor și furnizorilor de date.

Lucrarea oferă o imagine de ansamblu a noțiunii de altmetrics, principalii furnizorii de date altmetriche, resursele gratuite de date altmetriche care sunt din ce în ce mai importante pentru savanți, academicieni și cercetători profesioniști.

Bibliotecile academice au fost mereu în căutarea instrumentelor de diversificare a accesului cercetătorilor la produsele bibliometrice.

Bibliotecarii cercetează, implementează diverse instrumente pentru a informa și ghida cercetătorii.

Sunt utilizați o serie de termeni în definirea diferitelor abordări ale evaluării cercetării și măsurarea productivității științifice.

Evaluarea performanței cercetării științifice reprezintă o sarcină din ce în ce mai importantă, astăzi în epoca digitizării, a accesului liber la informații. Până acum, diversele măsurări utilizate pentru evaluarea performanței academice și a impactului se bazează în mare măsură pe numărarea citărilor.

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică a USARB, stayer.mihaela@gmail.com

Indicatori bibliometrici clasici pentru măsurarea activității academice, cum ar fi numerele publicațiilor și citările, au o tradiție care datează de la crearea Science Citation Index în anii 1960.

Odată cu creșterea importanței Internetului, a fost cercetată calcularea valorilor ce se bazează pe linkuri Web sau descărcări - așa-numita „webometria”.

Webometria a evoluat în metrice alternative sau „altmetrics”. Altmetrics sunt metode de evaluare bazate pe diverse activități ale utilizatorilor în social media.

Termeni utilizați frecvent ca măsurători în evaluarea cercetării sunt:

- **Bibliometria** este știința care se ocupă cu măsurarea cantitativă a cercetării științifice.
- **Informetria** este studiul aspectelor cantitative ale informației, care include producerea, diseminarea și utilizarea tuturor formelor de informații, indiferent de forma sau originea acestuia.
- **Scientometria** este studiul măsurării și analizei performanței muncii de cercetare în domeniile științei, tehnologiei și inovării.
- **Webometrie** - este studiul trăsăturilor, caracteristicilor, structurii cantitative și modelele de utilizare ale World Wide Web.
- **Cybermetrics** este un termen alternativ pentru Webometrics.
- **Librametrics** este un set de metode pentru a analiza cantitativ disponibilitatea documentelor din biblioteci, utilizarea acestora și impactul serviciilor bibliotecii asupra utilizatorului.
- **Altmetrics** Indică cât de departe și cât de larg a fost răspândit conținutul unei lucrări pe web.

Termenul altmetrics a fost propus în 2010 și este interpretat ca metodă alternativă ce completează metoda tradițională pentru a măsura impactul articolelor academice în ecosistemul web social. Biblioteca Științifică a USARB își propune să examineze modul în care poate implementa Altmetrics, pentru a oferi suport cercetătorilor USARB în partajarea și colectarea datelor altmetrice ale cercetărilor academice.

Pentru fiecare cercetător este important ca rezultatele cercetărilor să fie vizibile, ușor de găsit, deoarece acest factor are un impact semnificativ asupra evaluărilor calității cercetării.

În consecință, vizibilitatea rezultatelor cercetării (datorită relației sale cu citările primite) este importantă nu numai pentru autori, ci și pentru instituțiile pe care aceștia le reprezintă, întrucât progresul științific este evaluat de calitatea producției științifice a instituției (publicațiile științifice afiliate instituției).

Apariția internetului și a rețelelor sociale exercită o influență puternică asupra modurilor în care cercetătorii și academicienii descoperă și accesează informații. Acum lucrările sunt diseminate prin rețele sociale, bloguri, depozite instituționale, reviste cu acces deschis, platforme.

Impactul și vizibilitatea cercetării:

- **Valori pentru autor:** posibilitatea de verificare și comparare a **scorurilor de impact** cu (Scopus, Impactstory, PlumAnalytics, Web of Science, Google Scholar).

- **Valori pentru articol:** posibilitatea de verificare și comparare a **impactului publicațiilor** (Altmetric, Scopus, Mendeley, Plos, Impactstory, Mendeley, Web of Science).

Măsuri esențiale pentru creșterea vizibilității rezultatelor cercetării:

1. Identificatori pentru cercetători (*ORCID*, *ID de cercetător*, *ID de autor Scopus*);
2. Diseminarea rezultatelor cercetării cu acces deschis;
3. Diseminarea axată pe audiență a rezultatelor cercetării (prin alegerea celei mai potrivite surse pentru publicare);
4. Utilizarea resurselor (rețele sociale, conturi personale, bloguri etc.) pentru a face publice rezultatele cercetării;
5. Dezvoltarea relațiilor academice și a cooperării active.

Sfaturi practice pentru implementarea acestor măsuri:

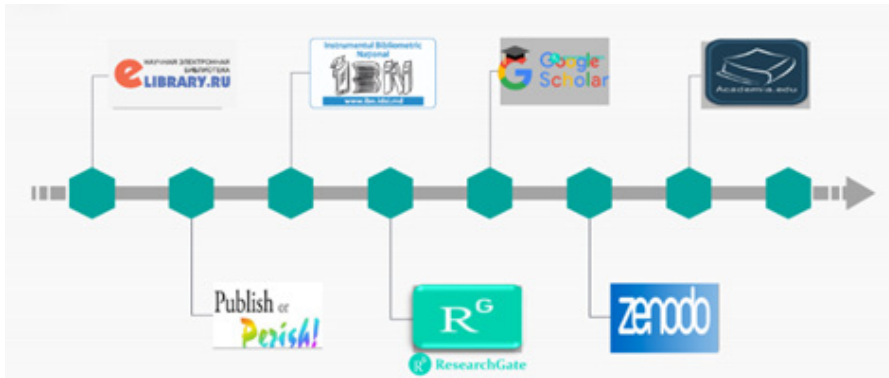
- Creați ID-urile și profilurile cercetătorului (cel puțin un profil ORCID);
- Încercați să includeți ID-urile de cercetător în toate activitățile academice;
- Includeți ID-urile de cercetător în profilurile personale și în spațiul social;
- Participați la conferințe și alte evenimente științifice;
- Furnizați informații de contact exacte, astfel încât alți autori să vă poată contacta;
- Identificați oportunități de efectuare a cercetării și de publicare a articolelor în colaborare cu cercetători recunoscuți și deja cunoscuți din comunitatea academică;
- Utilizați un nume standardizat pentru instituția dvs: evitați utilizarea abrevierilor denumirii instituției;
- Creați un profil de autor în Google Academic;
- Găzduiți cercetările nepublicate în depozite cu acces deschis;
- Fiți activi în spațiul virtual academic: implicați în discuții, întrebări și idei;
- Furnizați identificatori persistenți DOI, pentru rezultatele cercetării;
- Alăturați-vă rețelelor sociale academice;
- Menționați principalele concepte/subiecte de cercetare în rezumat.

Valori utilizate frecvent

- **h-index:** măsoară impactul cumulat al rezultatelor unui cercetător analizând numărul de citări pentru o lucrare;
- **i10-index :** creat de Google Scholar, măsoară numărul de publicații cu cel puțin 10 citări;
- **g-index:** își propune să îmbunătățească indicele *h*, acordând mai multă pondere articolelor foarte citate;
- **e-index:** scopul e-indexului este de a face diferența între oamenii de știință cu indici *h* similari, dar modele de citare diferite.

Valoarea contribuțiilor științifice poate fi evaluată, utilizând:

De ce contează impactul cercetării?

Demonstrarea impactului cercetării vă poate crește vizibilitatea la nivel local, național și internațional.

„Metrici alternative” – noțiunea este formulată pe baza ideii că web-ul nu este doar o simplă utilizare de către academicieni, ci poate servi la furnizarea de dovezi pentru impactul mai larg al cercetării.

Altmetrics poate fi aplicat nu numai articolelor, ci și oamenilor, revistelor, cărților, seturilor de date, paginii web etc. Impactul unei lucrări nu depinde doar de numărul de citări, ci și de alte aspecte ale lucrării, cum ar fi, vizualizări de articole, descărcări, mențiuni în rețelele sociale.

Cercetarea *Altmetrics* este încă într-o fază foarte incipientă de la publicarea documentului manifest de (2010). <http://altmetrics.org/manifesto/>.

Categorii ale valorilor alternative

- **Surse alternative** (Facebook, Twitter, Google+, Pinterest, LinkedIn, Twitter, Academia.edu, ResearchGate).
- **Valori pentru noi formate Altmetrics** (Formele populare ale acestui tip de informații sunt videoclipurile YouTube cu conținut științific, prelegeri înregistrate, depozite de date de cercetare).
- **Valori agregate** (Rețelele sociale oferă posibilitatea de a cumula rezultatele individuale ale savanților pe diferite canale, dar și să monitorizeze de exemplu, următorii de pe Twitter sau articolele Wikipedia, care menționează cercetătorul).
- **Valori bazate pe forme alternative de citare** (*Altmetrics* ține cont de activități asemănătoare citărilor (de exemplu, linkuri către o publicație într-o postare pe blog a cercetătorului).

Care sunt principalele caracteristici ale metricilor alternative:

- Sunt utile pentru măsurarea impactului social sau a implicării din afara mediului academic;
- Pot include vizualizări, descărcări, marcaje și mențiuni de rețele sociale;
- Se bazează preponderent pe social media (Twitter, ResearchGate, Mendeley) - numărul de distribuiri, aprecieri, urmăritori, postări, mențiuni și comentarii ș.a;

- Se adaptează mediului online în continuă schimbare: apar platforme noi.

Avantajele metricilor alternative:

Viteză - permite utilizatorilor și cercetătorilor să urmărească munca științifică și impactul de pe rețelele sociale și științifice

Context - vizualizarea receptării unui produs de cercetare și răspunsul imediat al autorului.

Metriци la nivel de articol - măsoară impactul articolului sau al rezultatului cercetării, nu numai a revistei în care se regăsește.

Diversitate - afișarea datelor despre alte tipuri de rezultate ale cercetării, cum ar fi seturi de date, prezentări, software, brevete, monografii.

Vizibilitate – oferă - posibilitatea de a urmări diseminarea rezultatelor cercetării.

Alte tipuri de impact - oferă nu numai informații despre impactul academic și științific, ci și despre alte audiențe și tipuri de impact: social, economic, de mediu, cultural etc.

De ce Altmetrics?

Altmetrics este calculat în timp real în comparație cu numărul tradițional de citări.

Altmetrics primește feedback imediat asupra unui conținut academic. Acest lucru este util, în special, pentru tinerii cercetători, lucrările cărora ar putea să nu fi acumulat citări.

Cum se calculează scorul Altmetric?

Scorul se bazează pe măsura cantitativă a vizualizării de care s-a bucurat un articol științific și este derivat din 3 factori principali (volum, surse și autori).

Mențiunile de pe bloguri sunt ponderate cel mai mult, dar, altfel zis, cu cât sunt mai multe persoane care menționează și interacționează cu articolul în mai multe surse respectate, cu atât este mai probabil ca scorul să crească.

Principali furnizori de date altmetrice

Mendeley <https://www.mendeley.com>

Altmetric.com <https://www.altmetric.com>

Crossref <https://www.crossref.org/services/event-data>

ImpactStory <https://profiles.impactstory.org>

PlumX <https://plu.mx/plum/g/samples>
 Bookmetrix <https://www.bookmetrix.com>

Agregatoare de date altmetrice

Altmetric Explorer ajută cercetătorii să urmărească aprecierea pe care o primește munca din diverse surse non-academice (de la media socială și tradițională la documente de politică și bloguri). Utilizatorii pot analiza această apreciere la nivel de autor, instituție și pot utiliza aceste date pentru raportare, stabilire a obiectivelor de cercetare și de evaluare comparativă.

Impact Story este un serviciu gratuit care urmărește rezultatele cercetării pe Twitter, bloguri și generează o mare varietate de alte metrice și statistici pe baza acestor date. Conturile pot fi sincronizate cu ORCID pentru a se actualiza automat, atunci când este publicat conținut nou. Un cont Twitter este tot ceea ce este necesar pentru a începe.

PlumX adună și reunește valorile de cercetare adecvate pentru toate tipurile de rezultate ale cercetării academice. Valorile fiind clasificate în 5 categorii separate: *Citate, Utilizare, Capturi, Mențiuni și Social Media*.

Resurse Altmetric gratuite

Altmetrics este un instrument care poate fi utilizat pentru completarea bibliometriei, dar NU o înlocuiește! Un singur rezultat al cercetării se poate afla online pe mai multe site-uri web și poate fi discutat pe zeci de platforme diferite. Altmetrics, colectează toate aceste informații pentru a oferi o singură imagine captivantă și informativă a activității

academia.edu 	Permite utilizatorilor să creeze un cont și să partajeze lucrări. Oferă numărul de vizualizări și citări ale articolelor din Academia.edu.
Figshare 	Permite utilizatorilor să creeze un cont pentru a-și stoca și partaja datele. Există 1 GB de spațiu disponibil și pentru stocarea datelor private. Vizualizările și distribuiriile surselor de date sunt contorizate. Urmărește vizionările și distribuiriile pe câteva platforme de socializare.
ResearchGate 	Permite utilizatorilor să creeze un cont și încărca munca (vedeți câte vizualizări, descărcări și citări ați primit).
Scholarometru 	Acest widget vă permite să căutați cu ușurință în Google Academic în moduri complexe și să obțineți înapoi rezultate analizate. Scholarometer poate urmări mai multe formate ale unui nume și mai multe moduri de a cita aceeași lucrare. Oferă numărul de citări pentru lucrările căutate.
Impactstory 	Impactstory este un serviciu gratuit care permite cercetătorilor să-și construiască un profil online. Profilul trebuie să fie legat de un ID ORCID. Impactstory afișează toate rezultatele publicate care au fost incluse într-un profil ORCID și apoi adună atenția asociată acestora.
Altmetric.com 	Vedeți cine vorbește despre cercetarea dumneavoastră.

online din jurul conținutului academic.

Este deja insuficient ca impactul unei publicații academice să se bazeze doar pe citările din reviste științifice, deoarece acestea nu oferă informații despre toate interacțiunile care apar în noile rețele sociale.

În acest context, Altmetrics este explicat ca răspuns la nevoia de a completa metrica tradițională în evaluarea cercetării științifice.

Altmetrics reprezintă o nouă modalitate de măsurare a impactului cercetării științifice, bazată pe noi indicatori care încearcă să cuantifice prezența și diseminarea activității academice pe web-ul social.

Altmetrics în Repozitorii Instituționale și Biblioteci Digitale

Biblioteca Științifică a USARB cercetează modalitatea de adăugare a insignei Altmetrics în înregistrările articolelor din RI ORA USARB și Biblioteca digitală.

Altmetrics pentru RI sunt bine venite nu doar pentru cercetători, ci și pentru biblioteci:

- Adăugarea de valori suplimentare depozitului instituțional va duce la creșterea vizibilității altmetrics și la îmbunătățirea datelor din înregistrările din depozit;
- Încurajarea cercetătorilor pentru a depune versiuni cu acces deschis ale cercetărilor, care va îmbunătăți datele statistice și va ajuta la demonstrarea valorii și a utilizării conținutului;
- Încorporarea insignei ajută la valorificarea depozitului și la extinderea serviciului existent în moduri utile pentru cercetători, încurajându-i pentru depozitarea cu acces deschis.

Bibliotecarii au un rol important în diseminarea altmetrics, de obicei, ei gestionează, organizează, formează și informează cercetătorii despre citări, impact și au responsabilitatea de a promova în rândul comunității academice valoarea cercetării produse în instituții.

Dezvoltarea rețelilor on-line, ce permit realizarea de profiluri pentru cercetători, a dus la creșterea vizibilității rezultatelor cercetătorilor și la dezvoltarea relațiilor dintre cercetători.

Prin platforme și rețele web, accesul la informația științifică a cunoscut o creștere fără precedent. Rezultatele cercetărilor științifice devin astfel cunoscute și extins accesibile

Concluzii

În concluzie, putem spune că măsurările tradiționale de relevanță științifică (metrici de citare, în reviste cu factor de impact ridicat) au încă o importanță deosebită.

Dar valorile alternative (Altmetrics), cum ar fi descărcări de articole, vizualizări, tweet-uri și marcaje, măsoară de câte ori un articol științific este citat, apreciat, distribuit, marcat, vizualizat, descărcat, menționat, revizuit sau discutat în timp real.

Altmetrics oferă o nouă modalitate de a detecta utilizarea publicării științifice dincolo de citarea formală.

Altmetrics sunt măsuri de atenție și implicare online și sunt menite să completeze, dar nu să înlocuiască complet măsurile tradiționale de impact.

Vizibilitatea online ajută la urmărirea și îmbunătățirea valorilor științifice!

Referințe bibliografice:

1. Altmetrics: a manifesto [online] [citat 14 sept. 2022]. Disponibil: <http://altmetrics.org/manifesto/>
2. *Altmetrics in the wild: Using social media to explore scholarly* [online] [citat 13 sept. 2022]. Disponibil: <https://arxiv.org/abs/1203.4745>
3. BARNES, CAMERON. *The Use of Altmetrics as a Tool for Measuring Research Impact* [online] [citat 14 sept. 2022]. Disponibil: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00048623.2014.1003174>
4. *Impactul cercetării* [online] [citat 14 sept. 2022]. Disponibil: https://library.uasm.md/?page_id=1252#almetrie
5. RADULESCU, CONSTANTA ZOIE. *Evaluare în sistemele de cercetare științifică prin platforme web, instrumente și rețele online* [online] [citat 10 sept. 2022]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/334626743_Evaluare_in_sistemele_de_cercetare_stiintifica_prin_platforme_web_instrumente_si_retele_online
6. *The Right Metrics for Generation Open: a guide to getting credit for Open Science* [online] [citat 14 sept. 2022]. Disponibil: <https://blog.ourresearch.org/right-metrics-generation-open-post/>
7. ȚURCAN, NELLY. *Evaluare și recompense în contextul Științei Deschise* [online] [citat 09 sept. 2022]. Disponibil: <https://renam.md/wp-content/uploads/2022/05/P2-Nelly-Turcan-NI4OS-Europe-5-May-2022.pdf>
8. WELLER, KATRIN. *Social Media and Altmetrics: An Overview of Current Alternative Approaches to Measuring Scholarly Impact* [online] [citat 14 sept. 2022]. Disponibil: https://www.academia.edu/10077459/Social_Media_and_Altmetrics_An_Overview_of_Current_Alternative_Approaches_to_Measuring_Scholarly_Impact?email_work_card=thumbnail

AXIOLOGIA INFORMAȚIONAL- BIBLIOGRAFICĂ

INFORMATIONAL-BIBLIOGRAPHIC AXIOLOGY

Anna NAGHERNEAC¹ [ORCID: 0000-0002-8300-0748]

Elena SCURTU² [ORCID: 0000-0001-5793-2472]

Abstract: *The paper tries to determine the problem of informational-bibliographic axiology, which has the eternal purpose of helping to know existing values, to condition the achievement and creation of new values in all fields of human activity. The categories and notions of informational-bibliographic axiology are specified: information compression, selectivity, evaluation, ordering, systematization, indexing, reflection, orientation.*

Key words: *axiology, bibliography, bibliographic description, indexing, information, selectivity, values*

Un obiect actual de cercetare în mai multe domenii ale științelor este fenomenul axiologic, care are drept scop constituirea sistemelor valorice bine definite. Savanți din toată lumea și-au consacrat mai multe lucrări fenomenului axiologiei.

Dicționarele definesc axiologia (axia-valoare, logos-învățare) ca disciplină filosofică ce se ocupă cu studiul sistematic al originilor, esenței, clasificării, ierarhizării și funcției sociale a valorilor.

Savanții-filosofi au clasificat valorile în mai multe unități utilizând și mai multe criterii. Unul din criterii (cel fundamental) este cel al obiectului valorii. În cazul acesta valorile se divizează în materiale și spirituale. Valorile materiale permit omului să existe, să se întrețină, să-și exprime dorințele, convingerile, altfel zis să aibă o viață confortabilă. „Valorile economice, care fac parte din cele materiale sunt absolut indispensabile întreținerii vieții proprii a creatorului de orice fel de valori. De aici decurge caracterul lor imperativ pentru individ și pentru societate. Ele condiționează și creația în alte domenii” [1, p. 13].

Valorile spirituale sunt imateriale. Mai mulți cercetători le clasifică în valori teoretice, etice, estetice, religioase... Cele teoretice sunt cele științifice, grupate sub categoria adevărului. Este bine cunoscut faptul că orice cercetare științifică are drept scop descoperirea adevărului.

Ne-a părut interesantă clasificarea valorilor (care de fapt tot ține cont de obiectul lor), în trei grupe a filosofului francez Louis Lavelle. Prima grupă include valorile care asigură ființarea existențială a omului în lume: valorile economice și afective. A doua grupă totalizează valorile intelectuale și estetice, ce vizează atitudinea omului față de lume. A treia grupă însumează valorile intelectuale și religioase și exprimă ridicarea omului deasupra lumii.

Este adevărat actul că valorile reprezintă caracteristici fundamentale în dezvoltarea științelor. Se consideră că unele științe, precum medicina, dreptul, pedagogia, artele... dispun mai mult sau mai puțin de o totalitate de norme axiologice relevante; se vorbește de

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică a USARB. ana.nagherneac@gmail.com

² Bibliografă, Biblioteca Științifică a USARB. elenagrama@list.ru

necesitatea unui sistem valoric în politică, biologie, ecologie sau alte științe orientate spre cunoașterea societății, a indivizilor spre deosebire de fizică, chimie, matematică, tehnică, care de fapt reprezintă fundamentul progresului științific, însă corelația lor cu societatea nu este așa de evidentă pe de o parte, dar, dacă ținem cont de spusele filosofului român Ludwig Grünberg care menționează specificul tratării valorilor în cadrul diverselor științe, ele toate sunt orientate spre creare de valori sociale și umane: „chiar atunci când problema naturii valorilor este tratată în lucrări atât de diferite prin materialul de analiză utilizat, încât ești tentat să le consideri mai curând tratate de psihologie (Perry), de sociologie (Bouglé), de teologie (Losski), de economie politică (Perroux), de logică (Lalande), de etică (Scheler) sau chiar de fizică generală (Köhler), puntea de legătură între ele este trasată de optica axiologică, în sensul că punctele de vedere particulare sunt grefate pe fondul unei anumite înțelegeri filosofice a valorii în general” [2, p. 46].

„Valorile, afirma Tudor Vianu, se găsesc în conexiune nu numai cu suportul lor, dar și unele cu altele. O valoare poate ajuta la realizarea alteia” [7, p. 82].

Ținând cont de spusele personalităților de prestigiu de mai sus, putem afirma încă odată că valorile din diferite domenii (valori economice (bunuri materiale, înflorire, prosperitate); valori politice (egalitate, libertate, securitate); valori morale (onoare, datorie, iubire, omenie); valori estetice (frumos, sublim, perfect); valori științifice (adevăr, cunoaștere, obiectivitate); valori religioase (sacru, divin) relaționează între ele, se influențează, se susțin.

Comunicarea prezintă și examinează problema axiologiei informațional-bibliografice, care conform opiniei cercetătorilor în domeniu, nu dispune de un sistem axiologic bine determinat în mediul actual, neținându-se cont de faptul că în evoluarea proceselor valorice contemporane, începând cu jumătatea a II-a a sec. XX, un rol primordial revine informației.

Axiologia informațional-bibliografică, prin natura și esența ei, este menită de a ajuta la cunoașterea valorilor deja existente, de a condiționa realizarea și crearea valorilor noi în toate domeniile de activitate umană.

Comunicarea socială, schimbul de informații la nivel individual, social, global determină comportamentul prezent sau de perspectivă al indivizilor.

Legitășile axiologice de dezvoltare a culturii informațional-bibliografice influențează și determină în mod direct rolul ei în sistemul universal al cunoașterii și cercetării.

Chiar din primele momente de deschidere și activitate a bibliotecilor, informarea bibliografică ținea cont de unele norme de prezentare a documentelor, de selecția lor, orientând indivizii spre valori ideologice, politice, culturale, conceptuale în concordanță cu necesitățile timpului.

Pentru început, precizăm valoarea cataloagelor de bibliotecă care se impune încă în istoria civilizației sumeriene și babiloniene. Varietatea sistemelor de clasificare și catalogare, gândite de-a lungul timpului, demonstrează interesul pentru stocarea, organizarea și comunicarea informațiilor din colecțiile bibliotecilor.

Bibliografia devine administrator al documentelor. Cu scurgerea vremii, valoarea documentelor este apreciată și de normele cenzurii, dar odată editate și intrate în biblioteci, ele sunt supuse analizei bibliografice.

Numărul mare de documente care apar de la an la an, de la deceniu la deceniu, de la secol la secol este motivul apariției unui șir de legitășii referitor la prelucrarea, păstrarea, comunicarea lor. Activitatea de informare este în dependență de progresele cunoașterii,

creațiile culturale, dezvoltarea societății, de particularitățile și necesitățile utilizatorilor, accentul fiind pus mereu pe valoare și sens. Apar noi posibilități de informare, noi categorii, noi noțiuni, noi forme, noi modalități, se elaborează documente de reglementare a activității bibliografice, se dezvoltă gândirea bibliografică.

Activitatea bibliografică, conform opiniei academicianului rus V. A. Fokeev, este un subsistem al culturii orientată spre păstrarea și comunicarea de la o generație la alta, de la o asociație la alta a cunoștințelor, deprinderilor, abilităților fixate în documente: («Библиографическая деятельность представляет собой подсистему культуры направленную на хранение, трансляции от поколения к поколению, от одного сообщества другому человеческих знаний, умений и навыков зафиксированных в документах») [9, p. 11].

Din categoriile și noțiunile axiologiei informațional-bibliografice menționăm: comprimarea, (laconismul) informației, reprezentată prin descrierea bibliografică, selectivitatea, evaluarea, ordonarea, sistematizarea, indexarea, reflectarea, orientarea.

Comprimarea, laconismul este exprimat preventiv în analiza documentelor pentru a stabili particularitățile lui și a pune la dispoziția utilizatorului varianta lor comprimată care este ancorată în descrierea bibliografică, pe care o definim ca totalitate de date bibliografice despre un document, despre o parte a lui, sau un grup de documente, care urmează să fie ordonate după anumite reguli și care permit identificarea lor cât mai rapidă.

Descrierea bibliografică schimbă volumul documentelor, prezentând cele mai semnificative informații despre document. Comitetul Permanent al Secțiunii de Catalogare (IFLA) afirmă că ISBD (Descrierea Bibliografică Internațională Standardizată) este destinată să servească drept standard principal pentru promovarea controlului bibliografic universal, adică să facă disponibile în mod universal și rapid, într-o formă acceptabilă pe plan internațional, date bibliografice de bază pentru toate resursele publicate în toate țările.

Nicoleta Marinescu interpretează prelucrarea documentelor ca o activitate intelectuală ce constă în identificarea unui document prin autor, titlu, ediție, date de apariție, colecție, redarea succintă a conținutului acestuia sub forma indicilor sau a descriptorilor [4, p. 97].

Ordonate în cataloage, bibliografii, baze de date, descrierile bibliografice într-o formă concisă asigură accesul la valorile mondiale, promovează valorile naționale, locale.

Valoarea descrierii bibliografice crește când ea este însoțită de componente analitico-sintetice: adnotări (o caracteristică succintă a documentului, indicându-se sensul, misiunea, elementul noului), abstracte, referate (o analiză a documentului pentru a extrage cele mai valoroase momente, poziții, soluții, concluzii, altfel zis, este o prezentare concentrată a conținutului), o trecere în revistă a mai multor documente la aceeași temă, problemă, care propune răspuns la mai multe întrebări, privind actualitatea și importanța temei în sistemul de cunoștințe, perspectivele de cercetare...

Prelucrarea analitico-sintetică a informației este comentată și ca instrument valoros de evaluare a informației.

Mai mulți savanți-informaticieni din lume sunt de părerea că pentru cercetare, pentru luarea de decizii în orice domeniu de activitate, este necesară și importantă informația care a fost prelucrată, interpretată și căreia i-au fost atribuite determinativele „calitativă și relevantă”.

Analiztii trebuie să fie persoane creative cu cunoaștere la perfecție a domeniilor de cercetare, să posede abilități de prelucrare a informației, o cultură documentară deosebită.

Valoarea prelucrării analitico-sintetice a informației crește enorm în epoca informației necuprinse, când ea este, în mare parte, unicul mijloc de evaluare și selectare a documentelor.

Este foarte important ca în procesul de prelucrare analitico- sintetice a informației și evaluare a documentelor să se țină cont de rezonanța lor națională și mondială, în caz contrar, aprecierile ar putea fi uneori neobiective, ducând în eroare utilizatorul.

O componentă axiologică de importanță a descrierii bibliografice este indexarea, limbaj special de identificare a documentelor cu impact eficient și operativ în comunicarea informațională mondială. Mijloacele de indexare sunt variate, începând cu tabelele de clasificare: (CZU, CBB, LCC, (LCSH clasificarea Bibliotecii Congresului din SUA), formele lexicale de identificare (cuvinte-cheie, vedete de subiect, a listei de autoritate Lives-ro), tezaurele: EuroVoc, RAMEAU (*Repertoire D’Autorite-Matiere Encyclopedique et Alphabetique Unifie*), MeSH (Tezaur medical, un vocabular controlat și organizat ierarhic, produs de Biblioteca Națională de medicină...).

„O permanentă raportare la instrumentele de lucru specifice asigură o bază solidă cercetării. Avem în vedere atât normele metodologice, regulile din domeniul indexării și, în egală măsură, documentele primare, secundare din domeniul științelor sociale (dicționare, enciclopedii, tratate, rapoarte de cercetare etc). În măsura în care sunt urmate îndeaproape, cu consecvență, în măsura în care este asigurată și colaborarea cu specialiștii, rezultatele cercetării vor avea un suport științific solid. Vocabularul controlat va fi relevant dacă descriptorii vor fi aleși într-un mod cât mai apropiat de nevoile utilizatorilor” [3, p. 9].

Dicționarele definesc tezaurele ca lexic documentar complex pentru o disciplină sau un subiect. Din cele mai valoroase tezaure cu contribuții considerabile în comunicarea documentară internațională, numim Eurovocul, tezaur multilingv și multidisciplinar cu limbaj modern, care acoperă terminologia mai multor domenii de activitate. Este utilizat cu succes la prelucrarea și identificarea tuturor tipurilor de documente.

Grație descrierilor bibliografice, documentele sunt evaluate înainte de a le vedea, a le cerceta. Care sunt criteriile:

- autorul lucrării. Valoarea unui document depinde de notorietatea autorului în lumea academică; echipa editorială (redactori, recenzenți, coordonatori).
- editurile (inclusiv și cele virtuale) cu autoritate evaluează riguros lucrările ce intenționează să fie publicate.
- data publicării, care semnalează noutatea conținutului.
- componentele analitico-sintetice vorbesc despre aspectele tratate în lucrare, nivelul importanței, elementul noului, necunoscutului, perspectivele...

Menționăm, odată în plus, că prelucrarea analitico-sintetică a documentelor este un proces creativ, propriu pentru bibliotecile științifice, baze de date, repozitorii instituționale, arhive virtuale. Este oportun, binevenit, poate cel mai necesar în identificarea documentelor din oceanul informativ actual.

Descrierile bibliografice însoțite de elemente analitico-sintetice de prelucrarea a informației (vedete, cuvinte-cheie, indexuri de clasificare) asigură un proces științific garantat de sistematizare a informației. Descrierea bibliografică a documentelor este componentul-cheie în elaborarea lucrărilor bibliografice.

Despre rolul, importanța, misiunea... bibliografiei au vorbit savanți din mai multe domenii, evidențiind rolul de intermediar între autori și utilizatori. Prezentăm doar câteva care ne par mai expresive, mai convingătoare, mai consistente:

„...crearea, acumularea, comunicarea și receptarea informațiilor, prin limbaje proprii bibliografiei, remarcă cercetătoarea Zenovia Niculescu, contribuie la circulația valorilor, deschide noi posibilități de înțelegere, construiește punți de legătura între diferite culturi, între cititor și memoria umanității” [5, p. 4].

„Bibliografia – susține cunoscutul cercetător Ion Stoica – este purtătoare, nu numai de sensuri introspective, ci mai ales, de semnale și intuiții prospective. A ști ce s-a scris într-o epocă, unde, când, de către cine și despre ce, înseamnă mai mult decât a face cumulare, mai mult decât a înregistra entități culturale și mult mai mult decât a insera, într-o anumită manieră, unele caracteristici documentare inconfundabile” [6, p. 28].

Bibliografia evoluează în consonanță cu succesele științei, culturii, interesului utilizatorilor, ca mai apoi să influențeze dezvoltarea științei, culturii, tehnicii, tehnologiilor..., creând o bază de pornire pentru noi invenții, noi revelații.

Este incontestabilă valoarea lucrărilor bibliografice elaborate, în mare parte, de biblioteci, de agenții bibliografice, care influențează direct dar și indirect procesele de formare, cercetare, dirijare, dezvoltare. Utilizatorul are nevoie de instrumente bine gândite și ordonate, (ordonare alfabetică, cronologică, tematică...) pentru orientare în torentul impresionant de documente actuale.

Prin semnalarea operelor din colecțiile bibliotecilor, celor noi publicate, postate pe site-uri, bibliografia sporește progresul societății, formează conștiința membrilor ei.

Formele și modalitățile de comunicare a informației sunt variate și depind de scop, menire, sens. În dependență de orientările spațiale, lucrările bibliografice se clasifică în: universale, naționale, locale; cele temporale sunt curente și retrospective.

Bibliografiile naționale înregistrează producția editorială dintr-o țară sau alta. Cele curente pun la dispoziția tuturor categoriilor de cititori informație despre noile apariții editoriale, documente digitale, oferindu-le posibilități de a fi la curent cu tot ce este recent, actual, modern... Una din condițiile bibliografiei curente este operativitatea. Menționăm că la ora actuală, pe lângă bibliografiile curente, există o mulțime de furnizori electronici de informare, dar ea rămâne a fi instrumentul major de identificare și înregistrare completă a documentelor publicate pe teritoriul unei țări.

Nu mai puțin valoroasă este bibliografia retrospectivă cu reprezentarea publicațiilor în timp. Care este axiologia acestei bibliografii? De ce utilizatorul contemporan are nevoie de publicațiile trecutului. Cauze sunt mai multe: științifice, psihologice, sociale...

Publicațiile retrospective ne ajută să găsim răspuns la mai multe probleme contemporane. Prin comparație le vom interpreta într-o manieră mai profundă, vom soluționa mai lesne problemele actuale. Privirile în trecutul științelor ajută la formarea unei continuități în cercetare. Consemnăm în acest context rolul bibliotecilor în elaborarea bibliografiilor retrospective.

Biblioteca este instituția care deține prioritate și în elaborarea biobibliografiilor definite de dicționare ca biografie a unui autor împreună cu titlurile lucrărilor lui și ale celor cu referire la viața și la activitatea lui. Biobibliografiile sunt interpretate ca suport cert în procesul de informare a utilizatorilor referitor la creația științifică a personalităților cu faimă în lumea academică, educațională, culturală... Cititorul se documentează asupra biografiei protagoniștilor, drumului parcurs de ei în obținerea performanțelor.

Biobibliografiile se înregistrează cu succes în contextul problemei rolului unei personalități în dezvoltarea socială, contribuțiile acestora fiind diverse: teoretico-științifice, culturale, aplicative...

Noile tehnologii informaționale au schimbat radical noțiunea documentului; s-a extins aria obiectelor bibliografice, a apărut un complex de probleme asociate mai multor subiecte: purtătorii de informație, filtrarea informației, păstrarea ei în timp și spațiu. Sunt probleme mereu actuale, care se discută la toate întrunirile profesionale. Este necesar un control bibliografic universal pentru efectuarea unui schimb bibliografic mondial.

La una din întruniri (2021), Michael Gorman, Președintele Asociației bibliotecarilor din America, menționa că problema evidenței materialelor tradiționale a înregistrat perfecțiuni, pe când cantitatea enormă de resurse digitale amenință existența serviciilor de bibliotecă, inclusiv și evidența documentelor.

Evidența documentelor electronice rămâne o problemă deschisă. Credem că activitatea ar putea fi coordonată de agenții bibliografice naționale cu parteneriat mondial.

În condițiile comunicării electronice, afirmă cercetătoarea din Rusia Zulfia Safulina, se dezvoltă noi metode de colectare, evaluare, filtrare a valorilor informaționale, noi norme de arhivare, de acces la tezaurul informațional mondial, care oferă posibilități diferențiate de orientare în dependență de necesitățile consumatorilor («В условиях электронной коммуникации в библиографической деятельности развиваются новые методы сбора, оценки и фильтрации смыслов и ценностей, их выборочного и долгосрочного архивирования, разработки общих правил доступа к документальному мировому наследию, использованию порталов, концентрирующих информацию по отдельным темам и ориентированных на конкретные информационно-библиографические потребности») [8, p. 40].

Un loc deosebit în axiologia informațional-bibliografică este deținut de categoria selectivității, una din cele mai importante, necesare, care se manifestă în majoritatea aspectelor de activitate informațională și bibliografică: prezentarea expozițiilor (expoziții tematice prezentate cu prilejul unor evenimente, aniversări, promovarea manifestărilor științifice...), elaborarea bibliografiilor, asistența informațională în dependență de scopuri, intenții, preocupările utilizatorilor, formarea lor... Criteriile de bază în selectarea documentelor este calitatea, valoarea documentelor.

Selectivitatea este o categorie, un proces bine orientat în bibliografiere, care ține cont de necesitățile (profesionale, culturale, de formare...) ale utilizatorilor, de tendințele, identitatea, pornirile societății, descoperirile științifice, tehnologice...

S-a manifestat totalmente în elaborarea bibliografiilor tematice pentru a susține și inspira, de exemplu, utilizatorii-începători în cercetare, pentru a ajuta elevii, studenții, profesorii, alte categorii de angajați în asimilarea și aplicarea noilor schimbări progresiste în activitate...

Și mai evident este principiul selectivității în alcătuirea bibliografiilor de indicare, de propunere, de recomandare a documentelor valoroase și captivante destinate, în mare parte, tinerilor utilizatori pentru orientare profesională, pentru formarea orizonturilor de cultură generală, de îmbogățire a cunoștințelor din diverse domenii, a limbajului, de formare a deprinderilor de lectură... Selecția se realizează de multe ori și în dependență de particularități de vîrstă ale utilizatorilor.

Activitatea de acoperire informațională a necesităților utilizatorilor din bibliotecile științifice se bazează și ea pe principiul selecției informației. Forme sigure, utilizate de mai

mult timp, pentru informarea bibliografică și documentară individuală/ personalizată/de grup sunt DSI (diseminarea selectivă a informației) pentru necesitățile informaționale ale profesorilor-cercetători asupra publicațiilor recente adecvate temelor de cercetare) și SDC (servirea diferențiată a conducerii), având drept scop asigurarea abonaților (managerii universitari: rectorul, prorectorii, decanii, șefii de catedră) cu informație la pedagogia și psihologia școlii superioare necesare în menținerea la nivel a culturii organizaționale în instituție.

Noțiunea de axiologie informațional-bibliografică n-ar fi deplină, dacă n-am pomeni, la nivel de citare, despre activitatea de formare a culturii informației, care se desfășoară cu participarea bibliotecilor de toate nivelurile.

Există mai multe noțiuni de cultură a informației, noi ne limităm la prezentarea celei mai simple: ansamblu de cunoștințe teoretice și competențe practice ce ar permite satisfacerea unei necesități informaționale. Cultura informațională devine condiția primordială a profesionalismului și succesului profesional. Gîndirea creatoare are nevoie de un material bogat cu care ar putea opera. Ea se îmbogățește prin contactul și confruntarea cu ideile altor oameni.

În concluzie constatăm că axiologia informațional-bibliografică este prin esența, menirea ei una permanentă, continuă, indiferent de schimbul valorilor de la o epocă la alta.

Referințe bibliografice:

1. FLOREA, Ion. *Filosofie*. București: Editura Fundației „România de Măine”, 1999. 279 p. ISBN 973-582-098-6.
2. GRÜNBERG, Ludwig. *Axiologia și condiția umană*. Bururești: Editura Politică, 1972. 380 p.
3. HAȚAPUC, Anca. *De la vocabular controlat la tezaur* [online] [cit. 03. 10. 2022]. Disponibil: <http://www.bcu-iasi.ro/docs/biblos/biblos14/pag9>
4. MARINESCU, Nicoleta. *Biblioteconomie în întrebări și răspunsuri*. Iași: Pim, 2009. 352 p. ISBN 978-606-520-600-7.
5. NICULESCU, Zinovia. *Bibliografii speciale: curs universitar*. București, 1999. 158 p.
6. STOICA, Ion. Bibliografia ca operă. In: *Biblioteca*. 2005, nr. 10, p. 289. ISSN 1220-3386.
7. VIANU, Tudor. *Introducere în teoria valorilor*. București: Cugetarea Georgescu Delafraș, 1942. 172 p.
8. САФИУЛЛИНА, З. А. Смыслы и ценности библиографии в системе коммуникации. В: *Библиография и книговедение*. 2018, nr. 5, pp. 35- 40. ISSN 2411-2305.
9. ФОКЕЕВ, В. А. Библиографическая деятельность : экспликация понятия. В: *Мир библиографии*. 2003, nr. 5, pp. 9-12. ISSN1560-7968.

**DIVERSIFICAREA FORMELOR ȘI METODELOR DE COMUNICARE
A DOCUMENTELOR ÎN BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ**

*DIVERSIFICATION OF THE FORMS AND METHODS
OF DOCUMENT COMMUNICATION IN THE UNIVERSITY LIBRARY*

Ala LÎȘÎI¹ [ORCID: 0000-0003-2845-0006]

Ludmila RĂILEANU² [ORCID: 0000-0002-7236-0107]

Veronica BARBAROȘ³ [ORCID: 0000-0002-7207-4557]

Abstract: *The article reflects the most important forms and methods of document communication used in the USARB Scientific Library. It is argued the application of new forms and methods of valorization and promotion of the Library's collections at a distance, which offer amazing possibilities to satisfy users' requests under the most favorable conditions and circumstances.*

Keywords: *Scientific Library of USARB, forms of documents communication, promotion of collections, promotion of reading*

Astăzi, trăim într-o lume puternic informatizată și tehnicizată, într-o epocă, când conținutul informațional circulă cu viteza luminii, când bibliotecile universitare contemporane constituie o structură modernă în continuă creștere, când se oferă accesul nelimitat la resursele informaționale, la servicii și facilități pentru utilizatorii acesteia, reprezentând o zonă de comunicare intensă.

Conceptul de *comunicare* este perceput ca un proces complex de transmitere de informații sub formă de mesaje, gesturi simbolice, texte scrise, imagini, și presupune existența unui emițător și a unui receptor, ceea ce reprezintă schema clasică de comunicare. Comunicarea are scopul de a informa, a motiva, a convinge, a instrui, a încuraja și este realizată pe trei niveluri: verbal (adică cel al cuvintelor, 7%); paraverbal (tonul, volumul, viteza de rostire, 38%) și nonverbal (expresia facială, poziția, mișcarea etc., 55%).

Comunicarea colecțiilor de bibliotecă presupune deschiderea largă a acesteia spre utilizatorii săi, constituindu-se o relație directă sau indirectă cu ei. În felul acesta, bibliotecile promovează lectura, informarea, instruirea, cercetarea, educația, cultura și recreerea. Și, chiar dacă trăim într-o civilizație modernă dinamică, bibliotecile universitare se adaptează rapid la situații noi, asimilând noi cunoștințe, iar toate schimbările în domeniul biblioteconomiei, evident, contribuie la modernizarea bibliotecii și a formelor și metodelor de comunicare a documentelor din bibliotecă.

Utilizatorii constituie elementul fundamental în circuitul de transfer al informației, prin urmare, activitățile pe care bibliotecile le desfășoară sunt planificate, organizate, astfel încât să se vină cât mai efectiv în întâmpinarea utilizatorilor și a nevoilor de informare ale acestora. Cu alte cuvinte, bibliotecile trebuie să-și adapteze, în permanență, activitățile pentru ca produsele și serviciile pe care le oferă să corespundă necesităților și așteptărilor utilizatorilor.

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, ala.lisii97biblioteca@gmail.com

² Șefă serviciu, Secția de Relații cu publicul, Biblioteca Științifică a USARB, nycoli@mail.ru

³ Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, barbarosv807@gmail.com

Pentru a-și îndeplini cât mai bine misiunea de diseminare a informațiilor și a cunoștințelor, pentru a oferi servicii și produse de calitate, pentru a atrage și a menține utilizatorii, instituțiile bibliotecare trebuie să întreprindă diverse acțiuni prin care să identifice nevoile și așteptările utilizatorilor, să cunoască cât mai bine comportamentul acestora în cadrul procesului de informare, să depisteze factorii care influențează acest comportament. Astfel, este necesar să cunoaștem ce servicii și produse doresc utilizatorii, atât din punctul de vedere al conținutului, cât și al modului de furnizare ale acestora.

Confirmăm faptul că, astăzi utilizatorii bibliotecii sunt mult mai instruiți și mai riguroși în solicitările de lectură decât altădată. Pentru satisfacerea solicitărilor utilizatorilor, biblioteca oferă o gamă variată de servicii și produse informaționale moderne de înaltă calitate în susținerea instruirii și cercetării, atât la distanță, cât și în spațiul ei, creând o imagine favorabilă instituției.

Biblioteca Științifică a USARB, fiind centru informațional modern pentru educație, cercetare și formare, asigură accesul la un important potențial de resurse informaționale tipărite și electronice pentru studenți, cadre didactice, cercetători, elevi din licee și alte categorii nespecifice de utilizatori din mun. Bălți și Nordul Republicii Moldova.

Oferirea serviciilor și produselor informaționale de înaltă calitate la distanță, a devenit un instrument de comunicare cu utilizatorii, o metodă eficientă de promovare și valorificare a resurselor infodocumentare. Astăzi, pentru a atrage atenția asupra unei cărți, unui document, nu mai este suficient doar să leplasezi pe un raft de expoziție în bibliotecă.. Prin organizarea reușită a unei expoziții online, noi oferim utilizatorului posibilități multiple pentru informare și documentare, cercetare și recreere. Utilizatorii navighează din ce în ce mai mult pe Internet pentru regăsirea informațiilor necesare și documentelor adecvate, accesând variate conținuturi media: texte, poze, clipuri video, documente. Pentru menținerea utilizatorilor, bibliotecarii aplică forme inovative posibile de comunicare a informațiilor, utilizând toate tehnologiile multimedia. Rămânem în continuare de părerea că cea mai eficientă formă de comunicare a documentelor rămân a fi **expozițiile de carte** cu diverse tipuri de documente din colecția bibliotecii. Sesizăm faptul, că chiar dacă expozițiile de carte țin de activitățile tradiționale ale bibliotecii, la etapa actuală, ele au suportat transformări devenind mult mai atractive, datorită creativității bibliotecarilor și utilizării tehnologiilor informaționale.

Expozițiile online, prezentate de bibliotecarii universitri bălțeni, reprezintă o imitare a expozițiilor tradiționale expuse în format electronic, fiind elaborate în mod special pentru a fi utilizate prin intermediul Internetului și consultate pe diverse suporturi multimedia, cu scopul de a atrage mai mulți utilizatori, a valorifica rolul Bibliotecii Științifice a USARB în acoperirea necesităților de studii, cercetare și recreere în condițiile actuale, crescând și vizibilitatea bibliotecii în spațiul virtual.

Expozițiile online, chiar dacă imită expozițiile tradiționale, reprezintă o formă modernă de prezentare a resurselor infodocumentare, prin care se sporește securitatea acestora și se creează premise pentru un acces mult mai lesne a informației, indiferent de timp sau loc. Toate expozițiile sunt variate după conținut, deoarece și subiectele documentelor expuse sunt și ele variate: expoziții dedicate personalităților jubiliare, datelor remarcabile, diferitor evenimente; achiziții recente, etc.. Cu cât sunt mai diverse expozițiile, cu atât mai eficientă va fi identificarea surselor necesare pentru studiu, cercetare, lectură sau recreere.

Integrarea expozițiilor online în rețeaua virtuală, permite accesarea lor operativă la distanță de către un număr nelimitat de utilizatori. Fiind postate pe site-ul și blogul BȘ USARB, ele (expozițiile) reprezintă colecțiile Bibliotecii, care contribuie la formarea și menținerea imaginii bibliotecii, fiind și un suport eficient în dezvoltarea comunicării în cadrul comunității. Pentru vizualizarea operativă și la distanță a expozițiilor de către toți vizitatorii, acestea sunt plasate și pe rafturile virtuale ale *Calameo*, pe portalurile *Issuu*, *Scribd*, *Pinterest*. Diseminarea informației despre expoziții se realizează pe rețelele sociale: *Facebook*, *Delicious*, *Twitter*, *Linkedin*.

Selectiv, expozițiile online sunt vociferate de bibliotecari. Pentru postarea acestor expoziții, pe pagina Web a BȘ USARB a fost inițiat compartimentul ***Invitații la lectură*** http://www.libruniv.usarb.md/index.php?option=com_content-&view=article&id=626&Itemid=414&lang=ro.

Utilizatorii bibliotecii regăsesc informații despre expozițiile online realizate de BȘ USARB și în catalogul electronic *PRIMO ExLibris*: <http://primo.libuniv.md/>, acesta constituind un sistem eficient de regăsire a informației. Descrierea bibliografică este însoțită și de linkul de accesare a acestora.

Concomitent, bibliotecarii universitari bălțeni organizează și expun în mediul virtual expoziții informative ***Achiziții recente; e-Buletinul informativ Achiziții recente; Buletinul informativ al Centrului de Informare al Uniunii Europene***. Acesta din urmă conține publicații ale UE privind acțiunea UE ca actor global; ***Noutăți CD ale ONU*** care oferă utilizatorilor informații online despre activitatea sistemului Națiunilor Unite în întreaga lume și Republica Moldova. Toate sunt disponibile pentru consultare pe pagina Web a Bibliotecii.

Repozitoriul Instituțional Open Research Archive (ORA) USARB <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/> - arhivă electronică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți reprezintă o formă modernă de comunicare a resurselor informaționale, ce oferă acces deschis la peste 4 600 articole, cărți (monografii, studii, materiale ale conferințelor, publicații didactice, lucrări de referință, materiale multimedia, publicații seriale ș.a.), semnate de cadrele didactice și bibliotecarii USARB. Documentele prezentate în ORA USARB, în continuare, sunt indexate în Google Scholar, ZENODO, OpenAire, DataCite și incluse automat în profilul cercetătorului, fiind vizibile în Web of Science, Scopus, Publish or Perish. RI ORA USARB este inclusă în modulele BASE, DuraSpace, OpenDOAR și Registry of Repository Access Open (ROAR), Politica – în ROARMAP, ceea ce contribuie la sporirea vizibilității și creșterea ratingului USARB în clasamentele internaționale.

Un impact deosebit în comunicarea on-line cu utilizatorii privind diversitatea documentelor stocate în colecțiile bibliotecii îl au blogurile bibliotecii: *Biblioteca Științifică USARB în dialog cu cititorii* <https://bs-usarb.blogspot.com/>, *Blogul Centrului de Informare al României* <https://cirbalti.wordpress.com/>, aici fiind postate informații recente despre expoziții și noile apariții editoriale, evenimente culturale și științifice, recomandări pentru lectură.

Învățarea online a studenților în perioada pandemică a fost o mare provocare pentru bibliotecarii din Secția de Relații cu publicul, aceștia străduindu-se să mențină cartea în vizorul publicului. Astfel, a fost inițiat proiectul ***Lectura de weekend*** în cadrul blogului *Biblioteca Științifică USARB în dialog cu cititorii*, formă nouă de prezentare a cărții în mediul online, scopul fiind promovarea colecției de bibliotecă și încurajarea utilizatorului să citească.

Volumele selectate și propuse sunt apărute la prestigioase edituri, cărți deținătoare de premii naționale și internaționale, literatură artistică națională și universală, literatură de epocă, operele celor mai de seamă scriitori clasici și contemporani, cărți care se evedențiază prin originalitate și desingn. Până în prezent, au fost plasate 60 de documente, acumulând peste 1600 de vizualizări. Postările au fost distribuite și prin rețeaua de socializare Facebook, adunând 401 aprecieri și 73 de distribuiri.

O metodă nu mai puțin eficientă de comunicare a documentelor în bibliotecă universitară bălțeană este realizarea **clipurilor video** cu participarea bibliotecarilor: *Comunitatea academică bălțeană citește, Opera lui Grigore Vieru în viziunea tinerilor cititori*, recitaluri de poezie *Lecturi eminesciene*. Bibliotecarii universitari bălțeni au participat și la Campania Națională de promovare a lecturii *Să citim împreună / Citim cu voce tare împreună*. Prin citirea cu voce a fragmentelor de texte din cărțile preferate, se stimulează lectura, se promovează documente din colecțiile Bibliotecii Evenimentul a fost desfășurat online prin intermediul platformei Google Meet: <https://meet.google.com/vev-rcqg-vkm>

Colecțiile particulare: Colecția *Mircea Druc*, Colecția *Ioan Călin Dimitriu*, Colecția *Dr. Leonid Gheorghian*, Colecția *Pavel Proca*, Colecția *Dan-George Dimitrescu*, Colecția *Mircea Filip*, Colecția *Iulius Popa*, Colecția *Daniela Gifu*, Colecția *Nicolae Varnay*, Colecția *Mircea Ioniță* stimulează, de asemenea, interesul pentru lectură, educă sentimentul de patrimoniu comun.

Paleta de programe și servicii cât mai diverse, menită să acopere necesitățile informaționale variate ale utilizatorilor, se realizează prin organizarea **rafturilor tematice** cu acces deschis, precum: *Cărți ecranizate în filme și seriale celebre; Educație și formare; Lecturile vacanței*.

Revistele bibliografice informative și tematice, la ora actuală, și-au extins auditoriul, fiind promovate în cadrul **Orei tutorelui** prin intermediul aplicației Google Meet, precum și în cadrul orelor de instruire profesională pentru bibliotecari, la ședințele de catedre – pentru profesori.

Prezentarea documentelor în cadrul diferitor activități educative, culturale la fel contribuie la promovarea extinsă a colecțiilor Bibliotecii Științifice a USARB, la valorificarea resurselor infodocumentare, precum și la stimularea interesului pentru lectură, cercetare, informare a utilizatorilor. Printre aceste activități menționăm: Zilele Universității, Ziua Națională de Sensibilizare privind Bibliotecile, Zilele Culturii, Zilele Tineretului, Zilele ONU, Zilele Dreptului de a Ști, Săptămâna Internațională a Accesului Deschis, Săptămâna Internațională a Educației Artistice, Săptămâna Educației Deschise, Clubul de discuții ONU, Clubul Cărții, Salonul Muzical, Clubul ZIG-ZAG CAFE, precum și diverse lecții publice tradiționale și online, mese rotunde, lansări de carte, etc realizate în cadrul Clubului Cărții, Clubului ONU Nord, Salonului Muzical, Clubul BiblioSpiritus, Punctului de Informare NATO, Centrului de Informare al Uniunii Europene, Centrului Educație Civică Europeană, Centrului de Informare al României din Bălți.

A devenit deja o tradiție pentru noi, bibliotecarii universitari bălțeni, de a invita la **un tur prin spațiile Bibliotecii** studenții din anul I de la Facultățile USARB, elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB și a Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți, studenții de la extensiunea Bălți a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, în cadrul căruia aceștia sunt informați cu variatele servicii și diverse colecții ale bibliotecii. Această activitate contribuie la formarea culturii informației, precum și

facilitarea orientării noilor utilizatori în spațiile Bibliotecii și integrare în comunitatea utilizatorilor Bibliotecii. Aceste tururi ghidate nu numai promovează imaginea instituției info-documentare, dar și contribuie la amplificarea interesului pentru valorile culturii naționale și universale. Utilizatorii noștri sunt invitați să acceseze video spotul *Cunoaște Biblioteca Ta. Ea asigură progresul Tău* http://www.libruniv.usarb.md/index.php?option=com_allvideoshare&view=video&Itemid=425&slg=cunoaste-biblioteca-2023&lang=ro, fiind plasat pe pagina Web.

Vocea Utilizatorului Bibliotecii Științifice USARB este absolut necesară în vederea abordării dinamice și inovatoare a serviciilor de bibliotecă, pentru a diversifica și extinde cultura utilizatorilor, pentru a-i face să înțeleagă cât de importantă și inerentă este Biblioteca în procesele desfășurate în Universitate.

Pentru a motiva utilizatorii bibliotecii, a fost inițiat proiectul **Cei mai fideli utilizatori** ai Bibliotecii Științifice USARB, realizat în cadrul Zilelor Cititului Împreună. Au fost organizate o paletă întreagă de activități de promovare a lecturii. Cei mai fideli utilizatori de la toate facultățile au fost premiați cu certificate.

Generalizând cele expuse mai sus, putem menționa că, toate metodele și formele de comunicare a documentelor sunt relevante, or valoarea unei biblioteci, indiferent de tipul acesteia, constă nu numai în diversitatea și bogăția colecțiilor sale, dar și în gradul de valorificare a potențialului lor informațional, prin accesul rapid și eficient al utilizatorilor la informații pe orice tip de suport. Iar succesul este bazat pe abilitățile bibliotecarilor, care îndeplinesc funcția de intermediar dintre informație și utilizator.

Referințe bibliografice:

1. *Biblioteconomie și științe ale informării*: Manual practic [online][cit 22 septembrie 2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/biblioteconomie%20MP.pdf>
2. CATEREV, Cristina. *Metode moderne de promovare a colecțiilor* [online] [cit 27 septembrie 2022]. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/1130/5/Caterev_Metode.pdf
3. CHERADI, Natalia, Elena RAILEAN. *Instrumente inovative pentru promovarea serviciilor de bibliotecă* [online] [cit 12 septembrie 2022]. Disponibil: <https://dokumen.tips/documents/instrumente-inovative-pentru-promovarea-serviciilor-de-biblioteca.html>
4. LÎȘÎI, Ala. *Modalități de comunicare a colecțiilor* [online] [cit 28 septembrie 2022]. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/3433/1/Lisii_A_modalitati.pdf
5. LUPU, Viorica, Vera SOBETȚCHI. *Prestarea serviciilor bibliometrice în biblioteca universitară* [online] [cit 27 septembrie 2022]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1230/Lupu_Sobietchi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
6. *Metode moderne de promovare a colecțiilor* [online] [cit 14 septembrie 2022]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/nice26/metode-moderne-de-promovare-a-colectiilor>
7. *Metode și tehnici de promovare a lecturii. Recomandări metodologice* [online] [cit 27 septembrie 2022]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1614/Metode%20C8%99i%20tehnici%20de%20promovare%20a%20lecturii.%20Final.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
8. OSOIANU, Vera. *Biblioteca: între carte și lumea virtuală* [online] [cit 15 septembrie 2022]. Disponibil: <https://limbaromana.md/index.php?go=articole&printversion=1&n=2325>
9. *Pagina web BȘ USARB* [online] [accesat 05 octombrie 2022]. Disponibil: <http://libruniv.usarb.md>

10. STAVER, Mihaela. *Biblioteca universitară și mediul online* [online] [citat septembrie 2022]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv_rev/articole/2015-2/biblioteca_univ_mediul.pdf
11. TOSTOGAN, Aliona; Margareta CEBOTARI, *Strategii de promovare a lecturii ca bază pentru cunoaștere* [online] [citat 28 septembrie 2022]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/rmbiblioteci/strategii-de-promovare-a-lecturii-ca-baz-pentru-cunoatere-aliona-tostogan-margareta-cebotari>

**VALORIFICAREA CONTRIBUȚIILOR ȘTIINȚIFICO-DIDACTICE
ALE PROFESORILOR FACULTĂȚII ȘTIINȚE REALE, ECONOMICE
ȘI ALE MEDIULUI USARB**

*VALORIZATION OF THE SCIENTIFIC-METHODICAL CONTRIBUTION
OF THE TEACHING STAFF FROM THE FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES,
PSYCHOLOGY AND ARTS OF USARB*

Olga DASCAL¹ [ORCID: 0000-0002-4970-2041]
Angela HĂBĂȘESCU² [ORCID: 0000-0003-1097-1364]

Abstract: *The present paper analyses the published teachers results from the Faculty of Real, Economic and Environmental Sciences of USARB. The paper deals on the issue of the impact of these researches on the training of future specialists in the respective fields.*

Keywords: *research, publication, scientific-didactic contributions, USARB teaching staff, Faculty of Real, Economic and Environmental Sciences, BŞ USARB collection, online visibility*

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți participă activ la procesul de studiu și de cercetare, racordându-se la necesitățile stringente ale învățământului universitar modern prin: achiziționarea publicațiilor recent apărute pe piața editorială, sistematizarea și administrarea colecțiilor, documentarea științifică, conservarea, valorificarea și promovarea patrimoniului științifico-didactic universitar.

În universitatea bălțeană există o bogată tradiție de cercetare, consolidată prin eforturile unor animatori ai activității științifice, care au reușit să pună temelia patrimoniului științifico-didactic național. Problematika științifică, abordată în lucrările universitarilor bălțeni este orientată spre rezolvarea eficientă a problemelor învățământului contemporan de toate nivelurile de formare, îmbinând eficient procesul de instruire cu creația științifică. În acest sens, catedrele Facultății de Științe Reale, Economice și ale Mediului a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți sunt considerate subdiviziuni universitare performante, atât în domeniul formării cadrelor pedagogice pentru învățământul preuniversitar, inginerilor și economiștilor, cât și specialiștilor în domeniul cercetării științifice. Obiectivul specific al profesorilor Facultății este de a oferi educație de înaltă calitate, în scopul dezvoltării capacităților intelectuale, a spiritului antreprenorial și a competențelor de specialitate ale studenților pentru realizarea progresului științific, economic și social.

Corpul profesoral al Facultății este constituit din cadrele didactice de la patru catedre, responsabile de organizarea și dirijarea procesului educațional și de cercetare. Titularii catedrelor desfășoară o activitate prodigioasă pe dimensiunea didactică și de cercetare științifică. Toate activitățile, inclusiv și cercetările științifice sunt susținute, prin logistică și efort indispensabil, de Biblioteca Științifică.

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, dascal.olga@mail.ru

² Șefă birou, Biblioteca Științifică a USARB, angelahabasescu@gmail.com

Catedra de Științe fizice și ingineresti

În prezent Catedra de Științe fizice și ingineresti este unica de la nordul Moldovei care pregătește specialiști cu studii superioare de licență, masterat și doctorat în domeniul ingineriei, fizicii și educației. Rezultatele preocupărilor membrilor catedrei s-au materializat în monografii, manuale, cursuri de prelegeri, îndrumare de proiectare, ghiduri ale practicilor de producere și pedagogice, curricule ale disciplinelor de studii, lucrări științifice publicate în reviste de circulație națională și internațională, în culegeri de lucrări, comunicări prezentate la sesiuni și simpozioane științifice, saloane de inventică și expoziții, brevete de invenții, teze de doctorat și postdoctorat. Pentru a confirma impactul științific al reprezentanților acestei catedre în profilul de cercetare, vom nominaliza doar câțiva din profesorii și cercetătorii care au contribuit și contribuie la realizarea cu succes a cercetării științifice: Pavel Topală, dr. hab. prof. univ., Vasilii Șaragov, dr. hab. prof. univ., Pavel Pereteatcu, dr., conf., cercetător, Vitalie Beșliu, dr., conf. univ., Alexandru Balanici, dr., conf. univ., Vladislav Rusnac, dr., conf. univ., etc.

Propunem câteva din cele mai semnificative rezultate ale cercetărilor științifice ale profesorilor Facultății prezente în catalogul electronic LibUniv pe platforma Primo <http://primo.libuniv.md/> (Tabelul 1).

Tabelul 1. Aportul științific, științifico-metodic al corpului didactic al Catedrei de Științe fizice și ingineresti (selectiv)

	Personal academic	cărți	curricule	articole
1.	P. Topală, dr. hab., prof. univ.	6	10	26
2.	E. Rotari, dr., conf. univ.	6	30	8
3.	V. Beșliu, dr., conf. univ.	5	17	17
4.	A. Balanici, dr., conf. univ.	4	6	28
5.	V. Rusnac, dr., conf. univ.	3	8	18
6.	P. Pereteatcu, dr., conf. cerc.	1	7	33
7.	A. Ojegov, dr., conf. univ.	1	10	21
	etc.			
	Total	72	199	465

Profesorii de la catedra de Științe Fizice și Ingineresti au elaborat în total 72 de manuale, note de curs, indicații metodice, ghiduri, culegeri de exerciții și teste, peste 200 de curricule la diferite discipline și au publicat în culegeri, reviste naționale și internaționale circa 470 de articole.

Catedra de Științe economice

Pornind de la ideea conform căreia orice instituție este reductibilă prin oamenii care o reprezintă, se conturează, cu certitudine, valoarea catedrei de Științe economice în procesul de promovare a învățământului economic superior modern de înaltă calitate la USARB. Obiectivul principal al catedrei este consolidarea prestigiului academic al

specialităților din domeniul economiei, contribuția catedrei la formarea specialiștilor calificați în domeniul businessului și administrării, contabilității, finanțelor, activității bancare, managementului financiar și turismului. Perfecționarea calității procesului instructiv și al celui de cercetare științifică este asigurată de un corp profesoral competent, format din mai mulți doctori în științe, conferențieri universitari. Vizibilitatea catedrei este promovată la nivel național și internațional prin activitatea prodigioasă a titularilor: Carolina Tcaci, dr., conf. univ., Alla Trusevici, dr., conf. univ., Andrei Balinschi, dr., conf. univ., Natalia Branașco, dr., conf. univ, Nelli Amarfii-Railean, dr. hab., conf. univ., etc. Evidențiem cele mai reprezentative rezultate (Tabelul 2):

Tabelul 2. Aportul științific, științifico-metodic al corpului didactic al Catedrei de Științe economice (selectiv)

	Personal academic	cărți	curricule	articole
1.	C. Tcaci, dr., conf. univ.	12	5	44
2.	A. Balinschi, dr., conf. univ.	10	5	20
3.	N. Branașco, dr., conf. univ.	9	8	29
4.	A. Trusevici, dr., conf. univ.	8	10	15
5.	N. Amarfii-Răilean, dr. hab., conf. univ.	5	3	31
6.	A. Suslenco, dr., lect. univ	7	12	25
7.	V. Postolache, dr., lect. univ.	6		17
8.	M. Oleiniuc, dr., conf. univ.	6	9	11
	etc.			
	Total	86	85	311

În totalitate, profesorii de la catedra de Științe economice au elaborat 86 de manuale, monografii, apreciate înalt de mediul academic, note de curs, indicații metodice, ghiduri, 85 de curricule și au publicat în culegeri, ziare și reviste naționale și internaționale 311 articole.

Catedra de Matematică și informatică

Sarcina de bază a catedrei constă în pregătirea profesorilor și specialiștilor de înaltă calificare în domeniile matematicii și informaticii, proces asigurat de prezența cadrelor didactice de înaltă competență: Natalia Gașițoi, dr., conf. univ., rectorul Universității, Valeriu Cabac, dr., prof. univ., Liubov Zastînceanu, dr., conf. univ., Mircea Petic, dr., conf. univ., Eugeniu Plohotniuc, dr., conf. univ., Inna Ciobanu, dr., conf. univ., etc. Cantitatea publicațiilor profesorilor catedrei din catalogul electronic LibUniv pe platforma Primo este prezentată în Tabelul 3:

Tabelul 3. Aportul științific, științifico-metodic al corpului didactic al Catedrei de Matematică și informatică (selectiv)

	Personal academic	cărți	curricule	articole
1.	V. Cabac, dr., prof. univ.	35	17	38
2.	N. Gașițoi, dr., conf. univ.	8	10	28
3.	L. Popov, dr., lect. univ.	10	14	15
4.	L. Zastînceanu, dr., conf. univ.	6	10	19
5.	E. Cabac, dr., conf. univ.	6	11	11
6.	E. Plohotniuc, dr., conf. univ	5	6	34
7.	M. Petic, dr., lect. univ.	1	10	17
8.	C. Negară, dr., lect. univ.	1	7	11
	etc.			
	Total	83	127	200

Titularii acestei catedre desfășoară, consecvent, demersuri științifice performante. Contribuția valoroasă a cadrelor didactice la dezvoltarea științei s-a manifestat în elaborarea și publicarea a 83 de monografii, manuale și suporturi de curs, ghiduri metodologice, peste 120 de curricule, circa 200 de studii și articole.

Catedra de Științe ale naturii și agroecologie

Obiectivul de bază al catedrei este formarea cadrelor didactice pentru învățământul preuniversitar și specialiști pentru economia națională în domeniile științelor naturii și agricole. Acest proces este asigurat de un colectiv performant de cadre didactice, constituit din doctori habilitați, doctori în științe și cercetători: Boris Boincean, dr. hab., prof. univ. cerc., Vasile Șaragov, dr. hab., conf. univ., Stanislav Stadnic, dr., conf. univ., Valeriu Vozian, dr., conf. univ., cerc., Victor Capcelea, dr., lect. univ., etc. Rezultatele cercetărilor științifice și științifico-didactice ale catedrei, reflectate în publicații se regăsesc în catalogul on-line LibUniv pe platforma Primo. Evidențiem cele mai relevante (Tabelul 4):

Tabelul 4. Aportul științific, științifico-metodic al corpului didactic al Catedrei de Științe ale naturii și agroecologie (selectiv)

	Personal academic	cărți	curricule	articole
1.	B. Boincean, dr. hab., prof. univ. cerc.	18	1	35
2.	S. Stadnic, dr., conf. univ.	9	4	14
3.	V. Capcelea, dr., lect. univ..	6	4	21
4	O. Buga, dr. hab., prof. univ	2	6	24

5.	V. Șaragov, dr. hab., conf. univ.		4	24
6.	V. Vozian, dr., conf. univ., cerc.	1	2	19
7.	L. Macrii, dr., lect. univ.		2	4
	etc.			
	Total	85	35	173

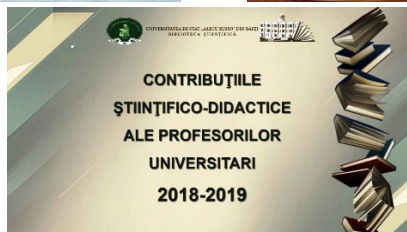
Personalul academic de la catedra *Științe ale naturii și agroecologie* au elaborat, în total, 85 de manuale, monografii, ghiduri, 35 de curricule și au publicat în culegeri ale materialelor conferințelor naționale și internaționale, în reviste și ziare peste 170 de articole.

Pregătirea cadrelor didactice pentru învățământul preuniversitar și a specialiștilor pentru economia națională este un proces de importanță majoră, deloc ușor, depinde în cea mai mare măsură de competența și profesionalismul profesorilor, care investesc cu pasiune potențialul lor intelectual în tinerii care au ales să studieze specialitățile propuse la Facultate. Contribuțiile științifico-didactice ale universitarilor bălțeni de la Facultatea ȘREM, numele multora din ei fiind cunoscut și departe de frontierele țării, s-au materializat în peste 300 de monografii, manuale, cursuri universitare, ghiduri metodologice, circa 400 de curricule, programe didactice la diferite discipline de studii și peste 1100 de articole, care pot fi consultate în colecțiile Bibliotecii Științifice USARB și on-line.

Creșterea vizibilității USARB, valorificarea produsului științific și științifico-didactic al cadrelor didactice USARB este asigurată de către Biblioteca Științifică prin organizarea și prezentarea expozițiilor tradiționale în incinta bibliotecii și alte spații din municipiu, prin organizarea diferitor prezentări și lansări de carte.

O modalitate de valorificare a colecției Bibliotecii ce oferă informații despre publicațiile universitarilor este prezentarea diferitor expoziții on-line, plasarea lor pe pagina Web a Bibliotecii <http://libruniv.usarb.md/>, precum și pe paginile altor biblioteci și platforme deschise. Impactul acestor expoziții poate fi stabilit prin numărul impunător de vizualizări.

Informarea publicului larg despre lucrările profesorilor se realizează și de pe blogul bibliotecii „Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Aleco Russo” din Bălți în dialog cu cititorii” <https://bs-usarb.blogspot.com/>.

Bibliotecarii BȘ USARB promovează rodul cercetărilor corpului didactic al Universității, elaborând bibliografii, anuare, în care sunt colectate informațiile despre patrimoniul documentar elaborat în timp: colecția *Bibliographia Universitas* (lucrările profesorilor și colaboratorilor USARB) și *Facultas Biography USARB* (bibliografii care pun în lumină contribuțiile științifice ale cadrelor didactice de la o facultate sau alta). Aportul cadrelor didactice universitare este propagat și prin biobibliografiile, lucrări consacrate personalităților universitare bălțene, adevărați intelectuali cu contribuții marcante în diverse domenii ale științei și învățământului, cu merite deosebite în formare și cercetare. Toate aceste lucrări contribuie la consolidarea imaginii Universității în lumea academică, la continuitatea în cercetare, la stimularea cercetării științifice a studenților, la popularizarea realizărilor științifice a membrilor comunității universitare.

Un rol deosebit în valorificarea și promovarea rezultatelor științifice ale cadrelor didactice USARB deține Arhiva electronică instituțională – [ORA \(OPEN RESEARCH ARCHIVE\) USARB](#) [Biblioteca digitală](#), [Repozitoriul European ZENODO](#), [Biblioteca Europeană online Centrală \(CEEOL\)](#), inițiat în 2013. Repoziitoriul constituie prima etapă de indexare a publicațiilor (la moment sunt înregistrate 4 604 publicații: monografii, studii, materiale ale conferințelor, publicații didactice, lucrări de referință, materiale multimedia, publicații seriale ș.a), ca în continuare să fie înregistrate în Google Scholar, ZENODO, OpenAire, DataCite. Repoziitoriul instituțional a fost integrat în circuitul informațional mondial prin: Registrul ROAR, OpenDOAR, DuraSpace, BASE, ceea ce contribuie la sporirea vizibilității și creșterea ratingului USARB în clasamentele internaționale. Resursele prezentate în ORA USARB sunt automat indexate în [Instrumentul Bibliometric Național](#) și incluse în profilul cercetătorului, Web of Science, [Scopus](#), Publish or Perich, [ORCID](#), etc.

[Scopus](#) este cea mai mare bază de date bibliografică și bibliometrică, în format online, de literatură revizuită: reviste științifice, cărți și lucrările conferințelor internaționale. Oferind o imagine de ansamblu asupra rezultatelor cercetării din întreaga lume din toate domeniile științei, Scopus oferă instrumente inteligente pentru a urmări, analiza și vizualiza cercetarea universitară. Resursa respectivă este utilizată și ca instrument de evaluare. Grație ei se poate calcula Indicele Hirsch, care permite evaluarea autorilor și instituțiilor academice în baza raportului dintre articolele publicate și numărul de citări primite.

USARB este prezentă în Scopus cu 17 publicații și 7 autori, printre care se regăsesc reprezentanții ȘREM: Topală P. (24 documente cu 19 citări, h-index 2), Șaragov V. (17 documente, 13 citări, 2 h-index), Hirbu A. (2 documente), Negară C. (1 document, 2 h-index), Rotari E. (1 document, 1 h-index) Kurikeru G. (1 document).

Cercetătorii USARB (Pavel Topală, Vitalie Besliu, Vladislav Rusnac, Dorin Guzman, Natalia Pinzaru, Alexandr Ojegov, Arefa Hirbu, Boris Boincean, Veronica Garbuz) sunt prezenți și în [Open Ukrainian Citation Index \(OUCI\)](#), conceput pentru a simplifica căutarea publicațiilor științifice, pentru a atrage atenția editorilor asupra problemei completitudinii și calității metadatelor publicațiilor științifice, pentru a îmbunătăți prezentarea publicațiilor în motoarele de căutare specializate (*Dimensions, Lens.org, Scilit*),

pentru a extinde studierea relațiilor dintre autori și documente din diverse discipline științifice. Fiecare articol din lista de referințe are un DOI, astfel simplificându-se procesul de verificare a surselor care au fost utilizate în procesul de redactare a lucrărilor științifice. OUCI calculează indexul H al revistelor. Toate datele sunt obținute exclusiv din baza de date Crossref.

USARB este prezentă în OUCI cu 13 publicații din anii 2014-2021, 12 articole și un capitol din carte, din care 2 publicații sunt indexate în WOS și 1 în Scopus.

Pe platforma internațională de cercetare și analiză [Dimensions](#), USARB este prezentă cu 43 de publicații, 121 citări și 2.81 citări per autor. Predomină subiectele: 09 - Inginerie, Ingineria materialelor, Științe ale mediului, Științe ale solului, Științe chimice. Prezența individuală: P. Topală - 15 publicații, B. Boincean - 11 publicații, D. Guzman și Al. Ojegov câte 7 publicații.

RESEARCHERS	
Pavel Topala	15
Alecu Russo State University of Bălți, Mol...	
Boris P Boincean	11
Alecu Russo State University of Bălți, Mol...	
Dorin Guzman	7
Alecu Russo State University of Bălți, Moldo...	
Alexandr Ojegov	7
Alecu Russo State University of Bălți, Moldo...	

Productivitatea științifică este constituită din cantitatea de publicații obținute în procesul cercetării științifice de un cercetător, instituție de cercetare sau țară, într-o perioadă de timp determinată, și este un indicator important al gradului de dezvoltare a unei țări.

În vară anului 2022 [Ranking Web of Universities \(Webometrics\)](#) a publicat topul universităților, în care sunt evaluate peste 31 000 de universități din întreaga lume, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți ocupă poziția a 5-ea din cele 25 instituții din RM prezente în acest top. Acest raport dezvăluie competența instituției de a atrage oamenii de știință cu renume și capacitatea de a încuraja cercetătorii să contribuie la progresul științific.

Potrivit clasamentul mondial [Webometrics](#), Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți se plasează pe locul 8 446 în clasamentul mondial impact-rating 10 598, deschidere 4 422 și excelență 7 216. [<https://www.webometrics.info/en/Europe/Moldova%2C%20Republic%20of>].

Indicatorii luați în calcul de ratingul Web of Universities (Webometrics):

- ✓ 50 % – vizibilitatea – numărul total de linkuri externe pe care domeniul web al universității le primește de la terțe părți;
- ✓ 10 % – transparența – numărul total de citări;
- ✓ 40 % – excelența – calitatea articolelor științifice publicate în reviste internaționale cu impact ridicat, aflate în primele 10 % din cele mai citate într-un anumit domeniu.

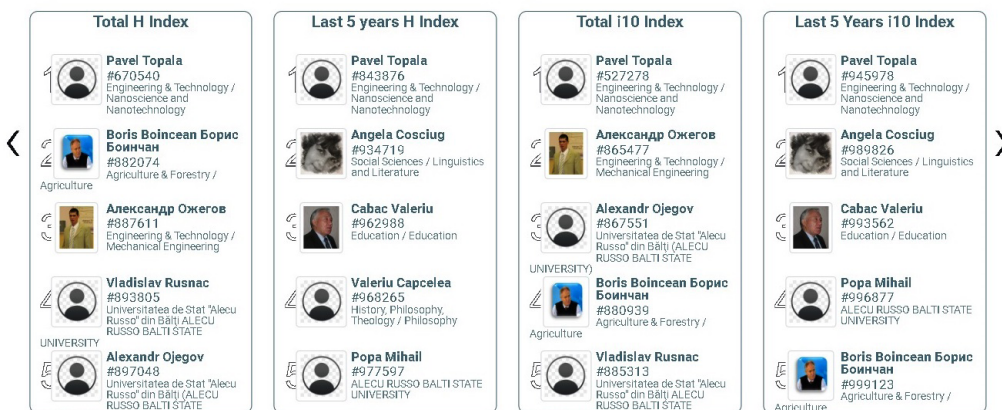
Paginile web ale instituțiilor au fost incluse în top grație realizării planului de acțiuni, privind informatizarea sferei educaționale din RM, care include conectarea tuturor subdiviziunilor universitare la Internet, la bazele de date educaționale și științifice internaționale, elaborarea și menținerea site-urilor web, precum și dezvoltarea serviciilor informaționale instituționale (arhive, repozitorii, etc.).

Indexul științific AD (Indexul științific Alper-Doger), spre deosebire de alte sisteme care oferă evaluări ale revistelor și universităților, este un sistem de clasificare și analiză

bazat pe performanța științifică și pe valoarea adăugată a productivității științifice a oamenilor de știință. În plus, oferă clasamente ale instituțiilor pe baza caracteristicilor științifice ale oamenilor de știință afiliați. Indexul arată totalul și coeficienții de productivitate pe perioada ultimilor cinci ani ai oamenilor de știință pe baza scorurilor și a citărilor indexului h și i10 din Google Scholar. Pe lângă funcțiile de indexare și ierarhizare, AD Scientific Index oferă utilizatorului posibilitatea de a efectua o analiză academică eficientă pentru a dezvălui rezultatele pe termen lung ale mai multor politici implementate de instituții, inclusiv cele de stimulare a activității științifice.

Scientific Index (Clasamentul mondial al oamenilor de știință), ediția 2023, evidențiază 16 cercetători USARB, dintre care 11 sunt cadre didactice de la facultatea ȘREM. În top se regăsesc: Topală P. (locul 272 în RM, pe 670 540 în lume, indexul H 12, cantitatea citărilor 596), Boincean B. (locul 272 în RM, pe 882 076 în lume, indexul H 8, cantitatea citărilor 264) etc. [<https://www.adscientificindex.com/?university=Alecu+Russo+Balti+State+University>].

Top 5 Scientists in Alecu Russo Balti State University (#World Rank, According to)

Clasamentele mondiale, clasamentele regionale și clasamentele universitare ale oamenilor de știință din acest tabel sunt elaborate în baza indicelui *i10* total. În felul acesta, oamenii de știință și universitățile își pot obține clasamentele academice și pot monitoriza evoluțiile în timp.

Evaluările naționale pentru monitorizarea eficacității organizațiilor educaționale și determinarea competitivității științei naționale la nivel global sunt încă în curs de elaborare.

Cercetarea științifică propriu zisă, precum și comunicarea rezultatelor cercetării au devenit destul de actuale, dar și complexe în același timp. Măsurarea vizibilității producției științifice a universităților și a cercetătorilor prin metode cantitative și scientometrice este un instrument fundamental în stabilirea valorii internaționale a unei universități, dar și în evaluarea statistică a rezultatelor cercetării științifice și promovarea accesului deschis la informație.

Comunicarea respectivă reprezintă una din multiplele realizări în demersul de valorificare a potențialului creativ al USARB și al Facultății de Științe Reale, Economice și ale Mediului, care se formează, în mare măsură, și grație oportunităților Bibliotecii Științifice, cu sprijinul căreia cercetătorii obțin recunoașterea științifică în lumea academică internațională.

Referințe bibliografice:

1. *Colecția Bibliotecii Științifice USARB*. Disponibil: <http://primo.libuniv.md/>
2. *Contribuții științifice ale profesorilor și colaboratorilor USARB 2015-2020*. Bălți: [S. n.], 2022. Vol. 1. 556 p. ISBN 978-9975-50-290-0.
3. *Contribuții științifice ale profesorilor și colaboratorilor USARB 2015-2020 : Indexuri auxiliare*. Bălți, 2022. Vol. 2. 199 p. ISBN 978-9975-50-291-7.
4. *Facultatea de Științe ale naturii și Agroecologie. Un deceniu de formare și cercetare*. Bălți, 2013. 191 p. ISBN 978-9975-50-115-6.
5. *Învățământul economic universitar bălțean – 20 de ani*. Bălți, 2015. 157 p. ISBN 978-9975-50-145-3.
6. *Științele reale universitare bălțene la 70 de ani : Bibliografie*. Bălți, 2017. 427 p. ISBN 978-9975-50-208-5.

MARKETING MODERN ÎN BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ USARB

MODERN MARKETING IN THE USARB SCIENTIFIC LIBRARY

Silvia CIOBANU¹ [ORCID: 0000-0001-7411-2687]

Abstract: *What is the modern marketing? How it to join the information society and what is the role of the marketing in this society? What does marketing mean to the user? Digital marketing. The innovative aspect of marketing. Destination Library 4.0. - the age of smart technologies. Types of information communication marketing. Collaborating with various centers and institutions to effectively promote the products developed and the sources of information available to the Library. The marketing mix or "the 7 P's", on which the policy and marketing plan of the USARB Scientific Library is based. Corporate marketing and its importance in the Library's activity. Using Web analytics to find out the impact of the Library's marketing,*

Key words: *modern marketing, information society, digital marketing, Library 4.0., smart technologies, marketing mix, corporate marketing*

Ce este marketingul? Cuvântul *marketing* – provine de la „market” care înseamnă piață și de la verbul „to marke” – a desfășura tranzacții de piață, a vinde și, respectiv, a achiziționa ca urmare a stimulării dorinței de cumpărare.

Ce este marketingul modern? – Este factorul esențial al succesului instituției, soluție miraculoasă de rezolvare a problemelor acesteia, instrument de bază în atingerea performanțelor, dar și în evitarea riscurilor. “Reprezintă o concepție managerială modernă, care permite abordarea sistemică a administrării activităților prin analiza permanentă a cerințelor informaționale, valorificarea resurselor și a mijloacelor necesare pentru a le satisface, reprezintă esența activității unei biblioteci cu orientare de marketing”.

Conform lui Ph. Kotler: Marketingu, l trecut prin prizma bibliotecii, este procesul de management responsabil pentru anticiparea, identificarea și satisfacerea necesităților utilizatorului, în mod profitabil.

Marketingul modern asigură realizarea misiunii Bibliotecii Științifice a USARB de a contribui la dezvoltarea învățământului universitar prin satisfacerea deplină a necesităților informaționale complexe ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii de utilizatori, inspirând descoperirea intelectuală și de învățare prin formarea culturii informației.

Societatea informațională, în care activăm, ne amplasează într-o eră în care informația ocupă un loc primordial. În „era informației”, biblioteca nu poate rămâne ceea ce a fost, doar ca simplu depozit de cărți închise în forme rigide, ci se adaptează noilor condiții, se dezvoltă continuu, rămânând elementul de bază în societatea informațională. Numai schimbând condițiile, produsele și serviciile, biblioteca rămâne valabilă în societatea informațională prezentă și viitoare. Astăzi, Biblioteca își justifică existența dezvoltând un marketing eficient. Indiferent de strategia aleasă, scopul final rămâne a fi satisfacerea nevoilor publicului cu maximum de eficiență, precum și promovarea

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică a USARB, sciobanu64@gmail.com

resurselor infodocumentare.

Marketingul digital este cheia succesului nostru astăzi. Într-o lume dominată de micul *e*, o lume care devine practic *e -everything (e -orice)*, există un concept care pune în evidență una dintre cele mai importante facilități oferite omenirii de rețeaua Internet: capacitatea de comunicare dincolo de granițe, de timp și spațiu. Această facilitate constă în crearea așa numitelor comunități electronice sau comunități virtuale (*e-communities*). Impactul extraordinar al tehnologiilor noi, revoluționare, tot ceea ce este sau devine *e*, își pune amprenta asupra întregii vieți economice, sociale, culturale a omenirii și guvernează practic toată lumea modernă.

Activitatea de marketing în secolul XXI constă nu doar în punerea la dispoziție a informației, dar și în formarea competențelor informaționale. Aplicăm tehnologii SMART, care reprezintă lucruri *specifice și concrete, sunt măsurabile, realizabile, actuale și se produc rapid. SMARTketingul* - termen nou, ce ține de noile tehnologii, un model de reclamă rapidă și care ne ajută la promovarea mărcii Bibliotecii, activităților, produselor, comunicarea lor online. Pe lângă punerea la dispoziție a resurselor informaționale în era tehnologiilor, o importanță majoră are formarea competențelor personalului prin formare, școlarizare, instruire, care se produce permanent în instituția noastră (exemplu – Formarea continuă sau Școala de vară etc.) dar participare la diverse manifestări de nivel național și internațional (webinare, training-uri...).

Biblioteca BȘ USARB oferă studenților și cadrelor didactice, cercetătorilor posibilitatea de a studia și crea în comun cunoștințe în spații fizice și virtuale, pune la dispoziție resurse informaționale, rețele sociale, bibliotecari-profesioniști. Biblioteca este instituția în care se desfășoară activități științifice și educaționale, fiind reorientată de la instituțional la global, în care se susține dezvoltarea bibliotecilor în rețea cu posibilități de conservare digitală sau furnizare de servicii comune. Este o *Biblioteca fără frontiere* care asigură activitatea multiaspectuală prin deschidere și flexibilitate în implementarea cooperării. Este o infrastructură specială *coworking space*.

Biblioteca își stabilește principiile dezvoltării, ținând cont de tendințele globale, formulează inițiative, proiecte manageriale și organizaționale cu soluții reale, identifică factorii care îi afectează dezvoltarea, îmbină cu succes mai multe modele și ține pasul cu societatea informațională. Noile tendințe sunt foarte importante pentru dezvoltarea strategiilor de marketing în bibliotecă, deoarece sunt inovatoare și adaugă +valoare strategiei generale a instituției de a oferi servicii calitative utilizatorilor actuali și de a atrage utilizatori potențiali.

Biblioteca Științifică USARB astăzi este un *spațiu hibrid*, unde convețuiesc armonios resursele tipărite și cele electronice; este un *spațiu deschis*, care asigură utilizatorii săi cu resurse informaționale din exterior și, concomitent, promovează produsele interne la nivel informațional global; *Centru de informare al universității*, care promovează *știința deschisă*, reflectând produsul științific universitar în spațiul informațional global. *Se implică în pregătirea, scrierea și promovarea lucrărilor științifice ale cercetătorilor.*

Practic toți utilizatorii bibliotecii sunt conectați la mediul online: *cumpără, vând, citec, studiază, accesează.*

O importanță majoră au *canalele de comunicare*, care se caracterizează prin: *căutări online, relații publice, parteneriate, publicitate, marketing online, web page, e-mail, chat, blog, rețele sociale etc.*

Marketingul vine cu provocări la nivelul întregii instituții, obligând să fie redefinite

obiectivele, dar și să se asigure de existența resurselor și capacităților de a pune în practică aceste schimbări. Bibliotecarii asigură integrarea eficientă a noilor tehnologii și instrumentelor online cu cele tradiționale, offline.

Scopul principal al marketingului este *asigurarea accesibilității pentru utilizatori*. Pentru realizarea scopului se aplică procesul de promovare a serviciilor de bibliotecă, prin care informăm, convingem și înștiințăm utilizatorii despre serviciile și produsele bibliotecii.

Astăzi, practic o bună parte din activitatea bibliotecii este prezentă online. Pentru a activa corect și obiectiv, este folosită strategia de comunicare online, care răspunde la întrebările: *Care este publicul țintă?*; *Ce preferințe are, la ce încurajări reacționează?*; *Ce obiective urmărește instituția?* (Menținerea reputației, angajamentul către cei care deja sunt utilizatori); *Ce mesaje-cheie ajută la atingerea obiectivelor propuse?* (Utilizatorilor li se comunică beneficiile colaborării cu biblioteca. Atunci când se cunoaște că utilizatorii caută ceva calitativ, nu trebuie folosit frecvent cuvântul „gratuit”); *Ce stil de comunicare alegem, care ne-ar reprezenta instituția?* (Trebuie să fie cât mai consistent și explicit. Folosim stil clar și simplu, interesant și atractiv, nu promitem ceea ce nu se știe și nu se poate face.

Suntem parte a societății informaționale, unde: “crearea, distribuirea, utilizarea, integrarea și manipularea informațiilor reprezintă o activitate semnificativă economică, politică și culturală. Aceasta este o societate în care cea mai mare parte a lucrătorilor produc, stochează sau procesează informații. Principalii factori ai acestora sunt tehnologiile informaționale și de comunicare digitală, care au dus la o explozie informațională și schimbă profund toate aspectele organizării sociale” (Wikipedia).

În ultimul timp, se impune drept trend termenul *globalizare*, datorită căruia cunoașterea a devenit posibilă pretutindeni unde este conexiune la internet. Crește concurența, care provoacă Biblioteca să implementeze servicii și produse noi pentru a consolida poziția sa în comunitate. Biblioteca Științifică USARB demonstrează soluții de succes pentru problemele universității, fiind locomotiva dezvoltării, formulându-și propriile programe de acțiuni și solicitând susținere pentru implementarea lor.

Ținând cont de faptul că *societatea informațională* se află într-o stare accelerată de dezvoltare și biblioteca, fiind componentă a acestei societăți, este nevoită să se conforme noilor reguli și forme de existență. Noile tehnologii informaționale prevalează formelor tradiționale de activitate. Crește flexibilitatea mediului intern al Bibliotecii, care depinde, în mare măsură, de politica de marketing, care cuprinde un set de strategii și tactici, ce caracterizează modul în care aceasta concepe dezvoltarea activității sale, direcțiile de perspectivă și acțiunile practice concrete, valorificarea potențialului său în concordanță cu cerințele comunității universitare.

Care este rolul marketingului BȘ USARB în societatea informațională:

- „Corelație” - marketingul - utilizatorul bibliotecii - accesul la informații
- Idei și strategii noi
- Perfecționarea activității de bibliotecă
- Necesitate
- Ce semnifică marketingul pentru utilizator. 3 obiective, care oferă:
- Informații
- Satisfacție

Cunoștințe noi despre produsele și beneficiile oferite utilizatorului prin furnizarea

de informații și servicii, conform cererii acestora. Se îmbunătățește calitatea studiilor și cercetării utilizatorii simt satisfăcuți de relevanța informațiilor oferite. Crește ponderea bibliotecii

Alt aspect al marketingului modern este inovația. Schimbările din *societatea informațională* ne provoacă să devenim tot mai inovativi. Întreaga echipă a Bibliotecii acceptă provocarea și se implică în procesul care conduce sau va conduce la inovație, urmând pașii de transformare prin *design thinking* (*gândire de proiectare*). Aceasta înseamnă că atât managerul, directorul, cât și echipa sa (bibliotecarii, șefii de servicii, de compartimente) acceptă transformarea și împărtășesc aceeași viziune, care până la urmă va duce la implementarea ideii ce corespunde solicitărilor utilizatorilor.

Finalitatea procesului este inovația, dar nu trebuie să uităm de constrângerile printre care trebuie să navigăm în mod creativ. Soluțiile inovative se află la intersecția dintre ceea ce este *dezirabil, viabil și fezabil*. Aceste constrângeri rămân în mintea echipei de bibliotecari pe tot parcursul procesului, fiind necesare pentru a găsi cele mai potrivite soluții pentru satisfacerea solicitărilor utilizatorilor.

DEZIRABIL (dorit așteptat). Care sunt așteptările utilizatorilor noștri? Ce își doresc ei de la bibliotecă și bibliotecari?

VIABIL (rezistent, trainic). Ce putem face ca bibliotecă și bibliotecari să răspundă așteptărilor utilizatorilor, dar și așteptărilor interne ale comunității universitare?

FEZABIL (realizabil, posibil). Ce putem face în viitorul apropiat cu resursele existente, care vor putea deveni un element al unui model, o normă.

Timpul nu este o resursă nelimitată! Oamenii, societatea se schimbă. De aceea este necesar să răspundem nevoilor celor pentru care proiectăm oferta inovativă a bibliotecii într-o limită de timp rezonabilă, altfel riscăm ca nevoia pentru care am produs soluția să nu mai fie actuală.

Deoarece *inovația începe cu oamenii, nu cu ideile*, important este ca echipa noastră de lucru să rămână focusată pe cadrul general de referință stabilit: *definește problema de design* (cum ar trebui să fie produsul), *cercetează, intuește și identifică, se informează și răspunde la întrebarea: CUM AM PUTEA elabora, organiza, promova....?*

Ce facem? *Definim problema.* Alegem grupul țintă, identificăm nevoile lui în raport cu biblioteca. Alegem metodele de cercetare a nevoilor utilizatorului așa ca: *chestionarul, interviurile, analiza de caz, pătrunderea în esență, experiențe similare.*

Analizăm și identificăm ceea ce utilizatorii noștri nu spun sau nu fac. Intuim sau învățăm de la utilizatori privind prin ochii lor, punându-ne în pielea lor.

Marketingul modern ne-a adus la destinația *Biblioteca 4.0*, care se bazează pe utilizator, bibliotecar și tehnologii inteligente, apariția cărora a schimbat, pentru totdeauna, modelul de satisfacere a nevoilor de informare ale utilizatorilor, iar bibliotecarii se acomodează rapid noului mediu informațional.

Suntem în era *tehnologiilor inteligente*, când la baza implementării serviciilor de *Biblioteca 4.0* stă: *Internetul lucrurilor, big data, cunoașterea deschisă și inovarea deschisă, economia de schimb, co-design* (design integrat, consolidarea specialiștilor), *co-working* (colaborare), *crowdsourcing* (lucrul în grup) dar și *crowdfunding* (finanțarea din mai multe surse), precum și *holacracy* (gubernanță corporativă - sistem de organizare a muncii unde nu există o împărțire în manageri și muncitori).

Biblioteca astăzi activează și în avans. Prin diverse activități, ca: *Zilele Studentului anului I, Masterandului, Doctorandului, Săptămâna internațională a accesului deschis,*

Săptămâna Internațională a Educației, Ziua Națională de Sensibilizare privind bibliotecile, Zilele catedrelor etc., bibliotecarii oferă informații despre resursele proprii elaborate și plasate online dar și baze de date și platforme informaționale naționale și internaționale, necesare pentru studii și cercetare, plasare de produse științifice, pentru a motiva utilizatorii să le acceseze, aplice, cerceteze..

Până nu demult, profesorii își aduceau aminte de bibliotecă doar în timpul acreditării, multe lucrări, de care aveau nevoie, se găseau în bibliotecile personale. Astăzi bibliotecarii lucrează cu cursurile educaționale masive online, cu platforme de învățare la distanță. O direcție importantă este sprijinirea activităților de cercetare prin promovarea și oferirea accesului deschis la informații științifice prin repozitoriul instituțional ORA USARB, având la temelie platforma *Dspace*, care întrunește tot mai multe lucrări ale profesorilor și colaboratorilor universitari, care sunt prezenți și în portalurile CEEOL, ZENODO, OPEN LIBRARY, Directoriul revistelor cu acces deschis - DOAJ. Acum nu este suficient doar să găsim informații. Este mult mai important să evidențiem necesitatea sursei pentru a cuceri încrederea utilizatorilor.

Astăzi în Bibliotecă se utilizează trei tipuri de comunicare a informației: marketing direct, extern și corporativ.

Marketing - direct:

- *Contactele personale, viral:* de la un individ la altul sau de la o persoană la grup.
- *Asistență directă și telefonică:* mesajele sunt clare și univoce, prin telefon, sms sau e-mail.
- *Publicațiile:* cărți, reviste, ziare, newslettere.
- *Materiale promoționale:* Biblioteca elaborează ghiduri, banere, flyere, afișe, pliante, standuri etc. în vederea răspândirii produselor, serviciilor și activităților sale spre utilizatori, consolidându-și imaginea de brand. Aspectele de proiectare și utilizare a brandului vor fi detaliate în *Manualul de identitate al BȘ USARB* (proiectul trebuie finalizat). Brandul bibliotecii evocă sentimentul și înțelegerea a ceea ce reprezintă biblioteca și valorile pe care le promovează și se manifestă în toate experiențele instituției, inclusiv în prezența sa online.
- *Publicitatea:* informații online și offline.
- *TV informații:* televizorul situat într-un loc vizibil, în care derulează o prezentare atractivă și dinamică despre bibliotecă, colecțiile, serviciile și prezența sa online.
- *Canale virtuale (bloguri):* sunt canale de comunicare versatili, imediat cu diverse posibilități de difuzare.
- *Buletin informativ:* Biblioteca trimite buletine informative prin e-mail profesorilor.
- *Audiovizualul:* interviuri pentru televiziune sau informații intranet.
- *Toate elementele vizuale* ce pot fi expuse (expoziții de documente, inclusiv postere, banere, afișe). În activitățile de marketing online se îmbină serviciile și produsele proprii cu cele externe.

Marketing – extern:

- *Web-ul Bibliotecii* – găzduiește tot ceea ce înseamnă astăzi Biblioteca Științifică USARB online. Aici bibliotecarii prezintă resursele, serviciile și produsele, care împreună cu design-ul site-ului sunt elementele care generează reputația instituției noastre. Designul contribuie la creșterea vizibilității și a cererii pentru

tot ce se oferă, definitiv, reflectându-se în statisticile anuale, succesele studenților și ale cadrelor didactice și cercetătorilor. Conținutul pe care se bazează site-ul bibliotecii include catalogul electronic ExLibris Primo, repozitoriul instituțional ORA USARB, Biblioteca digitală cu materiale didactice și metodice, link-uri de acces la baze de date, expoziții informative și tematice, tutoriale în susținerea utilizării serviciilor, serviciul *Întrebă bibliotecarul*, colectarea solicitărilor de achiziții, date și informații utile prin care utilizatorii sunt informați și asistați în soluționarea problemelor uzuale cu care se confruntă.

- *Search marketing* – promovarea Bibliotecii prin motoare de căutare. Astăzi Internetul este calea principală prin care utilizatorii descoperă produsele bibliotecii. Iată de ce marketingul Bibliotecii include activități care asigură bibliotecii vizibilitate în căutări organice prin strategii de optimizare - SEO (Search Engine Optimization) - Optimizare pentru Motoare de Căutare. Conținutul paginii web este optimizat și modificat în vederea obținerii relevanței anumitor cuvinte-cheie pentru a fi depistate de motorul de căutare și colectarea de referințe de la alte website-uri cu conținut similar (link-uri).
- *Ambient Media marketing* – OOH (*out of home advertising* (publicitate în afară)). Reușita campaniei de promovare depinde foarte mult de mesajul folosit, accentul principal fiind pus pe plasare, atragerea suporturilor originale existente. Publicitatea ambiantală are avantajul de a conduce mesajul direct către consumatorul final (banere, postere în afara Bibliotecii, dar și online).
- *Publicitatea BTL (below the line)* - publicitate pe termen scurt, cu un buget limitat. Prin această metodă convingem utilizatorii să testeze, să beneficieze și să utilizeze brandul oferit. Touch & feel – atinge și simte. Acest procedeu asigură impactul imediat asupra utilizatorului și necesităților lui (exemplu – QR-codul produsului).
- *Product placement (plasarea de produse)* - integram produsul, brand-ul sau logo-ul într-un film, interviu, publicație, videoclip, eveniment, ș.a.
- *Life placement (publicitate ascunsă)*, promovăm cu insistență produsele în spațiile universității sau pentru grupurile de utilizatori în cadrul tururilor ghidate prin Bibliotecă.
- *Buzz marketing* - marketing viral, informații „vorbite”, care sunt transmise cât mai intens pe rețelele sociale, paginile personale de opinii, chat, pe grupuri de referință și influență. Scopul *buzz marketing* este ca mesajul nostru să fie foarte atractiv și interesant, încât cel ce se informează despre un serviciu ori produs să dorească, neapărat, să-l comunice altora.
- *Word-of-mouth marketing* (WOMM, WOM marketing – *Marketing prin grai*) - publicitatea are loc în comunicarea cu interlocutorii din comunitatea universitară. Este cea mai credibilă formă de promovare de la un prieten, profesor, de la un cunoscut cu autoritate.
- *Event-Marketing, Entertainment Marketing* - promovăm instituția și produsele cu ajutorul evenimentelor semnificative - ocazie unică de interacțiune între brand și utilizator pentru crearea relației de perspectivă. Imaginea pozitivă rămâne pentru mult timp în memoria participanților (Târg de proiecte, Zilele Universității și Bibliotecii etc.).
- *Guerrilla marketing* - “publicitatea săracului”. Folosim această metodă

pentru a atrage atenția utilizatorilor în cele mai neașteptate locuri, spontan și creativ: în timpul Săptămânii Internaționale a Accesului deschis, Săptămânii Internaționale a Educației etc., prin însemne, flashe-mob-uri, fluturași, obiecte etc.

- *Social media* - locul promovării brandului și conținuturilor activității info-documentare în sensul convingerii potențialilor utilizatori de necesitatea lor. Pentru aceasta folosim Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter, Pinterest, Telegram etc. Pentru o mai mare diseminare pe rețelele sociale și tehnologiile mobile, este integrat chat-ul în profilul de Face-book, precum și în profilurile bibliotecarilor și se lucrează la accesarea chat-ului prin intermediul telefoanelor mobile. Este un plus de accesibilitate și confort pentru utilizatori prin care se obțin informațiile de care au nevoie.
- *Newsletter* - e-mail marketing. Pe această cale se comunică conținutul promovat, se transmit informațiile cu privire la ofertele și evenimentele organizate sau se redirecționează abonatul spre website-ul, blogul, bibliotecile și platformele deschise în care s-au înregistrat de curând lucrările instituționale.
- *Aplicațiile mobile* permit utilizatorilor să se conecteze la site-ul bibliotecii pentru a accesa noutățile și catalogul electronic ExLibris Primo.
- *Entitățile digitale interactive* - era digitală asigură un pachet ce poate fi exploatat prin inteligență artificială. Dacă biblioteca vrea să fie cel mai căutat furnizor de informații, chatbot-ul (răspunde robotul) este un nou agent digital care poate să țină cât mai aproape de ea utilizatorii săi. Menționăm că pentru BȘ USARB, aceste oferte țin de viitor.
- *Campanii de marketing* organizate, care urmăresc, de regulă, creșterea numărului de utilizatori, creșterea gradului de conștientizare a necesității BȘ USARB, a scopului și rolului ei educațional, a evenimentelor și activităților organizate. Acestea sunt diverse: *expoziționale, corporative, de vizitatori, campanii de ambient marketing, campanii online prin bannere informative*. Pentru fiecare tip de campanie este elaborată o strategie, iar pentru o mai mare eficiență este utilizat *mixul de marketing*, care sugerează ideea antrenării resurselor de marketing în diferite combinații.

Pentru a obține un impact mai mare pot fi contactate diverse *centre și instituții* cu care biblioteca este în colaborare, pentru a publica știrile privind produsele și serviciile pe site-urile web ale acestor centre, precum și pe rețelele sociale.

Importante pentru promovare sunt *Centrele și instituțiile* cu care biblioteca este în colaborare: *Asociațiile profesionale, Liga bibliotecarilor, paginile consorțiilor, instituțiilor profesionale de nivel national și international*. Nu mai puțin importantă este colaborarea cu *Mass-media* urbană, națională și internațională, care ne reprezintă prin informații derivate din activitățile Bibliotecii și care furnizează informații, în timp util, despre diverse evenimente și coordonează interviuri, reportaje etc. Biblioteca este prezentă și în presa scrisă, emisiunile *Radio*: articole, inserturi publicitare în reviste și ziare

De importanță majoră este *marketingul corporativ*: Biblioteca Științifică - Universitatea fondatoare (USARB). Pentru a mări posibilitățile de comunicare și promovare, Biblioteca profită de mass-media virtuală a Universității: web-ul instituțional, videoclipuri multidisciplinare, evenimente, reviste digitale universitare, interviuri participative, rapoarte, cronici etc., liste de distribuție instituțională cu un

administrator universitar care moderează toate mesajele, inclusiv și pe cele ale bibliotecii. Respectiv, biblioteca poate trimite notificări despre știri, modificări de program, reguli de împrumut, etc. Este remarcabil faptul că Biblioteca se implică în proiectele și evenimentele universitare. Pot fi folosite facilitățile oferite de facultăți, rectorat și diverse centre, asociația studențească ASUSARB, care au spațiu pentru feedback.

Un impact important în activitatea BȘ USARB se atribuie Mix-ul de marketing sau „cei 7 P”, pe care se sprijină politica și planul de marketing al instituției. Grație Mix-ului de marketing se facilitează lucrul cu utilizatorii, se stabilesc activitățile inițiale, direcțiile de activitate, luând în considerație nevoile și așteptările utilizatorilor, se investește în cunoștinse, se promovează produse și servicii, e-learning, accesul deschis la informații științifice, se crează conținuturi, acumulând experiențe și finalizând cu rezultate bazate pe dovezi:

- *Produsul - publicații, servicii, idei pe care le oferă Biblioteca.*
- *Proces – standarde, furnizare de servicii.*
- *Physical evidence - dovadă, show, demonstrație. Impactul asupra utilizatorului*
- *Plasamentul - canalele de distribuție, care fac disponibil produsul publicului-tintă la momentul oportun, într-un loc cât mai convenabil.*
- *Prețul - utilizatorii sunt preocupați de valoarea pe care o obțin.*
- *Persoane – angajații, cultura organizațională, managementul relațiilor cu utilizatorii*
- *Promovarea - prezentarea produselor, publicitatea, relațiile publice, comunicarea importanței produselor și convingerea utilizatorilor pentru a le folosi.*

Pentru a demonstra sistematic calitatea, impactul serviciilor și produselor asupra utilizatorilor și fondatorilor care ne finanțează, a identifica efectele pe termen lung, rolul și valoarea lor în domeniul formării și cercetării, educației și culturii, precum și recunoașterea utilității și contribuției lor”, aplicăm *SM ISO 16439:2018 Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor.*

Pentru a analiza și a afla impactul marketingului bibliotecii, folosim Web analytics (Google analytics) - instrumente și servicii de analiză a tuturor activităților de marketing. Este măsurarea, colectarea, analiza și raportarea datelor web pentru a înțelege și optimiza utilizarea web. Analiza web nu este doar un proces de măsurare a traficului web, ci poate fi folosită ca instrument pentru cercetare de piață și pentru a evalua și îmbunătăți eficacitatea activităților online. Aplicațiile de analiză web ajută, de asemenea, la măsurarea rezultatelor campaniilor publicitare tradiționale tipărite sau difuzate, pentru a estima modul în care se modifică traficul către un site web, după lansarea unei noi campanii de publicitate. Analiza web oferă informații despre numărul de vizitatori ai site-ului și numărul de vizualizări ale paginilor, creează profiluri de comportament ale utilizatorilor. Ajută la măsurarea traficului și a tendințelor de popularitate, ceea ce este util pentru cercetare.

Concluzii

Oferta serviciilor noastre este orientată către percepția satisfăcătoare a utilizatorilor, ei fiind participanți la procesul și furnizarea serviciilor. Combinarea sau utilizarea unui mix de canale și metode variază în funcție de obiectivele strategice ale Bibliotecii, produsele și serviciile oferite. Important este să asigurăm investigarea și analiza tuturor oportunităților, precum și descoperirea unor modalități și tactici noi. Toate aceste canale funcționează cel mai bine integral, iar spațiile dintre acestea trebuie să devină cât mai fluide.

Bibliografie:

1. OSOIANU, Vera, Elena BORDIAN, Margareta CEBOTARI, Ecaterina DMITRIC, Lilia TCACI, Lidia SITARU, Tatiana COȘERI, Nadejda PĂDURE, Victoria POPA, Lidia RUSU. Ghid în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor”. Consultant: Artiom Maister; Coordonator: Ludmila CORGHENCI [online]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Informare-si-Documentare.Metode-si-proceduri-pentru-evaluarea-impactului-bibliotecilor.pdf>
2. GHEORGHÎȚA, Angela. Biblioteca universitară în mediul informațional: modalități și mijloace de promovare. In: *Magazin Bibliologic*. 2021. – nr 1/2. – pp. 70-76.
3. <https://www.rulit.me/books/marketing-ot-a-do-ya-80-koncepcij-kotorye-dolzhen-znat-kazhdyj-menedzher-read-551389-1.html>
4. <https://lib.ase.md/site/docs/publicatii/marketing.pdf>
5. <http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1859/Buletin-bibliologic-23.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
6. <https://bjiasi.ro/editura/o-perspectiva-inedita-a-culturii-marketingului-informatiei-in-bibliotecile-publice-din-romania-elena-zanet/>
7. <https://venikdaily.ru/ro/ios/novye-vidy-deyatelnosti-v-informacionnom-obshchestve-informacionnoe-obshchestvo/>
8. <https://www.livelib.ru/translations/post/15144-biblioteka-buduschego-7-tehnologij-kotorye-nam-hotelos-by-uidet>
9. <https://www.researchgate.net/publication/329221059>
10. <https://www.researchgate.net/publication/326462087>
11. http://libruniv.usarb.md/images/pdf/blog/mix_marketing.pdf
12. <https://re7consulting.ro/mixul-de-marketing-4p-7p/>
13. <https://cbse.ru/wp-content/uploads/2023/04/Новые-термины-и-интересные-формы-работы-в-библиотеке.pdf>
14. https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_articol/89168
15. <http://eprints.rclis.org/32535/2/Библиотека%204.0%20технологии%20и%20сервисы%20будущего%20%28препринт%29.pdf>
16. <https://idsi.md/node/678>
17. https://krbm.ru/wp-content/uploads/2019/01/Methodichka_Tkachenko_Novye_Servisy_Bki.pdf
18. <https://www.cmswire.com/information-management/7-key-principles-for-a-successful-devops-culture/>

